

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart
Verrijn Stuartlaan 1-F, 2288 EK Rijswijk
E-mail: Bestuursbureau@bprb.nl
Internetsite: www.rijnenbinnenvaartpensioen.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41126757

Jaarverslag 2020

Verslag over het boekjaar

1-1-2020 t/m 31-12-2020

Inhoud

	Pagina
1 Voorwoord	5
2 Kerncijfers	7
3 Bestuursverslag	
3.1 Inleiding	9
3.2 Financiële positie	10
3.3 Vooruitblik	18
4 Vermogensbeheer	
4.1 Inleiding	21
4.2 Beleggingscategorieën, beheerders en benchmarks	22
4.3 Z-score en performancetoets	27
4.4 Maatschappelijk verantwoord beleggen	28
4.5 Beleggingen in Nederland	30
5 Risicomanagement	
5.1 Inleiding	31
5.2 Risicostrategie	31
5.3 Financiële risico's	33
5.4 Niet financiële risico's	36
5.5 Financieel crisisplan	38
5.6 Eigenrisicobeoordeling (ERB)	39
5.7 Ontwikkelingen IRM	39
5.8 IRM activiteiten 2021	39
6 Communicatie	41
7 Kosten vermogensbeheer en pensioenbeheer	
7.1 Kosten vermogensbeheer	44
7.2 Kosten pensioenbeheer	46

	Pagina
8 Governance	
8.1 Organisatie	49
8.2 Goed pensioenfondsbestuur	51
8.3 Toezichthouders	53
9 Verslag van het verantwoordingsorgaan	
9.1 Verslag van het verantwoordingsorgaan	55
9.1 Reactie bestuur	59
10 Raad van toezicht	
10.1 Rapportage aan het bestuur	61
10.2 Reactie van het bestuur	64
11 Jaarrekening	
Balans per 31 december	66
Staat van baten en lasten	68
Kasstroomoverzicht	70
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	71
Toelichting op de balans per 31 december	79
Toelichting op de staat van baten en lasten	87
Risicoparagraaf	94
Gebeurtenissen na balansdatum	104
Resultaatbestemming	104
12 Overige gegevens	
12.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	105
12.2 Actuariële verklaring	106
12.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	108
Bijlage 1: Fondsorganen en uitbestedingspartijen	
Fondsorganen	119
Uitbestedingspartijen	121
Bijlage 2: Pensioenregeling	123
Bijlage 3: Code pensioenfondsen	125
Bijlage 4: Nevenfuncties	129

Alle bedragen in het jaarverslag moeten in duizenden euro gelezen worden, tenzij anders vermeld.

1 Voorwoord

Vorig jaar was net voor de publicatie van het jaarverslag de grote vraag of we nog aan het begin, of al bijna aan het eind van de coronacrisis zouden zijn. Wie had toen kunnen vermoeden dat ook dit verslag zou beginnen met deze pandemie die ons nog steeds in de greep houdt? Waarschijnlijk niemand. En al helemaal niet dat we kort voor het ter perse gaan van dit verslag met verslagenheid kennis hebben moeten nemen van het overlijden van onze zeer gewaardeerde collega en voorzitter van het verantwoordingsorgaan Stefan Lans. Niet alleen was hij een kundig voorzitter, maar vooral ook een aimabel mens met oog en aandacht voor iedereen om hem heen. Afscheid nemen van hem valt ons zwaar, we gaan hem missen. Naast het persoonlijk leed dat het corona virus veroorzaakt, heeft het ook gezorgd voor een financiële crisis. Hoewel de sector net als de rest van de wereld hard werd getroffen door de coronacrisis, toonde de binnenvaart zich ondanks alles opnieuw krachtig en wendbaar. De binnenvaartsector is en blijft een sector om trots op te zijn. Met zo'n 8300 schepen levert deze sector iedere dag opnieuw een essentiële bijdrage aan de Nederlandse economie, in goede en in slechte tijden. Het pensioenfonds zet zich graag in voor deze bijzondere sector door ook in tijden van crisis onvermoeibaar te blijven zorgen voor een goed pensioen.

Zo staan we ervoor

De financiële ontwikkeling in het jaar 2020 was bijzonder hectisch als gevolg van de coronacrisis die ook de financiële markten hard raakte. Deze hectiek weerspiegelde zich in de ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad, die het jaar begon op 116,7% om slechts drie maanden later dramatisch gedaald te zijn tot 99,7%. Mede door massale steunmaatregelen van overheden en centrale banken zette daarna gelukkig het herstel in, waardoor de actuele dekkingsgraad het jaar per saldo zelfs hoger eindigde op 119,4%. Het fonds heeft het jaar uiteindelijk afgesloten met een positief rendement van 12,7%.

De beleidsdekkingsgraad – die over een tijdvak van de afgelopen twaalf maanden wordt berekend – daalde door het grillige verloop van de actuele dekkingsgraad wel van 115,8% naar 110,0%. Dit was net niet hoog genoeg om toeslag te kunnen verlenen, in tegenstelling tot de voorgaande drie jaren. Tegelijkertijd was het gelukkig niet nodig om de pensioenen te korten. Ook kon het fonds in maart 2020 nog een extra toeslag toekennen uit het overschot dat resteerde nadat de VPL-rechten onvoorwaardelijk waren gemaakt. Deze toeslag bedroeg voor de deelnemers 0,79% en voor de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers 0,28%. De VPL- toeslag geldt voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die al voor 1 januari 2018 deelnamen aan de regeling. Sociale partners spraken destijds af dat de toeslag in twee gelijke tranches uitgekeerd zou worden. De in 2020 toegekende toeslag had betrekking op 2019.

Pensioenopbouw

In december 2020 werd door sociale partners besloten om de pensioenpremie in 2021 gelijk te houden. Het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen daalde marginaal, van 0,97% in 2020 naar 0,96% in 2021, doordat het bestuur na zorgvuldige afweging besloot geen solvabiliteitsopslag meer mee te nemen in de premieberekening. Deelnemers blijven dus vrijwel hetzelfde aan pensioen opbouwen. De premiedekkingsgraad blijft ondanks het buiten beschouwing laten van de solvabiliteitsopslag hoog, bijna 100%. Daarmee is het fonds goed voorgesorteerd op het nieuwe Pensioenakkoord.

Toekomst

De besluitvorming over het al dan niet intrekken van de verplichtstelling bleef ook in 2020 boven de sector hangen.

De her-toetsing van de representativiteit werd vanwege de coronacrisis uitgesteld van mei naar september 2020, maar besluitvorming zelf zal door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid pas in 2021 plaatsvinden. Sociale partners en het pensioenfonds zijn daarom met het ministerie in gesprek over de toekomst van de pensioenregeling voor de sector. Zonder verplichtstelling worden de risico's van de uitvoering van de pensioenregeling voor nieuwe opbouw op termijn erg groot voor het pensioenfonds. Sociale partners willen graag de tijd krijgen om een nieuwe, vrijwillige regeling in te voeren die aansluit op het Pensioenakkoord, en ook in de toekomst een goede pensioenvoorziening voor de sector biedt. We zijn daarover constructief met elkaar in gesprek.

Bestuurlijke zaken

Eind 2020 nam het pensioenfonds afscheid van de heer d'Hooghe als bestuurslid. Hij trad in 2015 aan namens de werknemers. Binnen het bestuur richtte hij zich vooral op de kwaliteit van de pensioenuitvoering. Het deed dit met veel inzet. Zijn aandachtsgebied pensioenuitvoering is overgenomen door mevrouw Braamkolk-van de Runstraat, die al sinds begin 2020 als bestuurslid meedraait. De vacature die hij achterlaat wordt in 2021 ingevuld door de heer Steketee, die op dit moment aspirant-bestuurslid is. Drie andere bestuursleden werden herbenoemd voor een nieuwe bestuursperiode: de heren Koning, Blokzijl en ondergetekende. In het kader van de bestuurlijke herinrichting heeft het bestuur er voor gekozen om de bestaande portefeuilles Pensioenbeleid, -uitvoering en -communicatie samen te voegen per 1 januari 2021 tot één commissie; de pensioen- en communicatiecommissie. Daarnaast is besloten per diezelfde datum een financecommissie en een governance- en regiecommissie in te stellen. De bestaande beleggingscommissie wordt ongewijzigd voortgezet.

Bij de raad van toezicht werd mevrouw Mulder-Volkers herbenoemd als voorzitter.

Met de hiervoor genoemde wijzigingen is de bestuurlijke continuïteit van het fonds ook voor de toekomst gewaarborgd.

Ook op het (uitbestede) bestuursbureau zijn in 2020 belangrijke stappen vooruit gezet: er zijn een nieuwe directeur en een nieuwe pensioenexpert aangesteld, waarmee een verdere versterking is gerealiseerd. Dit stelt het bestuur in staat zich beter te richten op de grote uitdagingen die het fonds de komende jaren te wachten staan. Aan uitbestedingspartner AZL zijn uitvoeringsmandaten verleend, die zorgen voor een betere balans in het bestuur tussen operationele aansturing en strategische vraagstukken. Bovendien is eind 2020 over en weer de intentie geuit om na 2021 ook met elkaar als partners de uitdagingen aan te gaan die gepaard gaan met de mogelijke intrekking van de verplichtstelling en de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Tot slot

In dit voorwoord hebben wij slechts een aantal thema's aangeroerd. Uiteraard zijn er in 2020 nog veel meer onderwerpen aan de orde geweest. Die vindt u terug in het bestuursverslag. Namens het bestuur wil ik iedereen hartelijk danken die zich in 2020 heeft ingezet voor het pensioenfonds. Zeker in 2020, waarin ons leven zowel privé als zakelijk werd geraakt door de coronamaatregelen, is de inzet van een ieder een oprecht compliment waard. Samen met u hopen wij dat we snel weer in rustiger vaarwater terecht komen.

Rotterdam, 21 juni 2021

Namens het bestuur

De heer H.J.A.H. Hijlkema
Voorzitter

2 Kerncijfers

	2020	2019	2018	2017	2016
Aantallen					
Deelnemers	5.061	5.019	4.984	5.018 ¹⁾	4.282
Gewezen deelnemers	12.070	11.611	11.337	10.471	10.252
Pensioengerechtigden	3.174	3.034	2.912	2.799	2.440
Totaal aantal	20.305	19.664	19.233	18.288	16.974
Premiebetalende werkgevers	1.072	1.082	1.108	1.054	1.059
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Toeslagen					
Toeslag deelnemers	0,00%	1,12%	1,27%	0,59%	0,00%
Toeslag gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	0,00%	1,12%	1,27%	0,59%	0,00%
Extra toeslag deelnemers ²⁾	0,79%	0,85%			
Extra toeslag gewezen deelnemers en pensioengerechtigden ²⁾	0,28%	0,28%			
Beleggingen voor risico pensioenfondsen					
Beleggingen voor risico pensioenfondsen	1.284.418	1.106.255	887.002	905.333	843.276
Beleggingsopbrengsten ³⁾	139.323	177.862	-19.408	60.705	94.800
Rendement (inclusief rente-overlay)	12,7%	20,1%	-2,0%	7,3%	12,7%
Benchmarkrendement (inclusief rente-overlay)	13,5%	18,2%	-0,6%	6,0%	11,6%
Z-score	-0,50	1,16	-0,76	0,86	0,77
Performancetoets	0,69	1,26	1,10	1,83	0,89
Beleggingen u.h.v. overige regelingen (VPL)	0	0 ⁴⁾	32.338	31.155	31.894
Reserves					
Algemene reserve	204.187	159.095	119.005	142.985	73.749

1) Als gevolg van het loslaten van de toetredingsleeftijd (21 jaar) is het aantal deelnemers met 703 toegenomen.

2) Extra toeslagen zijn het gevolg van aanwending van het VPL-overschot.

3) Betreft directe en indirecte beleggingsopbrengsten onder aftrek van kosten vermogensbeheer, zoals opgenomen in de staat van baten en lasten. De benodigde inresttoevoeging aan de technische voorziening is er niet in opgenomen. In de actuariële analyse van het resultaat maakt deze post wel deel uit van de beleggingsopbrengsten.

4) In verband met de afwikkeling van de VPL-regeling zijn de beleggingen inzake VPL per 1 juli 2019 omgezet en ondergebracht in de reguliere beleggingsportefeuille van het pensioenfonds.

	2020	2019	2018	2017	2016
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	1.050.659	950.166	783.273	773.911	779.672
Overige technische voorzieningen	194	186	162	154	148
Totaal technische voorzieningen	1.050.853	950.352	783.435	774.065	779.820
VPL -verplichting	0	4.552	29.340	30.285	32.643
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	24.166	25.349	25.283	23.256	25.640
Inkoopsom VPL-aanspraken (eenmalig)	4.521	24.675	-	-	-
Pensioenuitkeringen	19.388	18.043	17.244	16.437	15.478
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	1.255.040	1.109.447	902.440	917.050	853.569
Pensioenverplichtingen	1.050.853	950.352	783.435	774.065	779.820
Dekkingsgraad	119,4%	116,7%	115,2%	118,5%	109,5%
Beleidsdekkingsgraad	110,0%	115,8%	118,8%	115,5%	105,2%
Vereiste dekkingsgraad	119,4%	119,0%	119,7%	120,9%	120,9%

3 Bestuursverslag

3.1 Inleiding

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart, statutair gevestigd te Rotterdam is opgericht op 6 december 1960. De laatste statutenwijziging was op 12 augustus 2020. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41126757. Het pensioenfonds is een bedrijfstakpensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Het pensioenfonds heeft statutair ten doel om binnen de bedrijfstak Rijn- en Binnenvaart de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden te beschermen tegen de financiële gevolgen van ouderdom en overlijden. Hiertoe geeft het pensioenfonds uitvoering aan het pensioenreglement. Het pensioenreglement is vastgesteld op basis van de pensioenovereenkomst zoals overeengekomen in het arbeidsvoorwaardenoverleg tussen sociale partners. Sociale partners hebben het pensioenfonds opdracht gegeven tot uitvoering van de pensioenregeling, welke door het pensioenfonds is aanvaard. Het pensioenfonds kent een missie, een visie en een strategie om de doelstellingen te bereiken. De kernwaarden die wij hebben geformuleerd vormen daarbij een solide basis.

Missie: Het uitvoeren van de verplicht gestelde pensioenregeling ten behoeve en in opdracht van werkgevers en werknemers in de Rijn- en Binnenvaart.

Visie: Het realiseren van een geïndexeerd pensioen bij een beperkte en vastgestelde maximale kans op korting van de nominale pensioenen.

In de verplichtstellingsbeschikking van 9 januari 1982 staat dat deelname aan de pensioenregeling verplicht is voor alle werknemers, die krachtens een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht in loondienst zijn van een werkgever en die krachtens dit dienstverband:

- a) werkzaam zijn op vaartuigen, die gebruikt worden ten behoeve van de nationale en/of internationale binnenscheepvaart (met uitzondering van de zogenaamde opstapper), waarbij onder binnenscheepvaart wordt verstaan de vrachtaart (exclusief het binnenbeurtaartbedrijf) met binnenschepen, waaronder begrepen tankschepen, sleepschepen, sleepboten en duwboten, dan wel
- b) belast zijn met werkzaamheden van laden en lossen en van onderhoud en reparatie van de vaartuigen van de werkgever mits op hem Nederlandse loon- en arbeidsvoorwaarden van toepassing zijn of worden toegepast. Voor een samenvatting van de belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling wordt verwezen naar bijlage 2.

Kernwaarden van het pensioenfonds:

Eenvoud & transparantie: De pensioenregeling en het beleggingsbeleid moeten uitvoerbaar en uitlegbaar zijn. We streven naar heldere en begrijpbare communicatie om de belanghebbenden een zo goed mogelijk inzicht te bieden.

Collectief & solidair: Samen sta je sterk. Op een solidaire manier kunnen zo risico's en kosten door velen worden gedeeld. Door dit als bedrijfstak zelf te organiseren hebben de belanghebbenden ook invloed op het pensioen.

Dichtbij de sector: Er is een nauwe relatie met werkgevers- en werknemersorganisaties uit de sector en de daarbij horende achterban.

Kostenbewust: Er wordt een continue afweging gemaakt tussen kwaliteit, rendement, risico en kosten.

Deskundig & professioneel: er wordt gestreefd naar eenheid van beleid en besturing middels een deskundig en collegiaal bestuur. Dit bestuur voert op een efficiënte en effectieve wijze zijn opdracht uit en heeft affiniteit met de achtergrond van de belanghebbenden van het pensioenfonds.

De strategie van het pensioenfonds kent een viertal speerpunten, afgeleid van de strategische speerpunten die wij hebben geïdentificeerd. Naast het voorbereid zijn op de aanstaande grote veranderingen in het Nederlandse pensioenstelsel zijn dat het behouden van binding met en vertrouwen van belanghebbenden en sociale partners en het voorbereid zijn op een eventueel intrekken van de verplichtstelling. Wij hebben kostenefficiëntie voor een financieel optimaal resultaat als vierde speerpunt benoemd. Van de vier speerpunten achten wij de mogelijke intrekking van de verplichtstelling het meest ingrijpend voor de toekomst van het pensioenfonds. Wij hebben daaromtrent een routekaart gemaakt waarin een voorkeursscenario en fall-back scenario's worden uitgewerkt en geanalyseerd. Langs die weg willen wij ons adequaat voorbereiden en proactief voorsorteren op een nieuwe toekomst, mede om alle belanghebbenden tijdig en volledig te kunnen informeren. In paragraaf 3.3.2 "Toekomst van het fonds" wordt ingegaan op de toekomstige koers van het pensioenfonds.

3.2 Financiële positie

3.2.1 Balans en staat van baten en lasten

De balans per 31 december 2020 en de staat van baten en lasten over het verslagjaar luiden als volgt.

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2020	2019
Beleggingen voor risico pensioenfonds		
Vastgoedbeleggingen	164.366	165.311
Aandelen	473.520	410.724
Vastrentende waarden	575.422	506.183
Derivaten	48.573	27.352
Overige beleggingen	0	0
	1.261.881	1.109.570
Vorderingen en overlopende activa	10.866	15.741
Liquide middelen	28.397	14.925
Totaal activa	1.301.144	1.140.236

Passiva	2020	2019
Stichtingskapitaal en reserves	204.187	159.095
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	1.050.659	950.166
Overige technische voorziening	194	186
	1.050.853	950.352
Langlopende schulden (VPL)	0	4.552
Kortlopende schulden en overlopende passiva	46.104	26.237
Totaal passiva	1.301.144	1.140.236

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2020	2019
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten	16.408	18.490
Indirecte beleggingsopbrengsten	124.099	157.101
Directe kosten van vermogensbeheer	-1.184	-1.029
	139.323	174.562
Beleggingsopbrengsten u.h.v. overige regelingen (VPL)		
Directe beleggingsopbrengsten	0	244
Indirecte beleggingsopbrengsten	0	3.045
	0	3.289
Rendementstoekenning VPL	0	11
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	139.323	177.862
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	28.687	50.024
Saldo van waardeoverdrachten	-7	22
Pensioenuitkeringen	-19.388	-18.043

	2020	2019
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Wijziging rentecurve	-138.236	-138.340
Benodigde intresttoevoeging	3.108	1.906
Inkoop nieuwe pensioenen	-19.367	-36.728
Binnenkomende waardeoverdracht	-276	-360
Uitgaande waardeoverdracht	339	335
Toename voorziening toekomstige kosten	-638	-631
Vrijval excassokosten	678	637
Uitkeringen	19.355	18.195
Actuarieel resultaat op sterfte	1.565	252
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	-74	-244
Actuarieel resultaat op mutaties	223	77
Toeslagverlening	-27	-9.216
Wijziging sterftegrondslagen	36.551	0
Overige mutaties technische voorzieningen	-3.694	-2.776
	-100.493	-166.893
Mutatie overige technische voorzieningen	-8	-24
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-3.066	-2.982
Overige baten en lasten	44	124
Saldo van baten en lasten	45.092	40.090

In de jaarrekening (hoofdstuk 11) vindt u een nadere uitwerking van de balans en staat van baten en lasten.

3.2.2 Actuariële analyse

In 2020 is een positief resultaat behaald van 45.092. Voor het verkrijgen van inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen is een actuariële analyse van het resultaat gemaakt. Het resultaat over 2020 is te verdelen naar de volgende bronnen:

Resultaat	2020	2019
Rendement en rente	4.194	41.425
Premies	1.815	3.160
Waardeoverdrachten	56	-3
Kosten	0	0
Uitkeringen	148	152
Sterfte	1.565	252
Arbeidsongeschiktheid	-74	-244
Reguliere mutaties	223	77
Toeslagverlening	-27	-9.216
Overige (incidentele) mutaties technische voorzieningen	37.330	1.207
Andere oorzaken	-138	3.280
Totaal resultaat	45.092	40.090

Bij de vaststelling van de technische voorziening worden aannames gedaan met betrekking tot sterftekanalen, interest en andere grondslagen. Omdat de werkelijkheid afwijkt van deze aannames, ontstaan resultaten ten gunste of ten laste van het fonds. Onderstaand worden de belangrijkste resultaten verder toegelicht..

Het resultaat op rendement en rente is 4.194 positief. Dat komt doordat het rendement op beleggingen groter was dan dat de technische voorziening steeg als gevolg van de gedaalde rente. De beleggingsopbrengsten (rendement) zijn 139.323 positief. De benodigde interesttoevoeging (rente) aan de verplichtingen is 3.107 positief (deze is gebaseerd op de 1-jaarsrente uit de rentetermijnstructuur per 31 december 2019 van 0,324% negatief). Ultimo 2020 is de technische voorziening omgerekend naar de rentetermijnstructuur per 31 december 2020. Doordat de rente gedurende 2020 verder is gedaald, leidde de wijziging van de rentetermijnstructuur tot een negatief resultaat van 138.236 zijnde de toevoeging aan de technische voorziening. De vaste rekenrente is 0,54%-punt gedaald (ultimo 2019: 0,80%, ultimo 2020: 0,26%).

In 2020 is een resultaat op premies van 1.815 gerealiseerd. Dit resultaat vloeit voort uit de opslag voor solvabiliteit die in de premie wordt meegenomen. Die opslag is in lijn met het premiebeleid van het fonds en is er op gericht er voor te zorgen dat de nieuwe opbouw geen effect (positief of negatief) heeft op de aanwezige actuele dekkingsgraad van het fonds. De kostendekkende premie, de gedempte kostendekkende premie en de feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2020	2019
Kostendekkende premie	26.138	26.073
Gedempte kostendekkende premie	12.394	14.852
Feitelijke premie	24.164	25.328

De samenstelling van de kostendekkende premie, de gedempte kostendekkende premie en de feitelijke premie luidt als volgt:

	Koste dekkende premie		Gedempte premie		Feitelijke premie	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Koopsom pensioeninkoop	19.956	19.823	5.905	7.422	18.573	18.988
Opslag voor uitvoeringskosten	2.388	2.345	2.388	2.345	2.388	2.345
Solvabiliteitsopslag	3.794	3.905	1.123	1.462	3.046	3.608
Voorwaardelijke onderdelen	0	0	2.978	3.623	0	0
Premiemarge					157	387
Totaal	26.138	26.073	12.394	14.852	24.164	25.328

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (de nominale rentetermijnstructuur van 31 december van het voorgaand jaar gepubliceerd door DNB). Bij het vaststellen van de gedempte kostendekkende premie – waarop de feitelijke premie wordt getoetst – is rekening gehouden met een verwacht rendement. De feitelijke premie is in 2020 hoger dan de gedempte premie. Er is geen sprake van premiekortingen dan wel premieopslagen.

De koopsom pensioeninkoop betreft de kosten van de jaarinkoop van de pensioenen inclusief de premies voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico. De toeslagverlening is voorwaardelijk en daarom geen onderdeel van de koopsom pensioeninkoop. De opslag voor uitvoeringskosten is de opslag die nodig is ter dekking van de uitvoeringskosten in het verslagjaar en volgt uit de staat van baten en lasten. De component “voorwaardelijke onderdelen” in de gedempte kostendekkende premie betreft de verplichte opslag in de premie voor voorwaardelijke toeslagverlening waarmee rekening gehouden moet worden bij premiedemping op basis van verwacht rendement. De hoogte van de feitelijke premie is mede bepalend voor het opbouwpercentage, dat per 1 januari 2021 marginaal is gedaald naar 0,96% van de pensioengrondslag (2020: 0,97%).

Deze marginale daling is grotendeels het gevolg van de aanpassing van het premiebeleid (zie paragraaf 3.3.1).

In 2020 is een positief resultaat op sterfte gerealiseerd. Dit is enerzijds het gevolg van het gemiddeld minder lang leven van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden dan op grond van de sterftegrondslagen werd verwacht (langleven) en anderzijds doordat de omvang van het ingegane partnerpensioen lager was dan op grond van de sterftegrondslagen werd verwacht (kortleven).

Wij hebben eind 2020 besloten om de opgebouwde pensioenen per 1 januari 2021 niet te verhogen, omdat de beleidsdekkingsgraad niet boven de wettelijke grens van 110% lag en er dus geen ruimte voor toeslagverlening was. Er is daarom in 2020 ook nagenoeg geen resultaat op toeslagverlening.

In 2019 was al overeenstemming met sociale partners bereikt over de afwikkeling van de overgangsregeling 2007 (VPL-regeling). Na het onvoorwaardelijk maken van de aanspraken uit VPL-regeling bleef een resterend saldo over in de langlopende schuld VPL-regeling; dit VPL-overschot is in twee tranches ingezet voor het toekennen van extra toeslagen. De eerste tranche was al toegekend in 2019. De tweede tranche is in maart 2020 toegekend als extra toeslag en verantwoord onder overige (incidentele) mutaties technische voorzieningen. Deze toeslag bedroeg voor de deelnemers 0,85% en voor de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers 0,28% en geldt voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die al voor 1 januari 2018 deelnamen aan de regeling.

Het Actuarieel Genootschap heeft in september 2020 de prognosetafel AG2020 gepubliceerd. In het verlengde van de nieuwe prognosetafel heeft er tevens een update plaatsgevonden van de toegepaste ervaringssterfte. De wijziging van deze sterftegrondslagen is verantwoord onder de component overige (incidentele) mutaties technische voorzieningen en is als volgt te splitsen:

- wijziging prognosetafel: 26.763
- wijziging ervaringssterfte: 9.788.

Onder het resultaat op overige (incidentele) mutaties technische voorzieningen is daarnaast de vrijval in technische voorziening verantwoord die ontstaat door de marginale verlaging van het opbouwpercentage per 1 januari 2021. Dit betreft een positief resultaat van 58 dat ontstaat door de herrekening van de schadevoorziening voor de premievrije voortzetting van de pensioenopbouw van arbeidsongeschikten.

3.2.3 Dekkingsgraad

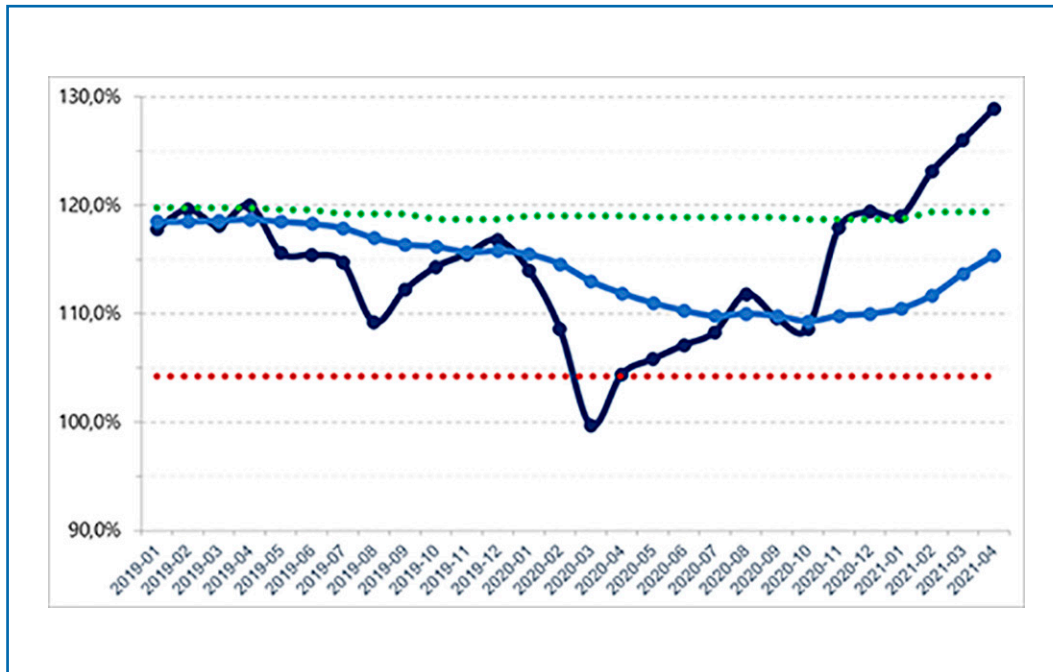
De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds is ultimo 2020 uitgekomen op 119,4% (ultimo 2019: 116,7%). De beleidsdekkingsgraad ultimo 2020 is 110,0% (ultimo 2019: 115,8%). De minimaal vereiste dekkingsgraad is ultimo 2020 104,1% en de vereiste dekkingsgraad is 119,4%. De reële dekkingsgraad, waarbij ervan wordt uitgegaan dat pensioenen in de toekomst welvaartsvast kunnen worden gehouden, bedraagt 90,0%.

De bijdrage van verschillende elementen aan de toename van de actuele dekkingsgraad worden in onderstaande tabel actuair gespecificeerd.

Verloop dekkingsgraad	2020	2019
Dekkingsgraad primo boekjaar	116,7%	115,2%
Premie	-0,1%	0,0%
Uitkeringen	0,4%	0,4%
Toeslagen	0,0%	-1,3%
Rentetermijnstructuur	-14,8%	-17,3%
Rendement	15,1%	22,6%
Overig	2,1%	-2,9%
Dekkingsgraad ultimo boekjaar	119,4%	116,7%

De grafiek hieronder toont het dekkingsgraadverloop in het verslagjaar en het voorgaande jaar, met daar achteraan de eerste vier maanden van 2021.

Dekkingsgraadverloop

In de maanden januari, februari en maart 2020 was een scherpe daling van de dekkingsgraad te zien. Dit was het gevolg van onrust op de financiële markten door de coronapandemie. Gelukkig zijn in die periode de kritische grenzen uit het financieel crisisplan -die we nauwlettend hebben gemonitord- niet geraakt en is de dekkingsgraad in de maanden daarna geleidelijk aan weer gestegen. Het effect van deze scherpe daling is wel gedurende het hele jaar te zien in de beleidsdekkingsgraad. Er is nergens sprake geweest van een blijvende situatie waarin herstel niet meer mogelijk zou zijn.

3.2.4 Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

De dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen van het pensioenfonds bedraagt 104,1% van de technische voorzieningen en de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen bedraagt 119,4% van de technische voorzieningen. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds (het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de laatste 12 maanden) ultimo 2020 bedraagt 110,0%. Daarmee is de beleidsdekkingsgraad hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV), maar lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen (VEV), waardoor ultimo 2020 net als ultimo 2019 sprake is van een tekort. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaardmodel van De Nederlandsche Bank (DNB).

3.2.5 Risicohouding en haalbaarheidstoets

Jaarlijks wordt met een haalbaarheidstoets gecontroleerd of het te verwachten pensioenresultaat op fondsniveau en de risico's die daarbij spelen, in lijn liggen met de afspraken die hierover met sociale partners zijn gemaakt. Daarbij realiseren wij ons dat het nemen van risico onvermijdelijk is om de gestelde doelstellingen te behalen. Een en ander leidt tot de volgende kwantitatieve en kwalitatieve risicohouding.

Kwantitatieve risicohouding

Ten behoeve van de kwantitatieve risicohouding wordt onderscheid gemaakt tussen de risicohouding op de korte termijn (bandbreedte rondom het vereist eigen vermogen) en de risicohouding op de lange termijn (ondergrenzen pensioenresultaat). De risicohouding op de lange termijn wordt getoetst met de haalbaarheidstoets (zie hieronder).

Korte termijn

Voor wat de risicohouding op de korte termijn betreft wordt een strategisch niveau van de vereiste dekkingsgraad van 120% gedefinieerd, met een bandbreedte van 5%-punt naar boven en naar beneden. Dit betekent dat de vereiste dekkingsgraad in principe ligt tussen 115% en 125%.

Lange termijn

Het fonds heeft de volgende ondergrenzen gedefinieerd voor wat betreft de risicohouding op de lange termijn:

- De mediaan van het verwachte pensioenresultaat vanuit de evenwichtssituatie (situatie waarbij het eigen vermogen gelijk is aan het vereist eigen vermogen): 100%.
- De mediaan van het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke situatie: 100%.
- De maximale afwijking van de mediaan in een 'slecht weer scenario' (5e percentiel) ten opzichte van de mediaan vanuit de feitelijke situatie: 50%.

Haalbaarheidstoets

Zoals aangegeven worden in de haalbaarheidstoets de gedefinieerde (lange termijn) ondergrenzen getoetst en in hoeverre het verwachte pensioenresultaat nog steeds aansluit bij de oorspronkelijk gewekte verwachtingen. Jaarlijks wordt vanuit de feitelijke financiële positie van het pensioenfonds getoetst of het verwachte pensioenresultaat in voldoende mate aansluit bij de gekozen ondergrens en of het pensioenresultaat in het slecht-weer-scenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat. De uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets zijn als volgt: uitgaande van de beleidsdekkingsgraad van 110,0% per 31 december 2020 bedraagt het pensioenresultaat gemiddeld circa 121%, maar als het tegenzit (5e percentiel) circa 68%. De relatieve afwijking bedraagt daarmee 44%. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets blijven hiermee binnen de hiervoor in de lange termijn risicohouding gestelde grenzen.

Kwalitatieve risicohouding

De kwalitatieve risicohouding komt tot uiting in de beleidsuitgangspunten van het pensioenfonds. Naast het in de inleiding verwoorde besef dat het nemen van risico noodzakelijk is voor het behalen van de doelstellingen, heeft het bestuur op dat vlak het volgende vastgesteld:

- Het vermijden van een korting op de opgebouwde pensioenen heeft de hoogste prioriteit;
- Het risico van lagere/geen toeslagverlening bij tegenvallende economische omstandigheden wordt geaccepteerd;
- Het risico op kleine kortingen wordt geaccepteerd;
- Verliezen worden in principe niet doorgeschoven naar de toekomst (tekorten worden dus niet per definitie uitgesteld of gespreid conform de maximaal toegestane termijnen, waarbij evenwichtige belangenafweging het uitgangspunt is).

3.2.6 Herstelplan

Zolang er sprake is van een beleidsdekkingsgraad die lager is dan de vereiste dekkingsgraad dient er jaarlijks een actualisatie van het herstelplan te worden opgesteld. Het pensioenfonds verkeerde op 31 december 2020 in een tekortsituatie. In maart 2021 heeft het pensioenfonds een actualisatie van het herstelplan bij DNB ingediend. Uit deze actualisatie bleek dat op basis van de gehanteerde veronderstellingen het pensioenfonds naar verwachting in de loop van 2021 uit het tekort is. Op basis van dit herstelplan kan er sprake zijn van een jaarlijkse (voorwaardelijke en eventueel gedeeltelijke) toeslagverlening en is er geen sprake van het toepassen van een korting.

DNB heeft op 19 mei 2021 schriftelijk laten weten in te stemmen met het herstelplan van het pensioenfonds.

Toeslagbeleid

Het fonds heeft de ambitie om de opgebouwde pensioenen van de deelnemers alsmede de pensioenen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden jaarlijks per 1 januari te verhogen op basis van de prijsinflatie.

Het bestuur hanteert voor een besluit over de feitelijke toekenning de onderstaande beleidsstaffel als leidraad. Deze staffel geldt slechts als uitgangspunt; bij de jaarlijkse besluitvorming nemen wij eveneens relevante economische omstandigheden (zoals economische vooruitzichten en verwachte bestandsontwikkeling) in ogenschouw.

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening (als percentage van de maatstaf)
-----------------------------	--

Lager dan of gelijk aan 110%	0%
Tussen 110% en 125%	Gedeeltelijk (voor zover ook in de toekomst te realiseren)
Hoger dan 125%	100%

Als maatstaf voor de (gedeeltelijke) toeslagverlening voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden geldt de relatieve stijging van de prijsinflatie over de periode oktober-oktober. Als onderdeel van deze maatstaf hanteren wij sinds 1 januari 2020 een minimum van 1,9%, gelijk aan de lange-termijnverwachting voor de hoogte van de prijsinflatie zoals vastgesteld door de commissie parameters. De feitelijk toe te kennen toeslagverlening bedraagt echter nooit meer dan de feitelijke stijging van het (afgeleide) consumentenprijsindexcijfer (periode oktober-oktober), zoals vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek. Er bestaat geen recht op toeslagen. Bovendien wordt er geen bestemmingsreserve aangehouden en er wordt geen premie betaald om in de toekomst toeslagen te kunnen verlenen. De toeslagen worden derhalve gefinancierd uit rendement.

Toeslagverlening 2021

Het bestuur heeft in de vergadering van 30 november 2020 besloten om de opgebouwde pensioenen van de deelnemers alsmede de pensioenen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2021 niet te verhogen (de stijging van de prijsinflatie in de referentieperiode was 1,12%).

Zoals hierboven al vermeld is in 2019 met de sociale partners overeenstemming bereikt over het onvoorwaardelijk maken van de aanspraken uit hoofde van de overgangsregeling 2007 (VPL). Hierbij is het VPL overschot aangewend voor extra toeslagen per 1 januari 2019 en 1 januari 2020. Met terugwerkende kracht zijn aan het begin van 2020 de pensioenen van (arbeidsongeschikte) deelnemers per 1 januari 2019 verhoogd met 0,85%. De pensioenen van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zijn verhoogd met 0,28%.

In het vervolg van dit verslag van het bestuur wordt eerst ingegaan op het vermogensbeheer van het fonds. Na een hoofdstuk met betrekking tot risicomanagement vindt u een paragraaf over communicatie. Het verslag wordt vervolgd met een kostenparagraaf en besloten met een hoofdstuk over governance waarin u aspecten aantreft van de besturing van het pensioenfonds.

3.3 Vooruitblik

De corona-pandemie die ons land al sinds maart 2020 in de greep houdt, is op het moment van verschijnen van dit verslag nog niet voorbij. De in 2020 ingestelde verruiming van het kader voor het nakomen van betalingsverplichtingen van aangesloten werkgevers, is in de loop van 2020 weer afgeschaald naar normaal en sindsdien ook zo gebleven. Het op grote schaal thuiswerken bij

de uitvoeringsorganisatie, de vermogensbeheerders, het bestuursbureau en ook de bestuurlijke gremia, is nog steeds aan de orde, al komen reguliere fysieke bijeenkomsten inmiddels ook weer voor. De financiële markten lijken hersteld te zijn van de malaise van het voorjaar van 2020. De dekkingsgraad van 119,4% per 31 december 2020 en 129,0% per 30 april 2021 laten dit herstel zien. Onze verwachting is dat we in 2021 geen direct aan de corona-pandemie toe te schrijven effecten (meer) zullen zien.

3.3.1 Aangepast premiebeleid

Het bestuur heeft eind 2020 het premiebeleid herijkt. De evaluatie van het beleid is gedaan in het kader van evenwichtigheid tussen verschillende groepen belanghebbenden. Na zorgvuldige afweging besloot het bestuur geen solvabiliteitsopslag meer mee te nemen in de berekening van de intern kostendeekkende premie. Hiertoe is in het najaar van 2020 besloten na positief advies van het verantwoordingsorgaan.

Sociale partners besloten in december 2020 om de pensioenpremie in 2021 gelijk te houden.

Het gevolg van de aanpassing van het premiebeleid voor 2021 is dat, bij het in 2021 gelijk gebleven premiepercentage van 22,5% van de grondslag, het opbouwpercentage ook nagenoeg gelijk kon blijven: het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen daalt slechts marginaal, van 0,97% in 2020 naar 0,96% in 2021. Deelnemers blijven dus vrijwel hetzelfde aan pensioen opbouwen. De premiedekkingsgraad blijft ondanks het buiten beschouwing laten van de solvabiliteitsopslag hoog, bijna 100%. Daarmee is het fonds goed voorgesorteerd op het nieuwe Pensioenstelsel.

3.3.2 Toekomst van het fonds

In het najaar van 2020 is de uitkomst van de representativiteitstelling aan het ministerie van SZW toegestuurd. Met een vertegenwoordiging van 44,75% ligt de representativiteit onder het vereiste percentage voor het behoud van de verplichtstelling. Inmiddels is duidelijk geworden dat het ministerie van SZW de verplichtstelling zal gaan intrekken, alleen is nog niet duidelijk wanneer. Samen met sociale partners pleiten wij ervoor om genoeg tijd te krijgen voor een overgang naar een nieuw pensioencontract, dat in lijn is met het pensioenakkoord. Het voorkeursscenario voor de toekomst dat momenteel in onderzoek is, komt erop neer dat de sector nog onder de werking van de verplichtstelling over gaat naar een beschikbare premieregeling en reeds opgebouwd pensioen en nieuw op te bouwen pensioen bij elkaar te houden. Dat is niet alleen goed voor onze deelnemers, maar op die manier faciliteren we ook de werkgevers in de sector bij de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel.

De timing van intrekking van de verplichtstelling, het ontwerp van een nieuwe pensioenregeling en het draagvlak onder werkgevers voor een dergelijke regeling, zijn sterk van invloed op de haalbaarheid van dit voorkeursscenario en dus voor de te volgen koers. Kortom, 2021 wordt een belangrijk jaar: de ontwikkelingen zullen bepalend zijn voor de toekomst van het fonds.

4 Vermogensbeheer

4.1 Inleiding

Per einde 2020 is ons vermogen bij de volgende vermogensbeheerders ondergebracht:

- AXA Investment Managers
- BNP Paribas
- Syntrus Achmea Real Estate & Finance (SAREF)
- Northern Trust
- Partners Group
- Altera Vastgoed
- Fidelity International

Het beheer van valutaderivaten is uitbesteed aan CACEIS. Derivaten worden alleen afgesloten om bestaande risico's te verkleinen. Het bestuur heeft, onder meer in de vorm van een service level overeenkomst en het instellen van een beleggingscommissie, maatregelen getroffen om toezicht te houden op de activiteiten van de vermogensbeheerders. Hierbij is vooral het monitoren van het beleggen binnen de mandaten zoals door ons verstrekt, van belang. Bovendien wordt hierbij aandacht gegeven aan de aard, juiste interpretatie en uitvoering van beleggingen in lijn met de uitkomsten van de periodiek door ons uitgevoerde ALM-studie, waarbij rekening wordt gehouden met de risicobereidheid van de deelnemers. Bij de selectie van vermogensbeheerders wordt rekening gehouden met ons beleid op het gebied van verantwoord beleggen. De vermogensbeheerders verstrekken ter controle interne beheersingsrapportages, die door de beleggingscommissie worden beoordeeld.

4.2 Beleggingscategorieën, beheerders en benchmarks

De portefeuilleonderdelen en benchmarks worden beheerd zoals hieronder aangegeven.

	Beheerder	Benchmark
Matching		
Obligaties & rente-overlay	BNP Paribas	Rendement van de pensioenverplichtingen excl. het deel dat wordt afgedekt door de hypotheke en bedrijfsobligaties
Bedrijfsobligaties	AXA IM	Bank of America Merrill Lynch Euro Corporate Index
Particuliere hypotheke	SAREF	Barclays Capital Customized PHF Maturity Swap index
Zakelijke hypotheke	SAREF	Barclays Capital Customized ZHF Maturity Swap index

Return

Vastrentende waarden

Private debt	Partners Group	3-maands Euribor + 4,5% per jaar
--------------	----------------	----------------------------------

Aandelen

Wereldwijd ESG	Northern Trust	MSCI World Custom ESG hedged to Euro Index
Opkomende markten ESG	Northern Trust	MSCI Emerging Markets Custom ESG Index

Vastgoed direct

Woningen	Altera	ROZ/IPD SI Woningen
Europees gemengd	Fidelity	Customized Pan-European Property Fund Index

Vastgoed indirect

Wereldwijde vastgoedaandelen	Northern Trust	FTSE EPRA/NAREIT Developed Real Estate Index
------------------------------	----------------	--

Performance 2020

In 2020 behaalde de beleggingsportefeuille inclusief valuta- en rente-overlay een totaalrendement van 12,7%. Dit rendement was lager dan dat van de benchmark (13,5%). Het verschil tussen het rendement van de portefeuille en de benchmark bedroeg hiermee -0,8%. Binnen de beleggingsportefeuille rendeerde zowel de categorie vastrentende waarden als het vastgoed minder goed dan de relevante benchmarks. De aandelenbeleggingen rendeerden, zoals verwacht mag worden van indexfondsen, nagenoeg gelijk aan de benchmark. De performances van de verschillende onderdelen van de beleggingsportefeuille over 2020 worden in onderstaande tabel, afgezet tegen de benchmark.

	Portefeuille	Benchmark	Relatief
Obligaties & rente- overlay	20,59%	24,78%	-4,19%
Bedrijfsobligaties	5,04%	2,65%	2,39%
Particuliere hypotheke	2,25%	3,22%	-0,97%
Zakelijke hypotheke	-0,09%	-0,04%	-0,05%
Totaal vastrentende waarden matching	16,09%	18,10%	-2,01%
Private debt 2016	-2,98%	4,06%	-7,04%
Private debt 2017	0,21%	4,06%	-3,85%
Private debt –SICAV	1,75%	4,06%	-2,31%
Totaal vastrentende waarden return	0,28%	4,06%	-3,78%
Totaal vastrentende waarden	14,47%	16,70%	-2,23%
Aandelen wereldwijd ¹⁾	13,88%	13,59%	0,29%
Aandelen opkomende markten	10,13%	10,37%	-0,24%
Totaal aandelen ²⁾	14,11%	13,85%	0,26%
Woningen	8,40%	8,59%	-0,19%
Europees gemengd vastgoed	2,65%	-3,10%	5,75%
Totaal vastgoed direct	5,58%	2,60%	2,98%
Vastgoedaandelen wereldwijd	-15,56%	-16,55%	0,99%
Totaal vastgoed indirect ^{3) 4)}	-15,56%	-16,55%	0,99%
Totaal vastgoed	-3,24%	-2,18%	-1,06%
Totaal portefeuille inclusief valuta- en rente-overlay	12,70%	13,53%	-0,83%

1) Het pensioenfonds belegt in wereldwijde aandelen gehedged naar euro via een indexfonds. De benchmark wordt op maandbasis berekend. Het rendement van dit fonds wijkt af als gevolg van de som van de volgende factoren: kosten die binnen het fonds worden verrekend, fiscale optimalisatie middels een terugvordering van dividendbelasting en transacties die gedurende het jaar hebben plaatsgevonden. De terugontvangen dividendbelasting is onderdeel van het resultaat van het aandelenfonds waarmee in een beginsel een outperformance wordt bereikt ten opzichte van de benchmark.

2) Inclusief 50% afdekking van het valutarisico binnen het aandelenfonds opkomende markten via US-dollar. De afwijking in rendement ten opzichte van de benchmark is het gevolg van de volgende factoren: kosten die binnen de fondsen worden verrekend en transacties die gedurende het jaar hebben plaatsgevonden.

3) Inclusief 100% afdekking van het US Dollar risico binnen het wereldwijde vastgoedaandelenfonds. De afwijking in rendement ten opzichte van de benchmark is het gevolg van de volgende factoren: kosten die binnen het fonds worden verrekend en transacties die gedurende het jaar hebben plaatsgevonden.

4) Het verschil tussen de performance van de portefeuille en de benchmark voor totaal vastgoed kan worden verklaard door de tijdelijke overweging naar indirect vastgoed, omdat het direct vastgoed in 2020 onderwogen was ten opzichte van de strategische benchmark. Deze onderweging is bewust aangehouden in afwachting van de uitkomsten van de ALM-studie in 2020 om te kunnen onderzoeken of het wenselijk was, gezien de onzekerheden ten aanzien van de toekomst, extra investeringen in het illiquide deel van de vastgoed portefeuille te doen. Indirect vastgoed renderde veel slechter in 2020 in vergelijking met direct vastgoed.

Obligatie- en geldmarkten

Overheden en centrale banken hebben ongekende maatregelen getroffen om de negatieve effecten van de coronacrisis te bestrijden. Overheden gaven garanties af, zorgden voor uitkeringen en introduceerden verschillende stimuleringspakketten. Centrale banken paktten ook groots uit. De Amerikaanse centrale bank (Fed) verlaagde in maart de beleidsrente met 1,5% naar een bandbreedte van 0,00% - 0,25%. Daarnaast begon de Amerikaanse centrale bank met het op grote schaal inkopen van obligaties. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft geen verdere rentestappen genomen, maar introduceerde wel het Pandemic Emergency Purchase Programme waardoor bij aanvang voor 750 miljard euro aan staats- en bedrijfsobligaties kon worden opgekocht. In juni werd dit bedrag met 600 miljard euro, en in december nog eens met 500 miljard euro, verhoogd. Ook andere centrale banken hebben op grote schaal beleggingen opgekocht. Door al deze opkoopprogramma's zijn renteniveaus wereldwijd fors gedaald.

Hieronder is een tabel opgenomen waarin verschillende rentestanden worden weergegeven.

	31-12-2020	31-12-2019	Verschil (absoluut)
Nederland 10-jaars obligatie rente	-0,49%	-0,05%	-0,44%
Duitsland 10-jaars obligatie rente	-0,57%	-0,19%	-0,38%
Duitsland 30-jaars obligatie rente	-0,16%	0,35%	-0,51%
Verenigde Staten 10-jaars obligatie rente	0,92%	1,92%	-1,00%

Wanneer naar de geldmarkten wordt gekeken, kan gesteld worden dat de rente in Europa gedurende 2020 verder gedaald is. Het niveau van 6-maands rente die de banken elkaar in rekening brengen (Euro Interbank Offered Rate of EURIBOR) is gedaald van -0,32% per ultimo 2019 tot -0,53% per eind 2020. Het nog negatievere niveau van de rente is het gevolg van de verdere verruiming van het monetaire beleid van de ECB.

Obligaties & rente-overlay

Dit deel van de vastrentende waarden matching, waar de integrale Liability Driven Investments (LDI)-manager BNP Paribas het daadwerkelijke beheer over voert, is eigenlijk het sluitstuk om de gehele afdekking van het renterisico ten opzichte van de technische voorziening op marktwaarde volgens de doelstelling te beheren. Het rendement van de benchmark wordt berekend aan de hand van de kasstromen van de verplichtingen, waarbij gecorrigeerd wordt voor de hypotheek en bedrijfsobligaties, die worden berekend met behulp van de swap rente. Deze correctie is nodig omdat de integrale LDI-manager niet verantwoordelijk geacht kan worden voor het rendement dat het gevolg is van wijzigingen in kredietopslagen van de hypotheek en bedrijfsobligaties.

Gedurende 2020 heeft het LDI- mandaat een rendement van 20,59% behaald. Dit is 4,19% lager in vergelijking met de benchmark. Deze underperformance is in het eerste kwartaal gerealiseerd. De grootste bijdrage aan de under performance is het gevolg van de portefeuille inrichting van de renteafdekking op UFR-rentegevoeligheden waardoor minder werd geprofiteerd van de sterke daling van de risicovrije rente voor de langste looptijden. Daarnaast werden kredietopslagen van staats- en staats gerelateerde obligaties fors hoger ten opzichte van de risicovrije rente waarmee het rendement van de benchmark wordt berekend.

Bedrijfsobligaties

In 2020 heeft het beleggingsfonds in bedrijfsobligaties een rendement behaald van 5,04%. Het rendement van het beleggingsfonds ligt 2,39% boven zijn benchmark. De outperformance is het resultaat van allocatie en selectie van debiteuren. Het beleggingsfonds stuurt actief in de wegingen van regio's en selectie van debiteuren. Gedurende het gehele jaar was er een overwogen positie in de Europese periferie en in bedrijfsobligaties met een BBB-kredietwaardigheid en hoogrentende obligaties. Zowel allocatie als selectie heeft positief bijgedragen aan de outperformance.

Hypotheken

In 2020 heeft de participatie in het particuliere hypotheekfonds een rendement opgeleverd van 2,25%. Hiermee is een underperformance van 0,97% behaald ten opzichte van de benchmark. Deze underperformance is deels het resultaat van de stijging in de risico-opslag op de euroswaprente gedurende het jaar. De gemiddelde opslag in het beleggingsfonds bedroeg eind december 1,70% (per ultimo 2019 1,33%). De underperformance is beperkt gebleven door de positieve impact van de opslag boven de euroswaprente zelf.

De participanten van het zakelijke Hypotheekfonds hebben besloten het fonds in het geheel te verkopen. De overeengekomen prijs vertaalt zich in een afslag ten opzichte van de intrinsieke waarde per 30 september 2020. De verkoop met een afslag heeft een negatieve impact op het rendement gehad. Daarnaast zijn de kosten die gerelateerd zijn aan de verkoop en voor rekening komen van de participanten, ook in het rendement verwerkt. Dit alles heeft er toe dat het gehele rendement voor 2020 licht negatief is uitgevallen. Het is de verwachting dat de verkoop van het fonds in de eerste helft 2021 volledig zal zijn afgerond. Het fonds behaalde in 2020 een rendement van -0,09% ten opzichte van -0,04% voor de benchmark.

Vastrentende waarden matching

Het totaal van de vastrentende waarden matching is gelijk aan het integrale LDI-mandaat dat uit twee delen bestaat; een deel waar de integrale LDI-manager het daadwerkelijke beheer over voert en de gehele matching portefeuille waarbij de integrale LDI-manager de rentegevoeligheid van de hypotheek en bedrijfsobligaties meeneemt. Hierbij dekken de hypotheek en bedrijfsobligaties vooral de kortlopende verplichtingen af. Het integrale LDI-mandaat heeft in totaliteit als doel om 50% van rentegevoeligheid van de kasstromen van de verplichtingen tegen marktwaarde af te dekken.

In 2020 heeft de vastrentende waarden matching portefeuille in totaliteit een rendement van 16,09% behaald. Dit is 2,01% minder dan de verplichtingen hebben gerendeerd. In deze kleinere underperformance is de positieve impact van de sterke performance van het bedrijfsobligaties mandaat goed terug te zien.

Private debt

Het pensioenfonds belegt in drie beleggingsfondsen, waarvan de eerste twee beleggingsfondsen in 2016 en 2017 respectievelijk 2018-2019 niet-beursgenoteerde leningen aan ongeveer 40 bedrijven hebben verstrekt. Het 2016 beleggingsfonds heeft in 2020 een rendement van -2,98% behaald. Het rendement van de benchmark, 3-maands Euribor plus een opslag van 4,5% per jaar, bedroeg 4,06%. De underperformance is grotendeels het gevolg van omzetproblemen, als gevolg van de coronacrisis, bij twee bedrijven waaraan leningen zijn verstrekt. De impact van de herwaardering van de twee leningen is relatief groot, omdat het fonds zich al enige tijd in de afbouwende fase bevindt waardoor deze leningen een hogere weging hebben binnen de resterende portefeuille. Het 2017 beleggingsfonds behaalde in 2020 een rendement van 0,21% ten opzichte van het benchmarkrendement van 4,06% dat eveneens gebaseerd is op de 3-maands Euribor + 4,5% per jaar. De underperformance is vooral het gevolg van omzetproblemen, als gevolg van de coronacrisis, bij een bedrijf waaraan een lening is verstrekt.

Het derde beleggingsfonds verstrekt eveneens niet-beursgenoteerde leningen aan bedrijven. Het grootste verschil met de eerdergenoemde beleggingsfondsen betreft de herinvestering van renteopbrengsten en aflossingen waardoor dit beleggingsfonds geen einddatum kent. Daarnaast worden de leningen in portefeuille, in tegenstelling tot de gesloten fondsen, door een onafhankelijke derde partij maandelijks gewaardeerd. Het beleggingsfonds heeft een rendement van 1,75% behaald. Dit is een underperformance van 2,31% ten opzichte van zijn benchmark, eveneens de 1-maands Euribor + 4,5% per jaar.

De underperformance is voor een groot deel te verklaren doordat dit fonds deels ook leningen aan dezelfde bedrijven als het 2016 en 2017 fonds heeft verstrekt. Dit fonds doet het relatief beter, omdat de spreiding groter is met leningen aan 80 tot 90 bedrijven.

Vastrentende waarden return

De vastrentende waarden return portefeuille bestaat uit de eerdergenoemde drie private debt fondsen die een gecombineerd rendement van 0,28% hebben behaald in 2020. Dit is 3,78% minder dan de benchmark die bestaat uit de 1-maands Euribor + 4,5% per jaar.

Direct vastgoed

Het direct vastgoed bestaat per 31 december 2020 uit een beleggingsfonds dat in Nederlandse woningen belegt en een beleggingsfonds dat in Europees vastgoed belegt. De benchmark is opgebouwd uit een 50%/50% verdeling van de fondsbenchmarks. De investering in het Nederlandse woningenfonds behaalde een rendement van 8,40% voor 2020. Dit is goed in lijn in vergelijking met zijn benchmark. De investering in het Europees vastgoed beleggingsfonds heeft een rendement van 2,65% behaald. De benchmark van het fonds behaalde een rendement van -3,10%. Dit verschil is te verklaren doordat het fonds zeer defensief is gepositioneerd door de, in vergelijking met de benchmark, zeer lage allocatie richting winkels die het erg slecht heeft gedaan in 2020 als gevolg van de lockdowns.

Het totale direct vastgoed heeft met een rendement van 5,58% een forse outperformance van 2,98% behaald ten opzichte van zijn benchmark.

Indirect vastgoed

De beleggingen in beursgenoteerd vastgoed hebben een negatief resultaat opgeleverd van -15,56% tegenover een benchmark rendement van -16,55%. De outperformance is behaald door middel van de voor dividendbelasting geoptimaliseerde beleggingsoplossing. Doordat het beleggingsfonds tax-transparant is, wordt op voorhand minder dividendbelasting ingehouden en kan de geheven dividendbelasting grotendeels teruggevorderd worden. Hierdoor is een structureel hoger rendement te behalen ten opzichte van de benchmark. In 2020 bedroeg deze outperformance 0,99%.

Aandelenmarkten

Gemiddeld genomen hebben aandelen, in lokale valuta gemeten, een sterk positief resultaat behaald in 2020. Dit terwijl wereldwijde aandelen in de periode tussen halverwege februari en de derde week van maart een forse aderslating ondergingen. De index voor wereldwijde aandelen van ontwikkelde markten daalde in ruim een maand met een 34%. Nadat overheden en centrale banken fors ingrepen, herstelden de financiële markten. Aandelenmarkten veerden op en de rest van het jaar was sprake van een overwegend positief sentiment. Het in grote mate beschikbaar stellen van liquiditeiten door centrale banken en overheden en de verwachting dat de rente nog een lange tijd op de lage niveaus zou blijven, waren belangrijke oorzaken hiervan. Maar ook het vooruitzicht op economisch herstel droeg bij aan de rally van risicovolle beleggingen. Wanneer meer specifiek naar de Eurostoxx 50 Index wordt gekeken, blijkt dat het herstel niet zo uitbundig is geweest als voor andere aandelen indices. Dit heeft onder andere te maken met de verslechterde concurrentiepositie vanwege de fors sterker wordende Euro ten opzichte van andere belangrijke valuta's. Daarnaast is de samenstelling van de Eurostoxx 50 anders dan bijvoorbeeld de breed gespreide index voor wereldwijd ontwikkelde landen aandelen. In de Eurostoxx 50 is de weging naar bijvoorbeeld de best presenterende categorie aandelen, information technology, fors lager. Hieronder is een tabel opgenomen waarin de indexstanden en rendementen worden weergegeven in lokale valuta.

	31-12-2020	31-12-2019	Rendement
MSCI World Index (USD)	2.690,04	2.358,47	14,06%
MSCI Emerging Markets Index (USD)	1.291,26	1.114,66	15,84%
S&P 500 Index (USD)	3.756,07	3.230,78	16,26%
EuroStoxx 50 Index (euro)	3.552,64	3.745,15	-5,14%

Aandelen

De beleggingen in aandelen bestaan uit een wereldwijd aandelenfonds met zowel dividendoptimalisatie als een ESG-filter en een aandelenfonds voor opkomende markten met eveneens een ESG-filter. Het wereldwijde aandelenfonds behaalde in geheel 2020 een rendement van 13,88% in vergelijking met 13,59% voor de benchmark. Deze outperformance is geheel toe te wijzen aan de fiscale structuur waardoor op voorhand minder dividendbelasting wordt ingehouden of meer dividendbelasting teruggevorderd kan worden.

Het aandelenfonds voor opkomende markten behaalde een rendement van 10,13% ten opzichte van 10,37% voor de benchmark. Deze underperformance is grotendeels het gevolg van de ingehouden kosten binnen dit beleggingsfonds.

Beleggings- en renteafdeckingsbeleid

Onderdeel van de ALM-studie betreft een 'portefeuille-optimalisatie'. Deze optimalisatie bestaat uit een drietal onderdelen, te weten: het optimaliseren van het strategisch beleggingsbeleid passend bij de risicohouding van het pensioenfonds, toetsing van de toegevoegde waarde van specifieke beleggingscategorieën en de daadwerkelijke vertaling van strategisch beleggingsbeleid naar beleggingsportefeuille in de vorm van het Beleggingsplan 2020.

In de aanloop naar de nieuwe ALM-studie in 2020, hebben er geen wijzigingen in de strategische allocaties plaatsgevonden. Wel is in maart 2020 een grote herbalancering van de portefeuille doorgevoerd, omdat de weging van aandelen onder de strategische bandbreedte was uitgekomen. Hierbij zijn ter waarde van 5%-punt van de gehele portefeuille aandelen bijgekocht ten laste van vastrentende waarden. Vervolgens hebben aandelen een fors herstel laten zien, waardoor in juni de bovenzijde van de bandbreedte voor aandelen werd geraakt. Dit heeft tot gevolg gehad dat de bijgekochte aandelen weer op fors hogere koersen dienden te worden verkocht en de opbrengst toegevoegd kon worden aan de vastrentende waarden. De mate van afdekking van het valutarisico op aandelen opkomende markten is ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2019. Halverwege 2020 heeft de beleggingscommissie de mate van afdekking beoordeeld en vastgesteld dat de huidige mate van afdekking te laag was in vergelijking met het staande beleid. Daarom is de afdekking van de vreemde valuta van aandelen opkomende markten via de US-Dollar verhoogd met 10%-punt tot 50%. Van de belegging in het beursgenoteerd vastgoed aandelenfonds wordt de daadwerkelijke blootstelling (ongeveer 50%) aan de US-Dollar afgedekt naar de Euro.

	Beleggingsplan Wegingen	Bandbreedte 2020	Feitelijk per 31-12-2020	ALM
Vastrentende waarden	50,0%	45 tot 55%	48%	50%
Aandelen	35,0%	30 tot 40%	38%	35%
Vastgoed	15,0%	10 tot 20%	13%	15%
Cash en overige	0,0%	-1 tot 5%	1%	0%

Naar aanleiding van de uitkomsten van de ALM-studie in 2020 werd de strategische allocatie naar bedrijfsobligaties met 5% punten verhoogd ten laste van het LDI-mandaat.

4.3 Z-score en performancetoets

Z-score

De beleggingsprestaties van verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfonds worden jaarlijks getoetst met behulp van de zogenoemde 'z-scores' en 'performancetoetsen'. De z-score is een maatstaf die weergeeft wat de beleggingsresultaten zijn ten opzichte van de resultaten van vooraf gekozen normrendementen die de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds weerspiegelen. Deze kan fors verschillen per jaar. De z-scores worden gecontroleerd door de accountant.

In onderstaand overzicht worden de z-scores van de afgelopen 5 jaar getoond:

- 2020: - 0,50
- 2019: + 1,16
- 2018: - 0,76
- 2017: + 0,86
- 2016: + 0,77

De negatieve z-score over 2020 is met name tot stand gekomen door het negatieve resultaat van de vastrentende waarde portefeuille ten opzichte van de respectievelijke benchmarks (zie paragraaf 4.2).

Performancetoets

Op basis van de z-scores voert het pensioenfonds tevens een performancetoets uit. Dit is de som van de z-scores van de afgelopen vijf jaar gedeeld door de wortel uit vijf. Volgens het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 dient bij deze ongecorrigeerde performancetoets 1,28 opgeteld te worden. De uitkomst van deze gecorrigeerde performancetoets moet positief zijn. In artikel 5 van het Vrijstellingsbesluit Wet BPF 2000 staat opgenomen dat als de performancetoets lager is dan 0, een werkgever onder strikte voorwaarden om vrijstelling van de verplichte deelname kan vragen. De gecorrigeerde performancetoets over de periode 2016-2020 is evenals voorgaand jaar positief: 0,69.

4.4 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds kiest bewust voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Zo wil het een steentje bijdragen aan een betere wereld. Waar mogelijk houdt het pensioenfonds rekening met de impact van de beleggingen op mens, milieu en maatschappij. Daarom belegt het pensioenfonds niet in bedrijven die controversiële wapens maken, zoals clusterbommen en landmijnen en wordt niet belegd in de tabaksindustrie. Het pensioenfonds gaat, via de vermogensbeheerders, ook in gesprek met ondernemingen waarin wordt belegd.

Dit betekent niet dat de pensioenregeling en beleggingsportefeuille daarmee volgens Europese regels ook duurzaam zijn. Om jezelf als pensioenfonds duurzaam te mogen noemen, moet je voldoen aan de nieuwe Europese regels die sinds 10 maart 2021 gelden: de Sustainable Finance Disclosure Regulations (SFDR). Die regels gelden voor alle institutionele beleggers en dus ook voor het pensioenfonds.

Volgens de SFDR moeten pensioenfondsen op hun website duidelijk aangeven of de uitvoering van hun regeling duurzaam is. En dat is alleen het geval als duurzaamheid een belangrijk kenmerk is van het fonds volgens de Europese regels en als dat kan worden bewezen met uitgebreide (en daardoor vaak ook dure) rapportages. Op dit moment kan (en wil) het pensioenfonds dat niet.

Dat het pensioenfonds niet aan de Europese regels voor duurzaamheid voldoet, wil natuurlijk niet zeggen dat er ook niets aan duurzaamheid wordt gedaan. Voor het pensioenfonds geldt dat het belangrijk is om verantwoord met de beleggingen om te gaan en dat dit niet ten koste mag gaan van het rendement. Ook moeten de kosten die dit met zich meebrengt, acceptabel zijn. De prioriteit ligt allereerst op het uitvoeren van een degelijke pensioenregeling voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden tegen acceptabele kosten. Het pensioenfonds houdt de wet- en regelgeving rondom duurzaamheid in de gaten en evalueert het beleid zodra er nieuwe ontwikkelingen zijn.

Het pensioenfonds heeft het verantwoord beleggingsbeleid in 2020 als volgt ingevuld:

1. Niet beleggen in onverantwoorde sectoren

Het pensioenfonds streeft ernaar om beleggingen in controversiële wapens en grondstoffen geschikt voor consumptie (zogenaamde 'soft commodities') in zijn geheel uit te sluiten. Het pensioenfonds houdt zich vanzelfsprekend aan het wettelijk verbod op het investeren in bedrijven die clustermunitie produceren. Daarnaast streven wij ernaar niet te investeren in aan controversiële wapens gelieerde ondernemingen. Naast clustermunitie maken ook landmijnen, biologische en chemische wapens onderdeel uit van controversiële wapens.

2. Selectie van vermogensbeheerders

Het bestuur heeft een duidelijke focus op een verantwoord beleggingsbeleid en verwacht van de externe vermogensbeheerders dat zij conform internationale standaarden handelen en dit kenbaar maken. Uitgangspunt daarbij is dat dit beleid beleggingstechnisch verantwoord is en zeer beperkte meerkosten mag opleveren.

Bij het invullen van de beleggingsportefeuille zijn wij afhankelijk van wat in de markt wordt aangeboden. Gegeven dit aanbod streeft ons fonds ernaar een zo goed mogelijk passend verantwoord beleggingsbeleid te implementeren. Wij onderschrijven de ESG due-diligence stappen conform het OESO richtsnoer. Al onze beheerders onderschrijven de UNPRI.

3. Selectie van beleggingsoplossingen

Het fonds belegt in hoofdzaak in beleggingsfondsen van vermogensbeheerders. Bij de selectie van beleggingsoplossingen vormt het ESG beleid van een beheerder een selectiecriteria.

4. Negatieve impact voorkomen en/of mitigeren

Het fonds verlangt van zijn vermogensbeheerders dat zij op een zorgvuldige wijze het stemrecht uitoefenen in het belang van ons pensioenfonds en in overeenstemming met ons duurzaam beleggingsbeleid. Bij de selectie van vermogensbeheerders is dit een selectiecriteria.

5. Betrokkenheidsbeleid beursgenoteerde aandelen

Het pensioenfonds belegt in beursgenoteerde aandelen en vastgoedaandelen via beleggingsfondsen van Northern Trust. Dit betekent dat we niet rechtstreeks onze stem uit kunnen brengen op vergaderingen. Deze beleggingsfondsen kunnen dat wel, en hebben een eigen ESG- en stembeleid.

Het fonds verlangt van zijn vermogensbeheerders dat zij op een zorgvuldige wijze het stemrecht uitoefenen in het belang van het pensioenfonds en in overeenstemming met het duurzaam beleggingsbeleid. Bij de selectie van vermogensbeheerders is dit een selectiecriteria.

Het bestuur is van mening dat het verantwoord maatschappelijk beleggen is gewaarborgd doordat de passief gevolgde benchmarks worden gescreend op de 10 principes van het United Nations Global Compact.

6. Verantwoord beleggingsbeleid vermogensbeheerders

Het bestuur kiest uit efficiëntie overwegingen voor beleggingsoplossingen die beheerd worden door vermogensbeheerders. Doordat we in alle beleggingscategorieën, behalve het LDI-mandaat, een minderheidsaandeel in een beleggingsfonds hebben, kunnen we niet direct stemmen op bijvoorbeeld aandeelhoudersvergaderingen en zijn de rechtstreekse mogelijkheden tot beïnvloeding beperkt. Ten aanzien van het LDI-mandaat wensen wij 1) dat zij het ESG-beleid verankert in haar bedrijfsvoering en rapportage, zodanig dat potentiële negatieve impact bij beleggingen wordt gesignaleerd, voorkomen en gemitigeerd indien dit zich toch onverhoopt voordoet; 2) dat zij aan ons de voortgang en resultaten rapporteert van het ESG-beleid en 3) dat zij bij een gelijk risico en rendement kiezen om in een green bond te beleggen. Green bonds zijn obligaties waarbij de opbrengsten gaan naar projecten die bedoeld zijn om positieve milieu- of klimaateffecten te hebben.

7. Monitoring van de voortgang en resultaten

Het bestuur monitort de voortgang en impact van het ESG-beleid door de jaarlijkse rapportages van de vermogensbeheerders te beoordelen en hierover met hen in gesprek te gaan.

8. Communicatie

Het bestuur acht het van groot belang transparant te zijn en relevante informatie te delen met belanghebbenden. De communicatie over het verantwoord beleggingsbeleid is een belangrijk onderdeel hiervan.

4.5 Beleggingen in Nederland

Het bestuur heeft als taak om op een solide en prudente manier het vermogen te beheren. Binnen deze taakomschrijving past het aanbrengen van een brede geografische spreiding van de beleggingen. Tegelijkertijd investeren wij graag in Nederland. Hiermee willen wij bijdragen aan een sterke en groeiende Nederlandse economie.

Van het totale vermogen is 20,5% in Nederland belegd. Van de Nederlandse beleggingen bestaat 36,2% uit hypotheekleningen verstrekt aan zowel particuliere huizenbezitters als ondernemingen, 25,3% uit Nederlandse staatsobligaties, 22,6% uit vastgoedbeleggingen, 10,7% uit bedrijfsobligaties, 3,3% niet-beursgenoteerde leningen en 1,9% uit aandelenbeleggingen.

5 Risicomanagement

5.1 Inleiding

Het pensioenfonds dient te beschikken over goede administratieve en boekhoudkundige procedures en adequate interne controlemechanismen. Wij stellen beleid op ten aanzien van de beheersing van te lopen risico's en dragen zorg voor de uitvoering van dat beleid. Samengevat hebben wij de (eind)verantwoordelijkheid om 'in control' te zijn en te blijven over het pensioenfonds.

Het fonds begeeft zich in een omgeving met interne en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op bestaande risico's dan wel nieuwe risico's met zich meebrengen. Het voorkomen dan wel vermijden van risico's is geen doel van het integraal risicomanagement op zichzelf. Zo kan het bewust nemen van financiële risico's bijdragen aan (het realiseren van) de doelstellingen van ons pensioenfonds. Waar het om gaat is een goede, integrale beheersing van de financiële- en niet-financiële risico's.

Integraal risicomanagement (IRM) is het interactieve proces van:

- het opstellen van de risicostrategie en hieraan gekoppeld het risicoprofiel en risicobereidheid;
- het identificeren van risico's;
- het opstellen en implementeren van beleid voor risicobeheersing, tot;
- de uitvoering, monitoring en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen.

Dit proces wordt continu doorlopen, zodat er een organisatie is en blijft bestaan die:

- op het gebied van risicomanagement een zelflerende en zelfsturende organisatie is,
- zich bewust is van de mogelijke impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang, alsook
- van de opties voor beheersing en de verschillende consequenties hiervan.

'Integraal' benadrukt dat het gaat om het management van alle verschillende risicogebieden in onderlinge samenhang. Hiervoor is gebruikt gemaakt van het FIRM-risicomodel van DNB als raamwerk voor de beheersing van risico's. Dit raamwerk is aangevuld met de ESG risico's zodat in zijn totaliteit voldaan wordt aan de risicoterreinen zoals benoemd in IORP II.

5.2 Risicostrategie

Het bestuur heeft voor het pensioenfonds een aantal doelstellingen gesteld. Om deze doelstellingen (welke volgen uit de missie en visie) te realiseren moeten wij onder meer de ingelegde premies beleggen en het vermogen beheren. Dit brengt risico's met zich mee. Sommige risico's worden bewust gelopen en in andere situaties willen wij een zo minimaal mogelijk risico lopen. Dit vraagt om een volledig en adequaat functionerend integraal risicoraamwerk. Hiervoor hebben wij een aantal uitgangspunten vastgesteld, welke moeten bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van ons pensioenfonds.

Het risicomanagement van het pensioenfonds is gericht op het beheersen van risico's die het realiseren van de doelstelling kunnen belemmeren dan wel benodigd zijn om de doelstelling te behalen. De doelstelling van het pensioenfonds is het verstrekken van pensioenen ten behoeve van ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden aan deelnemers en gewezen deelnemers en/of hun echtgenoten, partners en kinderen, overeenkomstig de bepalingen van de statuten en het pensioenreglement.

Risicomanagement voegt daarnaast waarde toe, omdat dit ons in staat stelt om:

- de pensioenregeling op een kwalitatief goed niveau uit te voeren;
- de wet- en regelgeving na te leven;
- de risico's af te wegen in relatie tot rendement;
- de risico's af te wegen in relatie tot kosten;
- de risico's af te wegen in relatie tot ESG-criteria;
- het treffen van de juiste beheersmaatregelen op basis van een risico-inschatting.

Om waarde te kunnen toevoegen, is de inrichting van het risicomanagement gebaseerd op drie pijlers: proactief, integraal en continu. Wij hebben als visie dat deze aanpak nodig is, omdat ons pensioenfonds zich moet manifesteren in een dynamische wereld waarbij de omgeving telkens verandert.

Risicohouding en ambitie

De mate waarin het pensioenfonds bereid is risico's te nemen vloeit onder andere voort uit de doelstellingen en ambitie van het fonds. De doelstelling is om nominale pensioenen uit te kunnen keren en daarnaast heeft het pensioenfonds de ambitie om, uitgaande van benodigde risico en gewenste zekerheid, een toeslagverlening te kunnen realiseren ter grootte van de prijsinflatie. Dit is vertaald in een korte- en lange termijn risicohouding. In de keuze voor de risicohouding wordt een afweging gemaakt tussen de hoogte van de premie, het verwachte pensioenresultaat, de toeslagambitie en de te nemen risico's ten aanzien van de beleggingen.

Het IRM-beleid is vastgelegd in het Integraal risicomanagement document en wordt weergegeven in de actuariële en bedrijfstechnische nota om de positie en functie van het risicomanagement binnen ons pensioenfonds te verankeren. De doelstellingen van het IRM-beleid kan in het kort worden samengevat als: vaststellen van de norm en de tolerantiegrens, beheersen van de risico's en verantwoording van het risicomanagement.

Governance

De governance structuur met betrekking tot risicomanagement wordt gevormd door een aantal interne en externe entiteiten. Deze interne en externe entiteiten hebben hun eigen verantwoordelijkheden met betrekking tot risicomanagement:

- Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het risicomanagement en de beleidsbepaling.
- De sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft risicomanagement als specifiek aandachtsgebied. Vanuit deze verantwoordelijkheid overziet de sleutelfunctiehouder de implementatie van het beleid en zorgt de sleutelfunctiehouder ervoor dat wij beschikken over alle benodigde informatie over het risicomanagement.
- De beleggingscommissie, portefeuillehouders, adviserend actuaris, compliance officer, de administrateur en de vermogensbeheerders en de custodian hebben vanuit hun diverse werkzaamheden inzicht in de verschillende risico's van ons pensioenfonds. In het kader hiervan dragen zij bij aan de te ondernemen acties en de monitoring van de verschillende risico's.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer is belast met het monitoren van de processen rondom het risicomanagement. De sleutelfunctiehouder verricht deze werkzaamheden samen met de vervuller risicobeheer, zij laten zich daarbij ondersteunen door het bestuursbureau.

Risicosoorten & risicobereidheid

Het bestuur onderkent de risico's die samenhangen met de doelstellingen van ons pensioenfonds. Een jaarlijkse risico-inventarisatie houdt het risicobeleid up-to-date. Wij onderscheiden de volgende risicosoorten:

- Financiële risico's: hieronder vallen de risico's die een directe impact hebben op de solvabiliteitspositie van ons pensioenfonds, zoals het matching- en renterisico, marktrisico, kredietrisico en verzekeringstechnisch risico. Op basis van wet- en regelgeving en eigen normen zijn deze risico's te normeren en te kwantificeren;
- Niet-financiële risico's: Deze risico's hebben geen directe impact op de solvabiliteitspositie van ons pensioenfonds. Dit betreft de volgende risico's: operationeel risico, uitbestedingsrisico, IT-risico, integriteitsrisico en juridisch risico.

De risicobereidheid is aan te merken als een middel, waarmee de afweging wordt weergegeven tussen de verschillende doestellingen. De risicobereidheid per categorie wordt in de volgende tabel weergegeven.

Financiële risico's	Risico-bereidheid	Niet-financiële risico's	Risico-bereidheid
Matching- en renterisico	●●○	Omgevingrisico	●●○
Marktrisico	●●●	Operationeel risico	●●○
Kredietrisico	●●●	Uitbestedingrisico	●●○
Verzekeringstechnisch risico	●○○	IT risico	●○○
		Integriteitrisico	○○○
		Juridisch risico	●○○

- (Nihil) Dit risico dient voorkomen te worden dan wel zoveel mogelijk te worden vermeden. Het pensioenfonds accepteert dat dit risico incidenteel kan voorkomen.
- (Laag) Het pensioenfonds wil dit risico zoveel mogelijk mitigeren vanwege de grote impact als het optreedt.
- (Middel) Het risico wordt geaccepteerd indien de verwachte baten hoger zijn of de beheerskosten niet in verhouding staan. Het risico kan worden gemonitord en worden bijgestuurd.
- (Hoog) Het pensioenfonds accepteert dit risico of zoekt het zelfs op, bijvoorbeeld vanwege de verwachte baten.

Risico waardering

De FIRM-methode vormt de basis van de risico's die geïdentificeerd worden. Wij beschrijven hier de financiële en niet-financiële risico's en beheersmaatregelen en voor elk risico wordt een kwalificatie (hoog/middel/laag) en de risicohouding (mate van mitigering) vastgelegd. Per risico geven wij aan welke portefeuillehouder/commissie verantwoordelijk is voor de monitoring van de werking van beheersmaatregelen.

5.3 Financiële risico's

Matchingrisico's en beleggingsrisico's

Het fonds belegt voor de lange termijn en we geloven erin dat het lopen van risico wordt beloond.

Matchingsrisico's

Het fonds gebruikt derivaten om het matchingrisico te beheersen. Hierdoor ontstaan de volgende (sub)risico's:

- Renterisico
- Valutarisico
- Liquiditeitsrisico
- Tegenpartijrisico

Het renterisico is het risico op een verandering in de dekkingsgraad als gevolg van een renteverandering. Het risico is dat de marktwaarde van de pensioenverplichtingen harder stijgt dan de marktwaarde van de beleggingen. Het strategische

afdekkingspercentage van het renterisico is op 50% op basis van marktwaarde vastgesteld, met een toegestane bandbreedte van plus of min 5%. Uitgedrukt in VEV en uitgaande van de beleggingsportefeuille eind 2020 is de buffer die ons pensioenfonds voor het renterisico dient aan te houden 12.287 (2019: 22.049). Door verwacht diversificatievoordeel ligt de bijdrage van het renterisico aan het VEV op totaalniveau lager.

Valutarisico is het risico van een waardedaling van beleggingen in vreemde valuta als gevolg van een daling van de vreemde valuta ten opzichte van de euro. Het pensioenfonds kiest er strategisch voor om valutarisico's alleen voor de US Dollar af te dekken naar de euro. Uitgedrukt in bijdrage aan het VEV en uitgaande van de beleggingsportefeuille eind 2020 dient ons pensioenfonds voor het valutarisico een buffer aan te houden van 19.219 (2019: 18.020).

Het liquiditeitsrisico is het risico dat ons pensioenfonds niet in staat is om op korte termijn aan zijn betalingsverplichting te kunnen voldoen. Wij voeren een beleid om over voldoende liquiditeiten te beschikken om bepaalde, vooraf vastgestelde schokken, in de rente- en valuta op te kunnen vangen. In de regel zijn de premie-inkomsten hoger dan de maandelijkse uitkeringen. Door het gevoerde beleid is het liquiditeitsrisico niet materieel en wordt er daarom geen separate buffer voor aangehouden.

Het tegenpartijenrisico is het risico dat de tegenpartij van een transactie niet aan zijn contractuele verplichtingen blijkt te kunnen voldoen. Ten behoeve van het beheersen van het tegenpartijenrisico op derivaten vindt er een dagelijkse uitwisseling van onderpand plaats in cash waardoor er geen noodzaak is om een separate buffer aan te houden.

Beleggingsrisico's

Omdat wij beleggen, ontstaan onder andere de volgende (sub)risico's:

- Marktrisico
- Kredietrisico

Het marktrisico is het risico dat de waarde van de beleggingen in de portefeuille verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen en/ of waarderingen. Wij voeren een beleid om op lange termijn voldoende rendement te behalen door bewust en beheerst risico te nemen in de beleggingsportefeuille. Het marktrisico is een zogenaamd beloond risico (levert naar verwachting rendement op). Uitgedrukt in VEV en uitgaande van de beleggingsportefeuille eind 2020 dient ons pensioenfonds voor het marktrisico een buffer aan te houden van 167.515 (2019: 151.008). Door verwacht diversificatievoordeel ligt de bijdrage van het marktrisico aan het VEV op totaal niveau lager.

Kredietrisico is het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen niet nakomt. Het beleid ten aanzien van het kredietrisico op de vastrentende waarden bestaat uit het spreiden van beleggingen in schuldpapier en verstrekte kredieten over verschillende tegenpartijen met een zo hoog mogelijke kredietwaardigheid. Uitgedrukt in VEV en uitgaande van de beleggingsportefeuille eind 2020 dient ons pensioenfonds voor het kredietrisico een buffer aan te houden van 45.761 (2019: 27.921). Door verwacht diversificatievoordeel ligt de bijdrage van het kredietrisico aan het VEV op totaal niveau lager.

Verzekeringstechnisch risico is risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/ of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het pensioenproduct. Dit risico bestaat uit de volgende onderdelen:

- het langleven-risico; dit is het risico dat pensioengerechtigden langer leven dan vooraf ingeschat;
- het kortleven-risico; dit is het risico dat (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden eerder overlijden dan vooraf ingeschat;
- het arbeidsongeschiktheidsrisico; dit is het risico dat meer deelnemers arbeidsongeschikt raken dan vooraf ingeschat.

Er zijn voor deze risico's geen aanvullende voorzieningen opgenomen. Het pensioenfonds houdt deze risico's in eigen beheer en heeft voor deze risico's geen verzekering afgesloten. Uitgedrukt in VEV eind 2020 dient ons pensioenfonds een buffer voor het

verzekeringstechnisch risico aan te houden van 33.283 (2019: 29.751). Door verwacht diversificatievoordeel ligt de bijdrage van het verzekeringstechnisch risico aan het VEV op totaal niveau lager.

Monitoring financiële risico's

Het bestuur houdt de financiële risico's nauwgezet in de gaten. Met periodieke (kwartaal)rapportages wordt onder andere gekeken naar de (ontwikkeling van) deze risico's. De kwartaalrapportages tonen onder meer ontwikkelingen en gevoeligheidsanalyses. Een voorbeeld van een gevoeligheidsanalyse betreft de dekkingsgraadmatrix. De onderstaande tabel geeft inzicht in de verandering van de dekkingsgraad UFR indien een renteschok en/of aandelenschok plaatsvinden. De getallen in de tabel zijn bewust afgerond op hele procenten om geen schijn van nauwkeurigheid te wekken.

Scenario tabel dekkingsgraad		Rendement zakelijke waarden				
Parallele verschuiving UFR curve		-25,0%	-12,5%	0,0%	+12,5,0%	+25,0%
	-1,00%	99%	105%	112%	118%	125%
	-0,75%	100%	107%	113%	120%	127%
	-0,50%	101%	108%	115%	122%	129%
	-0,25%	103%	110%	117%	125%	132%
	0,00%	104%	112%	119,4%	127%	135%
	0,25%	106%	114%	122%	130%	138%
	0,50%	108%	116%	124%	133%	141%
	0,75%	110%	118%	127%	136%	145%
	1,00%	112%	121%	131%	140%	150%

	< Minimaal Vereiste dekkingsgraad
	< Vereiste dekkingsgraad
	> Vereiste dekkingsgraad

Deze tabel toont het effect van schokken als volgt: in het midden staat de uitgangspositie, de dekkingsgraad van 31-12-2020, te weten 119,4%. Ieder stap naar links in de tabel toont het effect van negatieve rendementen. Een stap naar rechts toont juist het effect van positieve rendementen. Een stap vanuit het midden naar boven in de tabel, toont wat er gebeurt als de rente scherp zou dalen. Sterk mee- of tegenvallende rendementen en sterke rentedalingen (of -stijgingen) kunnen ook samen optreden, al dan niet in gelijke richting.

5.4 Niet financiële risico's

Ten behoeve van de niet financiële risico's is een aantal beheersmaatregelen getroffen. Ieder kwartaal wordt een onafhankelijk oordeel gevormd betreffende de opzet en werking van de getroffen beheersmaatregelen en de impact van de uitkomsten hiervan op de gedefinieerde beheersdoelstellingen. Dit oordeel komt op basis van monitoring, toetsing en analyse van de beheersmaatregelen tot stand.

Het operationeel risico heeft betrekking op het risico leidend tot schade als gevolg van falen van mensen, processen en systemen. Om dit risico te beheersen is er beleid aanwezig betreffende de interne beheersing, incidenten, productontwikkeling, Risk Self Assessments en archivering bij de pensioenadministrateur. De belangrijkste risicogebieden zijn het beheren van aanspraken, administreren werkgevers, (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden, facturatie en incasso, uitkeringen en uitbetalen, verzorgen financiële administratie en pensioencommunicatie.

Het uitbestedingsrisico heeft betrekking op het risico leidend tot schade als gevolg van beperkingen in de continuïteit en de kwaliteit van de dienstverlening door leveranciers. Om dit risico te beheersen is er een uitbestedingsbeleid aanwezig. De belangrijkste risicogebieden zijn de continuïteit van de bedrijfsvoering, integriteit en de kwaliteit van de dienstverlening. Een belangrijk instrument voor het monitoren van de uitbestede diensten door het bestuur zijn ISAE 3402 rapportages. De opzet, het bestaan en de werking van de beheersdoelstellingen en de beheersmaatregelen bij dienstverleners worden hiermee vastgesteld.

Met de pensioenadministrateur hebben wij gedetailleerde afspraken gemaakt over het niveau van de dienstverlening in een Service Level Agreement. AZL beschikt over een ISAE 3402 verklaring type 2.

De administratieve processen die betrekking hebben op ons pensioenfonds zijn getoetst over de periode 1 januari tot en met 31 december 2020. In het rapport zijn ten aanzien van enkele beheersmaatregelen bevindingen geconstateerd waarop een management response is geleverd. De management response is voldoende, maar vereist in 2021 op enkele onderdelen extra monitoring. Ook bewaarbank CACEIS verstrekt een ISAE 3402 Type 2 verklaring. De key controls op de door ons pensioenfonds uitbestede processen zijn voldoende. Verder blijkt uit de rapportages van de vermogensbeheerders dat er ook geen tekortkomingen zijn geconstateerd. Alle betreffende auditors hebben een goedkeurende verklaring zonder beperkingen afgegeven.

Het IT risico betreft het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continue of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT. De belangrijkste risicogebieden hebben betrekking op IT strategie & beleid, beveiliging, beheersbaarheid en de continuïteit van de bedrijfsvoering.

Om dit risico vanuit ons pensioenfonds te beheersen maken wij gebruik van de volgende stuurinstrumenten:

- uitbestedingscontracten ten aanzien van pensioenbeheer en vermogensbeheer;
- Service Level Agreements met de uitbestedingsrelaties;
- jaarlijks overlegt de opdrachtnemer de ISAE-3402 verklaring of vergelijkbaar over de juistheid van de processen.

Integriteitsrisico is het gevaar voor aantasting van de (goede) reputatie, of bestaande of toekomstige bedreiging van het vermogen of resultaat van het pensioenfonds als gevolg van een ontoereikende naleving van wettelijke voorschriften. Dit risico kan voorkomen bij niet integer of onoorbaar handelen, handelen met voorkennis, witwassen, financieren van terrorisme, fraude of niet voldoen aan de sanctiewetgeving. Maar ook bewust fout communiceren valt onder dit risico.

Wij hebben een grote verantwoordelijkheid voor de bescherming van de belangen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden aan de pensioenregeling. Het vertrouwen van hen is de basis voor de uitvoering van deze regeling. Dit verplicht ons tot een transparant en continu toezicht om de belangen van hen te borgen en ze te informeren. Bij de uitvoering van zijn taken voldoen wij aan de relevante wet- en regelgeving.

Om dit risico vanuit ons pensioenfonds te beheersen maken wij gebruik van de volgende stuurinstrumenten:

- een verantwoord en beheersbaar beloningsbeleid;
- een klokkenluidersregeling en een gedragscode;

- een klachtenprocedure en geschillencommissie;
- een integriteitbeleid;
- een 'Verklaring inzake Beleggingsbeginselen';
- naleving van de sanctiewetgeving;
- het verrichten van alleen girale betalingen.

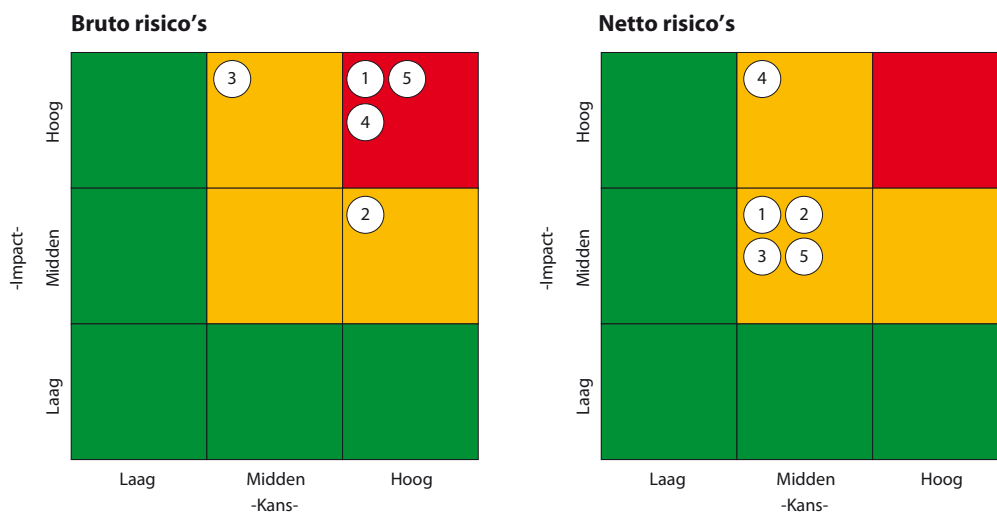
Het juridisch risico betreft het risico samenhangend met (verandering in en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van zijn rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn. De belangrijkste risicogebieden hebben betrekking op aansprakelijkheid en reputatieschade.

Naleving AVG: Het pensioenfonds heeft een privacybeleid en privacyverklaring die jaarlijks door ons worden geëvalueerd.

Wij hebben adequate maatregelen genomen om te voldoen aan de vereisten op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Europese privacywetgeving. In 2018 heeft ons pensioenfonds de AVG geïmplementeerd in zijn operationele processen. In 2020 heeft ons pensioenfonds een analyse uitgevoerd waaruit blijkt dat wij voldoen aan de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfonds van de Pensioenfederatie.

Risico exposure

Op basis van de uitgevoerde RSA's hebben wij de volgende risico-inschatting gemaakt. In de figuren worden de grootste risico's weergegeven (van bruto naar netto). Voor elk risico hebben wij maatregelen getroffen of acties geformuleerd.

1 Reputatie risico: Verslechtering van het imago van ons pensioenfonds.

Het behoud van draagvlak onder werkgevers en belanghebbenden is voor ons fonds van groot belang. Wij hechten veel waarde aan de beeldvorming en reputatie van ons pensioenfonds. Om te voorkomen dat ons imago schade oploopt, dragen wij zorg voor een adequate informatievoorziening richting onze werkgevers en belanghebbenden.

2 Operationele risico's: De beheersing van de kosten

Wij beseffen dat het geld dat wij beheren afkomstig is van onze belanghebbenden. Wij hechten er dan ook waarde aan dat de kosten worden beheerst. Om de kosten te beheersen ontvangen wij ieder kwartaal een rapportage waarin verantwoording wordt afgelegd over de gerealiseerde kosten ten opzichte van de begroting. Op deze wijze kunnen wij, indien nodig, bijsturen.

3 Uitbestedingsrisico's: Kwaliteit van de dienstverlening in relatie tot uitbesteding aan derden

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de gehele keten van uitbestedingspartijen. Dit geldt ook voor de diensten die door bijvoorbeeld AZL weer verder worden uitbesteed. Afgelopen jaar hebben wij meer inzicht gekregen in de gehele keten van uitbestedingspartijen inclusief de uitbestedingen aan derden (onderuitbesteding). Met AZL worden nadere afspraken gemaakt over het rapporteren over (onder)uitbesteding aan derden. Wij willen hier zicht op blijven houden en worden geïnformeerd indien er mutaties in de keten plaatsvinden.

4 IT-risico's: Cyberrisico's

Net zoals vele andere bedrijven maakt ons pensioenfonds ook veel gebruik van IT-systemen. Wij hechten er veel waarde aan dat er integer wordt omgegaan met de informatie van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en dat de primaire processen zonder verstoring verlopen. Wij bespreken periodiek de beheersing van de cyberrisico's met onze uitbestedingsrelaties. Zo controleren wij bijvoorbeeld of penetratietesten worden uitgevoerd en welke maatregelen zijn getroffen om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen. Om de ontwikkelingen op dit gebied te blijven volgen, bezoeken wij diverse seminars, waaronder die van DNB.

5 Matching- /renterisico's: renterisico

Gezien de strategische renteafdekking van 50% loopt het pensioenfonds renterisico. Dit betekent dat de waarde van de verplichtingen sneller stijgt of minder snel daalt dan de waarde van de beleggingen. De beleggingscommissie monitort op maandbasis de effectiviteit van de renteafdekking. Op deze wijze wordt het risico in voldoende mate beheerst.

5.5 Financieel crisisplan

Het pensioenfonds beschikt over een financieel crisisplan. Dit crisisplan bevat een beschrijving van maatregelen die wij op korte termijn effectief zouden kunnen inzetten indien de dekkingsgraad zich bevindt op, of zeer snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van ons pensioenfonds in gevaar komt. Bij een daadwerkelijke crisissituatie zullen wij maatregelen altijd afstemmen op de aard van de crisis en de omstandigheden die zich concreet voordoen. Wij hebben de mogelijkheid om de volgende maatregelen te treffen:

- aanpassen beleggingsbeleid;
- wijziging premiebeleid;
- aanpassing pensioenregeling;
- korten pensioenen;
- buy-out.

Ten tijde van de eerste golf van de corona-pandemie hebben wij meerdere malen extra vergaderd en de kritische waarden nauwlettend gemonitord. Weliswaar zagen we in die periode (vooral in de maand maart 2020) een sterke daling van de dekkingsgraad, maar de kritische grenzen zijn niet geraakt en het financieel crisisplan is dan ook niet in werking getreden (zie ook paragraaf 3.2.3 over de ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het verslagjaar).

5.6 Eigenrisicobeoordeling (ERB)

Door de invoering van IORPII is het periodiek opstellen van een eigenrisicobeoordeling (ERB) voor pensioenfondsen verplicht. Het doel van de ERB is het creëren van inzicht en samenhang tussen:

- De strategie van pensioenfonds;
- De risicohouding van pensioenfonds;
- De materiële risico's (financieel & niet-financieel) die het pensioenfonds kunnen bedreigen;
- De mogelijke consequenties hiervan voor de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en voor ons zelf;
- De beoordeling van de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer.

De ERB wordt eens in de drie jaar uitgevoerd en opgesteld (voor het eerst in elk geval uiterlijk eind 2021). Naast deze 3-jaarlijkse cyclus kunnen zogeheten "triggers" aanleiding geven tot het tussentijds uitvoeren van een ERB. Triggers zijn gebeurtenissen die een significante wijziging van het risicoprofiel tot gevolg hebben. Het bestuur heeft in dit kader de triggers vastgesteld zoals voorgeschreven door DNB, aangevuld met de fondsspecifieke trigger van intrekking van de verplichtstelling.

5.7 Ontwikkelingen IRM

De volgende onderwerpen hebben in het kader van risicomanagement in het boekjaar de verscherpte aandacht van het bestuur gehad:

- wij hebben ons bezig gehouden met de strategische risico's. Met name het risico op het intrekken van de verplichtstelling in verband met onvoldoende representativiteit;
- wij hebben ons vanwege de corona-crisis bezig gehouden met de monitoring van de ontwikkeling van financiële- en operationele risico's;
- wij hebben door de nieuwe Europese richtlijn IORP II onze risk governance uitgebreid. Naast de sleutelfunctiehouder risicobeheer zijn ook een sleutelfunctiehouder actuariael en sleutelfunctiehouder interne audit aangesteld.
- wij hebben ERB-beleid geformuleerd;
- wij zijn compliant aan relevante wet- en regelgeving (o.a. de Algemene Verordening Gegevensbescherming);
- wij hebben verdere invulling gegeven aan de werking van IRM. Hierbij streven wij volwassenheidsniveau 3 conform de DNB-normering na.

5.8 IRM activiteiten 2021

In 2021 staan de volgende IRM onderwerpen gepland:

- monitoring van de ontwikkelingen inzake het eventueel intrekken van de verplichtstelling;
- monitoring financiële- en operationele risico's vanwege de Corona-crisis;
- uitvoeren van de eigenrisicobeoordeling;
- beoordelen van het volwassenheidsniveau IRM conform de DNB-maatstaven;
- uitvoeren van de jaarlijkse systematische integriteitsrisico-analyse, dit onder begeleiding van de compliance officer;
- uitvoeren van de risk-selfassessments door de verschillende commissies.

6 Communicatie

Het fonds werkt met een meerjaren communicatiebeleidsplan. Het huidige plan is vastgesteld voor de periode 2019-2021. Daarnaast stellen wij ieder jaar een communicatiejaarplan op met de daarbij behorende acties voor het betreffende jaar. In 2020 hebben we de bij ons aangesloten werkgevers (en administratiekantoren), de (gewezen) deelnemers en de pensioengerechtigden regelmatig geïnformeerd over algemene en specifieke zaken betreffende ons pensioenfonds en de pensioenregeling.

Communicatiemiddelen

In 2020 zijn vier digitale nieuwsbrieven verstuurd naar werkgevers en administratiekantoren, drie digitale nieuwsbrieven naar de (gewezen) deelnemers die zich hiervoor hebben aangemeld en twee gedrukte edities van Pensioen Nieuws naar alle doelgroepen. Opnieuw waren belangrijke terugkerende onderwerpen in onze communicatie onder meer het Pensioenakkoord en de toekomst van ons fonds. In het afgelopen jaar is onze voorzitter meerdere keren geïnterviewd hierover; onder meer door de Scheepsvaartkrant en het Reformatorisch Dagblad. Ook is er regelmatig aandacht besteed aan de impact van het coronavirus op ons pensioen(fonds) en de mogelijke impact hiervan voor werkgevers.

In alle uitingen van het fonds wordt de lezer voor meer informatie altijd naar de website doorverwezen. Dit verhoogt de bekendheid van de website en stimuleert het verkeer naar de website. Op de website zijn ook alle relevante fondsdocumenten terug te vinden. Het aantal bezoekers lag in 2020 op 16.422 wat een groei van 25% betekende ten opzichte van het jaar daarvoor. Op de website is meer diepgaande informatie over het pensioenfonds en de pensioenregeling te vinden. Het pensioenfonds plaatst met regelmaat nieuwsberichten op de website en actualiseert cijfers en bedragen. In 2020 zijn op diverse websites van relevante vakmedia banners geplaatst om meer verkeer te genereren naar de website van het fonds.

Wettelijk verplichte informatie

De Pensioenwet bevat uitgebreide informatieverplichtingen voor pensioenuitvoerders. Uit deze verplichtingen volgt dat het pensioenfonds onder meer op de volgende momenten verplichte informatie ten aanzien van de pensioensituatie moet verstrekken:

- aan deelnemers: bij aanvang deelneming en jaarlijks door middel van een uniform pensioenoverzicht (UPO);
- aan gewezen deelnemers: bij beëindiging van de deelneming en periodiek (jaarlijks).
- aan ex-partners: bij scheiding en periodiek (om de vijf jaar);
- aan pensioengerechtigden: bij pensioeningang en jaarlijks;
- bij aanvang van deelname: laag 1 van Pensioen 1-2-3;
- gebruik van de nieuw ingevoerde ‘navigatiemetafoor’ in het UPO.

De (actuele) pensioenen worden vermeld op het digitaal pensioenoverzicht (www.mijnpensioenoverzicht.nl). De informatieverplichtingen van het pensioenfonds zijn in het pensioenreglement opgenomen, zodat betrokkenen uit dit reglement kunnen opmaken op welke momenten er bepaalde informatie aan hen moet worden verstrekt.

Digitaal fonds

We willen als fonds zo efficiënt en effectief mogelijk communiceren met onze (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. In 2020 hebben we opnieuw veel energie gestoken in het verzamelen van e-mailadressen. Hierbij kunnen betrokkenen apart toestemming geven voor het ontvangen van een digitale nieuwsbrief met algemene pensioeninformatie.

In het voorjaar van 2020 is besloten om in 2021 over te gaan op het zogenaamde 'notificatieproces'. Dit houdt in dat deelnemers een notificatie per mail en desgewenst per post ontvangen als er in de Mijn Pensioencijfers omgeving persoonlijke post voor ze klaar staat. In augustus hebben we daarom bij al onze deelnemers en pensioengerechtigden de wettelijk verplichte bezwaar-uitvraag uitgevoerd. De gewezen deelnemers volgden begin 2021.

Aandacht voor anderstaligen

In de Rijn- en Binnenvaart werken relatief veel mensen van buitenlandse komaf, die de Nederlandse taal niet of slecht machtig zijn. Daarom hebben we belangrijke informatie over het pensioen inclusief een Q&A zowel in het Duits als in het Engels een aparte plek gegeven op de homepagina van ons fonds en we hebben voor de werkgever een speciale toolkit ontwikkeld met onder andere een checklist en posters voor zijn buitenlandse werknemers. Ook hebben we hieraan de nodige aandacht besteed in onze (digitale) nieuwsbrieven en tijdens presentaties.

Van deelnemers- en werkgeversbijeenkomsten naar Online voorlichting

De persoonlijke communicatie met werkgevers en deelnemers heeft nog steeds grote toegevoegde waarde. Maar in 2020 gooide corona roet in het eten. Werkgevers organiseerden geen fysieke bijeenkomsten. Een paar werkgevers maakten wel gebruik van de mogelijkheden om het fonds online voorlichting te laten geven over hun pensioen. Andere werkgevers verzorgden de voorlichting zelf, maar maakten daarbij gebruik van de door het fonds aangeleverde sheets en filmpjes. In het kader van de Pensioen3daagse hebben we op 5 november een Webinar voor alle deelnemers georganiseerd.

Klankbordgroep

In 2020 is opnieuw afstemming geweest over de beoogde pensioencommunicatie met de klankbordgroep. Via de input van de leden, die zelf deelnemer zijn, horen we wat er leeft in het veld. Hun input is waardevol voor ons pensioenfonds, omdat zij als deelnemer goed kunnen vertellen hoe de boodschap op hen overkomt. In het afgelopen jaar bleek bijvoorbeeld dat de impact van de coronapandemie in de sector meeviel ten opzichte van andere sectoren. Uiteraard hebben we in de communicatie de nodige aandacht besteed aan corona, maar door de feedback van de klankbordgroep op bescheidener wijze dan we aanvankelijk van plan waren. Daarnaast zijn in 2020 foto's en filmpjes gemaakt van leden van de klankbordgroep, om de communicatie zo wat persoonlijker en daarmee hopelijk meer effectief te maken.

7 Kosten vermogensbeheer en pensioenbeheer

In dit hoofdstuk doet het fonds verslag van de in het verslagjaar gemaakte uitvoeringskosten. Conform de wettelijke voorschriften worden daarbij drie categorieën kosten onderscheiden: de administratieve uitvoeringskosten (ofwel kosten pensioenbeheer), de kosten vermogensbeheer en de transactiekosten. Van ieder van deze drie categorieën zijn in de tabel hieronder de totaalbedragen in euro opgenomen en de betreffende ratio. De ratio's zijn ¹⁾:

- Kosten pensioenbeheer: als bedrag in euro per deelnemer en pensioengerechtigde
- Kosten vermogensbeheer: als percentage van het in het verslagjaar gemiddeld belegde vermogen
- Transactiekosten: als percentage van het in het verslagjaar gemiddeld belegde vermogen.

Kostencategorie	2020		2019	
	Kosten in 1.000 euro	Ratio	Kosten in 1.000 euro	Ratio
Kosten pensioenbeheer	2.679	325 ²⁾	2.624	326 ²⁾
Kosten vermogensbeheer	3.868	0,33%	2.817	0,28%
Transactiekosten	367	0,03%	1.059	0,11%

De kosten vermogensbeheer en de transactiekosten zijn nader toegelicht in paragraaf 7.1 en de kosten pensioenbeheer zijn nader toegelicht in paragraaf 7.2.

Extra (bovenwettelijk) kengetal

Het bestuur maakt -naast bovenstaande kostencijfers en ratio's- ook graag inzichtelijk wat de totale uitvoeringskosten zijn, zowel in absolute zin als uitgedrukt als percentage van het in het verslagjaar gemiddeld belegde vermogen.

De 'totale uitvoeringskosten' zijn de kosten uit de drie bovengenoemde categorieën bij elkaar opgeteld, dus pensioenbeheer-, vermogensbeheer- en transactiekosten samen.

Extra Kengetal	2020		2019	
	Kosten in 1.000 euro	Ratio	Kosten in 1.000 euro	Ratio
Totale kosten	6.914	0,59% ³⁾	6.500	0,65% ⁴⁾

1) Conform definities van de AFM

2) Afgerond op hele euro's, per deelnemer en pensioengerechtigde

3) Dit zijn de totale kosten in euro gedeeld door het gemiddeld belegd vermogen in 2020 te weten 1.165.488, uitgedrukt als percentage

4) Dit zijn de totale kosten in euro gedeeld door het gemiddeld belegd vermogen in 2019 te weten 1.001.124, uitgedrukt als percentage

7.1 Kosten vermogensbeheer

Het beheren van vermogen kost geld. Het bestuur stelt zich kritisch op ten aanzien van het maken van kosten. De kosten worden gezien in het licht van onder meer de aard van de beleggingen, de te verrichten inspanningen en de risicobeheersing. Voor ons is het omlaag brengen van de kosten belangrijk, maar geen doel op zichzelf. In voorkomende gevallen kunnen wij oordelen dat het maken van hogere kosten gerechtvaardigd is vanuit een gunstig rendementsperspectief.

Het fonds volgt al enige jaren de aanbevelingen van de Pensioenfederatie over de mate waarin en de manier waarop fondsen hun uitvoeringskosten in beeld moeten brengen en daarover dienen te rapporteren. Goed inzicht in alle kostencomponenten stelt een pensioenfondsbestuur in staat om daarover per doelgroep op maat gesneden te communiceren en verantwoording af te leggen. De toelichting op de vermogensbeheerkosten is opgesteld conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie.

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de kosten van vermogensbeheer. Bij de beleggingskosten zijn de vergoedingen opgenomen die aan de vermogensbeheerders, adviseurs en custodian zijn betaald. Tevens zijn kosten opgenomen die vanuit de pensioenuitvoerings- en administratiekosten toegerekend worden aan de vermogensbeheerkosten, zoals een deel van de algemene governance- en controlekosten.

Bij het pensioenfonds is geen sprake van performance-gerelateerde kosten.

Vermogensbeheerkosten 2020 per beleggingscategorie

	Vermogens- beheer- kosten	Transactie- kosten	Totaal
Vastgoed ¹⁾	560	39	599
Aandelen ¹⁾	444	69	513
Vastrentende waarden ¹⁾	1.345	259	1.604
Overige beleggingen ¹⁾	-	-	-
Kosten overlay beleggingen	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	2.349	367	2.716
Kostenallocatie vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau	387		387
Bewaarloon	40		40
Advieskosten vermogensbeheer	411		411
Overige kosten	682		682
Vermogensbeheerkosten	1.519		1.519
Totale kosten van vermogensbeheer	3.868	367	4.235

Toelichting op de vermogensbeheerkosten

Het gemiddeld belegd vermogen in 2020 bedroeg 1.165.488 (2019: 1.001.124). De totale kosten voor het vermogensbeheer, inclusief de kosten welke ten laste van het rendement zijn gebracht bedroegen 0,33% (2019: 0,28%) van het gemiddeld belegd vermogen. De aan de vermogensbeheerders en custodian betaalde vergoedingen en overige kosten bedragen hiervan 0,30% (2019: 0,24%), de

¹⁾ Totaal van separaat gefactureerde beheerkosten en beheerskosten welke ten laste van het rendement zijn gebracht.

advieskosten bedragen 0,03% (2019: 0,04%). De transactiekosten inclusief aan- en verkoopkosten bedragen 0,03% (2019: 0,11%). Bij een aantal beleggingscategorieën is de vergoeding die aan de beheerder betaald wordt in mindering gebracht op het rendement.

	2020	2019	2018	2017	2016
Totale kosten vermogensbeheer	3.868	2.817	2.202	2.325	2.233
Vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld beheerd vermogen	0,33%	0,28%	0,24%	0,26%	0,27%
Transactiekosten incl. aan- en verkoopkosten	367	1.059	964	140	492
Transactiekosten als percentage van het gemiddeld beheerd vermogen	0,03%	0,11%	0,11%	0,02%	0,06%

In de bovenstaande tabel is te zien dat de totale kosten van vermogensbeheer in 2020 hoger zijn dan in 2019. Dit is volledig het gevolg van de stijging van de beheer- en overige kosten. Deze twee kosten vallen hoger uit omdat de strategische asset allocatie die in de loop van 2019 volledig is ingevuld, nu voor het gehele kalenderjaar meetellen, vooral wat de illiquide en relatief duurdere beleggingscategorieën betreft. Dit speelde in 2020 vooral bij de investering in Europees gemengd onroerend goed: bij de aankoop wordt overdrachtsbelasting in rekening gebracht, die gedurende meerdere jaren wordt afgeschreven. Ook zijn deze beleggingscategorieën wat beheerskosten betreft duurder in vergelijking met andere beleggingscategorieën in de beleggingsportefeuille.

Net als het voorgaande jaar zijn de transactiekosten volgens Markets in Financial Instruments Directive (MiFID II) wetgeving gerapporteerd. Dit betekent dat ook de interne transactiekosten, die binnen de beleggingsfondsen ten laste van het rendement worden gebracht, separaat in het totaal van de transactiekosten inzichtelijk is gemaakt.

Een bedrag van 387 van de in de jaarrekening verantwoorde kosten voor pensioenbeheer is toegerekend aan de vermogensbeheerkosten. In 2019 was dit een bedrag van 358. De advieskosten waren met 411 hoger in vergelijking met 2019 (367) als gevolg van de in 2020 uitgevoerde ALM-studie. Omdat zowel de beheerkosten als de overige vermogensbeheerkosten sterker stegen in vergelijking met het gemiddeld belegd vermogen, gingen de kosten als percentage van het beheerd vermogen exclusief transactiekosten, omhoog naar 0,33%. De totale vermogensbeheer- en transactiekosten bij elkaar opgeteld als percentage van het beheerd vermogen daalden naar 0,36% (2019: 0,39%) omdat de transactiekosten voor zowel aandelen als vastrentende waarden fors lager liggen in vergelijking met 2019.

Aansluiting met vermogensbeheerkosten in de jaarrekening

De aanbevelingen van de Pensioenfederatie nemen naast de directe kosten ook de indirecte kosten mee en maken expliciet onderscheid tussen de vermogensbeheerkosten en transactiekosten. In de jaarrekening zijn alleen de kosten die direct bij ons pensioenfonds in rekening zijn gebracht ad 1.184 (2019: 1.029) opgenomen. De direct toe te rekenen beleggings- en transactiekosten binnen de beleggingsfondsen maken in de jaarrekening onderdeel uit van de waardeveranderingen van de beleggingen. Tevens is 387 van de in de jaarrekening verantwoorde pensioenuitvoeringskosten toegerekend aan de vermogensbeheerkosten, onder meer omdat het bestuursbureau en bestuursleden naast werkzaamheden voor het pensioenbeheer ook werkzaamheden verrichten in het kader van vermogensbeheer.

7.2 Kosten pensioenbeheer

Ook voor het uitvoeren van de pensioenregeling maakt het fonds kosten. Naast de kosten van vermogensbeheer, die nader zijn toegelicht in de vorige paragraaf, is in deze paragraaf een rapportage over de kosten voor pensioenbeheer opgenomen.

De kosten worden gepresenteerd overeenkomstig de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

De kosten voor pensioenuitvoering en administratie in 2020 bedroegen 3.066 (2019: 2.982). In deze kosten zijn ook componenten opgenomen die toegerekend worden aan vermogensbeheer, zoals een deel van de bestuurskosten en de kosten van het bestuursbureau. De kosten die toegerekend worden aan vermogensbeheer (387) zijn daarom ook opgenomen in de vorige paragraaf. Na aftrek hiervan bedroegen de totale kosten voor pensioenbeheer in 2020 2.679 (2019: 2.624).

De kosten voor pensioenbeheer per deelnemer en pensioengerechtigde vielen in 2020 met 325 iets lager uit dan in 2019 (326), wat vooral komt door een verhoudingsgewijs grotere stijging van het aantal deelnemers en pensioengerechtigden dan de kosten.

	2020			2019		
	Pensioen-beheer	Vermogensbeheer	Totaal	Pensioenbeheer	Vermogensbeheer	Totaal
Administratiekosten	1.513	0	1.513	1.560	0	1.560
Governance kosten	808	292	1.100	780	267	1.047
Controlekosten	52	36	88	51	40	91
Advieskosten	271	32	303	229	26	255
Overige kosten	35	27	62	4	25	29
Totaal pensioenuitvoerings- en administratiekosten	2.679	387	3.066	2.624	358	2.982
Aantal deelnemers	5.061			5.019		
Aantal pensioengerechtigden	3.174			3.034		
Totaal aantal	8.235			8.053		
Kosten pensioenbeheer per deelnemer en pensioengerechtigde ¹⁾	€ 325			€ 326		

De totale pensioenbeheerkosten zijn in 2020 licht gestegen ten opzichte van 2019, met ruim 2%. Deze toename komt overeen met het niveau van de algemene prijsstijgingen. Een toename van de advieswerkzaamheden op actuair gebied en communicatie zorgde voor een stijging van de advieskosten en de overige kosten. Deze stijging werd gecompenseerd door een daling van de administratiekosten, als gevolg van een afgenomen hoeveelheid aanvullende administratieve werkzaamheden.

Behalve een lichte stijging van de pensioenbeheerkosten zien we ook een stijging van het aantal deelnemers en pensioengerechtigden. Daardoor is de ratio "kosten pensioenbeheer", uitgedrukt als een bedrag in euro per deelnemer en pensioengerechtigde in 2020 per saldo licht gedaald ten opzichte van 2019.

¹⁾ Bedragen zijn in hele euro (en niet in duizend euro zoals de overige bedragen), conform definitie AFM.

De administratiekosten bestaan uit kosten voor het verrichten van de volgende werkzaamheden:

- communicatie-advies en uitvoering;
- werkgeversadministratie;
- deelnemersadministratie;
- uitkeringenadministratie;
- financiële administratie;
- verslaglegging;
- klachten en geschillen.

Het bestuur stelt zich ten doel kostenbewust te werken. Dit is één van de kernwaarden van het fonds en vastgelegd in het strategiedocument 2017-2021. Daarbij houden wij in ogenschouw dat kosten in relatie staan tot de gewenste beheersing van financiële en niet-financiële risico's. Het bestuur beziet kosten niet geïsoleerd van de primaire doelstelling om pensioenen te kunnen verhogen met daarbij een geaccepteerde kans om in tegenvallende situaties een beperkte korting te moeten toekennen.

8 Governance

8.1 Organisatie

8.1.1 Bestuur

Het bestuur bestaat uit acht leden. Vier leden worden voorgedragen door de werkgeversverenigingen in de bedrijfstak. Drie leden worden voorgedragen door de werknemersverenigingen in de bedrijfstak en een lid wordt namens de pensioengerechtigden voorgedragen na verkiezingen onder de pensioengerechtigden.

In bijlage 1 is een overzicht van de samenstelling van het bestuur per 31 december 2020 opgenomen. Per die datum waren vier bestuursleden aftredend. Drie van hen zijn herbenoemd; alleen de heer d'Hooghe was niet beschikbaar voor herbenoeming. Naast een overzicht van de samenstelling van het bestuur, is een overzicht opgenomen van de portefeuilles en commissies die adviseren over pensioenuitvoering, communicatie, beleid en beleggingen.

Het bestuur is in het verslagjaar 27 maal bijeengekomen in 15 bestuursvergaderingen, 7 (gezamenlijke) heisessies en 5 speciaal aan de coronacrisis gewijde vergaderingen, waarbij vrijwel iedere vergadering het voltallige bestuur aanwezig was.

8.1.2 Implementatie IORP-II wetgeving

In 2019 is de IORP-II wetgeving geïmplementeerd. De sleutelfunctie risicobeheer is belegd bij een bestuurslid en de actuariële sleutelfunctie is belegd bij de certificerend actuaire. Voor de sleutelfunctie interne audit is een extern ingehuurd houder aangesteld. De sleutelfunctiehouders zijn goedgekeurd door DNB. Hiermee is de implementatie van de IORP-II wetgeving over sleutelfuncties voltooid.

8.1.3 Verantwoordingsorgaan

Het pensioenfonds kent statutair een verantwoordingsorgaan. Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, over het gevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes. De samenstelling van het verantwoordingsorgaan, de taken, de bevoegdheden en de werkwijze van het orgaan zijn vastgelegd in het reglement van het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden uit drie geledingen: drie leden vertegenwoordigen de deelnemers, een lid vertegenwoordigt de pensioengerechtigden en twee leden vertegenwoordigen de werkgevers. In bijlage 1 is een overzicht van de samenstelling van het verantwoordingsorgaan opgenomen. Het verantwoordingsorgaan heeft per 31 december 2020 vacatures voor de posities van plaatsvervangende leden voor de geledingen van pensioengerechtigden en deelnemers.

Het verantwoordingsorgaan is in het verslagjaar zeven maal bijeen geweest, waaronder bijeenkomsten in gezamenlijkheid met het bestuur en de raad van toezicht en een opleidingsmiddag. In hoofdstuk 9 is het verslag van het verantwoordingsorgaan over het verslagjaar opgenomen.

8.1.4 Intern toezicht

Het intern toezicht wordt ingevuld door een raad van toezicht die is samengesteld uit drie onafhankelijke leden. De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. In dat kader is de raad van toezicht belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. De raad van toezicht staat het bestuur met raad ter zijde en stelt zich op als gesprekspartner. Goedkeuringsrechten van de raad van toezicht zijn in lijn met de Pensioenwet en vastgelegd in het reglement van de raad. In bijlage 1 is een overzicht van de samenstelling van de raad van toezicht opgenomen. De voorzitter van de raad, mevrouw Mulder-Volkers, is in 2020 herbenoemd voor een nieuwe termijn van 4 jaar, die ingaat op 1 april 2021.

De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag (zie hoofdstuk 10).

De raad van toezicht heeft in zijn verslag over het jaar 2019 een aantal aanbevelingen gedaan, die alle in 2020 zijn opgevolgd. In de dagelijkse praktijk worden leden van de raad goed betrokken bij (invulling van) strategische vraagstukken, waarbij zij het bestuur met raad terzijde staan.

Aan de raad van toezicht wordt jaarlijks verslag uitgebracht over compliance met de normen uit de Code Pensioenfonds.

8.1.5 Portefeuilles en commissies

Het fonds kende tot en met 2020 de volgende portefeuilles en commissies waarin besluitvorming door het bestuur wordt voorbereid.

- Beleggingscommissie
- Portefeuille pensioenbeleid
- Portefeuille pensioenuitvoering
- Portefeuille communicatie
- Portefeuille financiën & IT
- Portefeuille risicomanagement.

De beleggingscommissie heeft naast voorbereidende taken ook besluitvormende bevoegdheden binnen het kader van het door het bestuur vastgestelde beleggingsbeleid.

Per 1 januari 2021 is deze structuur aangepast als gevolg van een nieuwe bestuurlijke inrichting. Vanaf dat moment zijn er geen portefeuilles meer, maar de volgende commissies:

- Beleggingscommissie
- Governance- en regiecommissie
- Pensioen- en communicatiecommissie
- Financecommissie.

Daarnaast kent het fonds een geschillencommissie.

In bijlage 1 is de samenstelling van de portefeuilles en commissies vermeld.

8.1.6 Statuten en fondsdocumenten

In 2020 zijn de statuten en de meeste van de fondsdocumenten geactualiseerd. In de statuten zijn de bepalingen over benoeming, schorsing en ontslag van bestuursleden, leden van de raad van toezicht en leden van het verantwoordingsorgaan aangescherpt. De fondsdocumenten zijn in overeenstemming gebracht met de nieuwe commissiestructuur zoals die vanaf 1 januari 2021 van kracht is geworden. Deze fondsdocumenten hebben dan ook alle een nieuwe ingangsdatum van 1 januari 2021. Bovendien zijn er voor de

nieuwe commissies reglementen opgesteld. Hiermee is de gehele set aan statuten, reglementen en fondsdocumenten klaar en actueel gemaakt aan de aangepaste bestuurlijke organisatie.

8.1.7 Uitbestedingspartners

Het pensioenfonds heeft meerdere activiteiten uitbesteed aan externe partijen, onze uitbestedingspartners. Deze uitbestedingspartners kunnen activiteiten beter en/of tegen lagere kosten uitvoeren dan ons pensioenfonds zelf. Ook in het kader van functiescheiding kan het gewenst zijn activiteiten uit te besteden. Voorwaarden bij uitbesteding zijn onder meer dat de kwaliteit van de dienstverlening door de uitbestedingspartners gewaarborgd is en dat het bestuur 'in control' is ten aanzien van de uitbestede activiteiten. Het bestuur blijft te allen tijde eindverantwoordelijk voor de activiteiten van het pensioenfonds en houdt dan ook toezicht op uitbestedingspartners. Het fonds heeft het beleid rond uitbesteding vastgelegd in een uitbestedingsbeleid. Daarin is onder meer beschreven wat het doel en de reikwijdte is van het uitbestedingsbeleid, en wat de uitgangspunten zijn die worden gehanteerd in geval van uitbesteding en het proces dat daarbij wordt gevolgd. Als gevolg van de implementatie van privacy wetgeving is in 2018 tevens beoordeeld voor welke uitbesteding gegevensverwerkersovereenkomsten nodig zijn.

De uitbesteding heeft betrekking op:

- Bestuursbureau: ondersteuning bij alle bestuurlijke processen en regievoering.
- Pensioenadministratie: werkgevers-, deelnemers- en uitkeringsadministratie en verslaglegging en communicatie.
- Vermogensbeheer: vermogensbeheer, bewaarneming, valutahedge, rente-overlay en beleggingsadvies.
- Compliance officer voor naleving van de gedragscode.
- Adviserend actuaaris.
- Waarmerkend actuaaris.
- Actuariële sleutelfunctiehouder.
- Accountant.

Tot besluit van deze paragraaf wordt verwezen naar bijlage 1 voor een opsomming van de uitbestedingspartners die aan het fonds zijn verbonden.

8.2 Goed pensioenfondsbestuur

De procedures rondom benoeming, ontslag en schorsing van bestuursleden, leden van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht zijn vastgelegd in de statuten en de reglementen van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Deze reglementen zijn in het verslagjaar geëvalueerd en op punten herzien en aangescherpt.

Code Pensioenfonds

De Code Pensioenfonds gaat in op het besturen van een pensioenfonds, het intern toezicht daarop en over het afleggen van verantwoording over wat het pensioenfonds doet, gepland en gerealiseerd heeft. De Code is wettelijk verankerd in de Pensioenwet. In 2018 is de Code geactualiseerd en ingedeeld aan de hand van acht thema's. In bijlage 3 is uitgewerkt hoe het fonds de normen van de Code naleeft. Op enkele normen is een aanvullende toelichting gegeven; ook is een aantal normen specifiek toegelicht.

Geschiktheid en diversiteit

De gewenste complementaire geschiktheid van de bestuursleden is vastgelegd in het geschiktheidsbeleid. Daarin zijn ook de eisen vastgelegd die worden gesteld aan leden van de beleggingscommissie en bestuursleden die tevens sleutelfunctiehouder zijn. Het bestuur vindt permanente scholing noodzakelijk, voor het bestuur als geheel en voor bestuursleden afzonderlijk. Wij hebben in 2020 diverse heidagen gevolgd op het gebied van vermogensbeheer, duurzaam beleggen en risicomanagement. Verder hebben de bestuursleden literatuur bijgehouden, seminars en lezingen op pensioengebied bijgewoond en ervaringen met andere bestuursleden

uitgewisseld. Enkele bestuursleden hebben een opleiding gevolgd. In 2019 was het opleidingsplan bijgewerkt als onderdeel van het geschiktheidsplan en dit is in 2020 ten uitvoering gebracht.

Naast geschiktheid van de leden is diversiteit van de pensioenfondsorganen een belangrijk streven. Ons pensioenfonds kent hiervoor een beleid met de doelstelling om de samenstelling van de organen van het pensioenfonds wat leeftijd en geslacht betreft een zo goed mogelijke afspiegeling te laten zijn van het deelnemersbestand. Concreet betekent dit dat wij ernaar streven dat er ten minste één vrouw en ten minste één 40-minner zitting heeft in:

- a. het bestuur;
- b. het verantwoordingsorgaan; en
- c. de raad van toezicht.

In het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht hebben zowel mannen als vrouwen zitting. In deze pensioenfondsorganen hebben geen leden zitting die jonger zijn dan 40 jaar. Het bestuur vraagt voordragende partijen rekening te houden met de diversiteitsdoelstelling.

8.2.1 Beloningsbeleid

Het bestuur heeft een beloningsbeleid vastgesteld. Onderdeel daarvan is een regeling voor de beloning van bestuursleden. Het is voor de deelnemers en overige betrokkenen van belang dat de bestuursleden, als eindverantwoordelijke van een financiële instelling, professioneel opereren. Daar hoort ook een adequate beloning tegenover te staan. Onze beloning is in beginsel gebaseerd op de geschiktheid en tijdsbesteding. Er wordt gemiddeld uitgegaan van een dag per week. Voor de voorzitter en vicevoorzitter geldt een hogere tijdsbesteding, voor aspirant leden een lagere. De beloningen bestaan uit vaste vergoedingen die periodiek geëvalueerd worden. De beloningen bevatten dus geen enkele prikkel die betrokkenen zouden kunnen uitnodigen of aanzetten tot het nemen van onnodige risico's alsmede niet-duurzaam gedrag. De actuele bedragen van de beloningen zijn openbaar gemaakt op de website van het fonds.

8.2.2 Integriteitsbeleid en gedragscode

Het pensioenfonds kent een integriteitsbeleid, een beleid inzake belangenverstrengeling en een gedragscode. De gedragscode moet worden nageleefd door de (aspirant) leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht, (externe) leden van commissies, sleutelfunctiehouders en -vervullers en de medewerkers van het bestuursbureau. In de gedragscode worden regels en richtlijnen gesteld die belangenconflicten tussen het pensioenfonds en betrokkenen moeten voorkomen. Elke verbonden persoon verklaart jaarlijks schriftelijk de gedragscode na te leven. Wij hebben de rapportage inzake naleving van de gedragscode over 2019 in de bestuursvergadering van 20 april 2020 besproken.

Incidenten- en klokkenluidersregeling

Het fonds heeft een incidenten- en klokkenluidersregeling vastgesteld. Deze regeling geeft aan welke stappen worden gevolgd als het vermoeden bestaat dat er sprake is van een incident binnen ons pensioenfonds. De regeling geeft aan hoe verbonden personen van het pensioenfonds incidenten kunnen melden en hoe met een melding wordt omgegaan en biedt waarborgen voor de bescherming van de verbonden persoon die melding maakt van een incident. In het verslagjaar zijn ons geen incidenten gemeld.

8.2.3 Zelfevaluatie en functioneringsgesprekken

In 2020 heeft het bestuur een bestuurlijke zelfevaluatie uitgevoerd onder begeleiding van een onafhankelijke externe consultant en de nieuwe directeur van het bestuursbureau. Deze zelfevaluatie bestond dit jaar uit meerdere sessies en was gericht op zowel het bestuurlijk functioneren, de portefeuille- en commissiestructuur als ook de successieplanning in het bestuur. Directe aanleiding daarvoor was het gelijktijdig aflopen van de termijnen van vier bestuursleden en het niet voor herbenoeming beschikbaar zijn van één van hen, de heer d'Hooghe. Tijdens deze sessies is ook aandacht besteed aan het functioneren van het bestuur als collectief.

Als resultaat van deze sessies is gekozen voor een nieuw commissiemodel, met commissies zoals vermeld in paragraaf 8.1.5, voor herbenoeming van drie bestuursleden de heren Blokzijl, Hijlkema en Koning en benoeming van aspirant-bestuurslid Steketee tot bestuurslid in 2021. Ook is besloten tot stapsgewijze overdracht van het voorzitterschap van de heer Hijlkema aan de heer Van Oostrom: per 1 januari 2021 neemt de heer Van Oostrom het vicevoorzitterschap op zich en per 1 juli 2021 zullen de heren Hijlkema en Van Oostrom van rol wisselen en wordt de heer Van Oostrom voorzitter.

Aan het einde van 2020 hebben ook weer de jaarlijkse individuele functioneringsgesprekken plaatsgevonden tussen de voorzitter en alle (aspirant) bestuursleden.

8.2.4 Klachtenprocedure

Het bestuur heeft gezorgd voor een adequate interne klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is via de website van ons pensioenfonds. Onderdeel van de klachtenprocedure is de mogelijkheid van het instellen van beroep tegen een beslissing van het bestuur bij de Ombudsman Pensioenen. In het verslagjaar is geen sprake geweest van klachten en evenmin van veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.

8.2.5 Wet- en regelgeving

Het bestuur heeft in 2018 een kader geschetst om te kunnen voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Onder meer is daarbij beleid vastgesteld rond privacy en informatiebeveiliging. Toentertijd is ook de privacy officer aangesteld. Aan het fonds zijn in 2020 geen incidenten gemeld rond de verwerking van persoonsgegevens. Mochten zich in de toekomst wel incidenten voordoen, dan wordt hiervan melding gedaan aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). In het verslagjaar zijn er geen datalekken gemeld aan de AP. Mocht er sprake zijn van een datalek dan zien er op toe dat bij het verwerken van persoonsgegevens de gedragslijn van de Pensioenfederatie wordt gerespecteerd.

8.3 Toezichthouders

Het pensioenfonds staat onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM), De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). In het verslagjaar zijn aan het fonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. DNB en AFM hebben geen aanwijzingen aan het pensioenfonds gegeven. Er is geen bewindvoerder aangesteld. Het pensioenfonds had geen toestemming van de toezichthouder nodig bij het gebruik van de normale bevoegdheden.

AFM

De AFM is als toezichthouder belast met het bevorderen van een zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten, waaronder het bewaken van de informatie die pensioenfondsverspreiden ten aanzien van juistheid en begrijpelijkheid.

AFM heeft eind 2020 een zogenaamde 'normoverdragende brief' aan het fonds gezonden, waarin de AFM wijst op een tekortkoming in de communicatie aan deelnemers over verlaging van het opbouwpercentage. In de communicatie was niet verwezen naar het gewijzigde pensioenreglement en de deelnemers waren ook niet gewezen op de mogelijkheid om het reglement op te vragen. Op deze brief heeft het fonds naar tevredenheid van de AFM gereageerd en de communicatie over premie en opbouw is in 2021 overeenkomstig de aanbevelingen van de AFM aangepast.

DNB

DNB is als toezichthouder belast met het prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële stevigheid van financiële ondernemingen. Doel is bij te dragen aan de stabiliteit van de financiële sector. Het fonds legt daarom structureel alle wijzigingen in statuten, reglementen, ABTN en de jaarstukken voor aan DNB. Verder informeert ons pensioenfonds DNB met de voorgeschreven rapportages periodiek over zijn financiële situatie.

Er is in 2020 met DNB onder meer contact geweest over de continuïteit van de bedrijfsvoering, de inrichting van de sleutelfuncties, de herbenoeming van bestuursleden, beide ook in het licht van de gewijzigde portefeuille- en commissiestructuur, en over de toekomst van het fonds. In december 2020 hebben wij een periodiek overleg met de toezichthouder gehad, waar ook het onderwerp ESG-beleid aan bod kwam.

AP

De AP is de onafhankelijke toezichthouder in Nederland die de bescherming van persoonsgegevens bevordert en bewaakt. De AP houdt toezicht op de naleving van de wettelijke regels voor bescherming van persoonsgegevens.

Het fonds noch de pensioenuitvoeringsorganisatie heeft in 2020 datalekken gemeld bij de AP en er zijn geen klachten over het fonds gemeld bij de AP.

Rotterdam, 21 juni 2021

Het bestuur van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart

De heer H.J.A.H. Hijlkema,
voorzitter

De heer R. van Oostrom,
vicevoorzitter

De heer C.H. Blokzijl

Mevrouw M.L.J. Braamkolk - van de Runstraat

De heer H.D. van der Knaap

De heer M.J.M. Koning

De heer M. Vos

9 Verslag van het verantwoordingsorgaan

9.1 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (verder: "het VO") van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart is ingesteld per 1 juli 2014 en rapporteert over zijn bevindingen en oordelen over het jaar 2020.

Het VO heeft zes leden: twee leden namens de aangesloten werkgevers, drie leden namens de deelnemers en één lid namens de pensioengerechtigden. Voor elk van de groeperingen kan een plaatsvervangend lid aanwezig zijn, deze heeft dan geen stemrecht. Er zijn twee vacatures voor de plaatsvervangende leden van de geledingen deelnemers en pensioengerechtigden.

Gedurende het verslagjaar hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

- Mw. I. Blom is sinds 1 maart 2020 plaatsvervangend lid van het VO namens de werkgevers (CBRB).
- Dhr. E. Schelhaas is sinds 1 oktober 2020 lid van het VO namens de werkgevers (CBRB ter vervanging van C. Talen).

Het VO is aan het eind van het verslagjaar als volgt samengesteld:

Voorzitter:	Stefan Lans †	namens werkgevers (BLN)
plv. Voorzitter:	Rien van den Boogaard	namens pensioengerechtigden (Nautilus)
Secretaris:	Jan van der Laan	namens deelnemers (Nautilus)
plv. Secretaris:	Gerard Schenk	namens deelnemers (Nautilus)
Lid:	Antoine Hermes	namens deelnemers (Nautilus)
Lid:	Egbert Schelhaas	namens werkgevers (CBRB)
plv. Lid:	Ingrid Blom	namens werkgevers (CBRB en BLN)

Op 10 juni 2021 hebben wij met grote droefheid vernomen dat onze voorzitter Stefan Lans is overleden.

Voor ons betekent het dat wij het moeten stellen zonder zijn deskundigheid in een immer goedlachse en vrolijke opgewektheid. Onze gedachten zijn echter bij zijn naasten en familie, voor wie het gemis nog veel groter is.

Uit het rooster van aftreden bleek in 2020 dat er twee leden van het VO in aanmerking kwamen voor herbenoeming.

- Mw. C. Talen, zij is niet herbenoemd en vervangen door Dhr. E. Schelhaas per 1 oktober 2020.
- Dhr. A. Hermes, hij is herbenoemd per 1 september 2020.

De openstaande vacatures per einde verslagjaar zijn:

- Plaatsvervangend lid namens de deelnemers (Nautilus).
- Plaatsvervangend lid namens de pensioengerechtigden (Nautilus).

Daar hebben wij dus recent, noodgedwongen, de vacature van lid namens de werkgevers (BLN) aan moeten toevoegen.

Het VO geeft achteraf zijn oordeel over het handelen van het bestuur en de door het bestuur gemaakte beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast heeft het VO adviesrechten die in de statuten en het Reglement Verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd.

Tevens legt het bestuur verantwoording af over de naleving van de Code Pensioenfondsen 2018, principes voor goed pensioenfondsbestuur zoals vastgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid. Hierin zijn onder meer de frequentie van het overleg met het bestuur, het recht op informatie en overleg met externe deskundigen, de te behandelen onderwerpen met betrekking tot het beleid alsmede de verantwoording aan het Verantwoordingsorgaan vastgelegd. Het VO baseert zijn oordeel op het jaarverslag van het pensioenfonds, de jaarrekening, de bevindingen van de Raad van Toezicht en overige informatie.

Het oordeel van het VO wordt tenminste één maal per jaar schriftelijk vastgelegd in het jaarverslag van het pensioenfonds en samen met de reactie van het bestuur daarop, op korte termijn bekend gemaakt aan de bij het VO betrokken belangengroepen. Daarnaast wordt het goedgekeurde jaarverslag van het pensioenfonds geplaatst op de website van het pensioenfonds.

Het VO heeft in 2020 onder andere gebruik gemaakt van het adviesrecht ten aanzien van:

- de samenstelling van de feitelijke premies en de hoogte van de premiecomponenten
- profielschets lid raad van toezicht
- communicatiebeleid
- bindende voordracht voorzitter raad van toezicht (mevrouw Mulder-Volkers).

Onderlinge vergaderingen en overleg met het bestuur

In het verslagjaar 2020 is er vijf keer onderling vergaderd en één keer overlegd in een gezamenlijke vergadering met het bestuur en de raad van toezicht. Ook is er een gezamenlijke informeel overleg geweest op de heidag van 3 maart 2020. Verder hebben op verzoek van het VO de leden van het bestuur de vergaderingen van het VO kort bezocht om toelichting te geven op belangrijke zaken en actuele ontwikkelingen binnen het pensioenfonds. Er is ook regelmatig overleg tussen de voorzitters van het bestuur, de raad van toezicht en het VO.

Een delegatie van het VO neemt deel aan de klankbordgroep van het pensioenfonds. De klankbordgroep bestaat uit een aantal deelnemers, werkgevers vertegenwoordiging uit het bestuur en het bestuursbureau van het fonds. In 2020 hebben er twee bijeenkomsten plaatsgevonden.

Alleen de eerste VO vergaderingen en de heidag hebben fysiek plaatsgevonden, alle overige bijeenkomsten hebben in goede orde, maar onder lastige omstandigheden plaatsgevonden via een videoconferentie, dit vanwege de coronapandemie.

Daarnaast is het VO door het bestuur op de hoogte gesteld van:

- dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad
- besluitvorming over de parameters 2020 / premiebeleid / toeslagverlening per 1 januari 2021
- representativiteit in de branche
- financiële en actuariële analyses
- discussie over de toekomstvisie
- beleggingsbeleid 2021 / risicohouding (ambities/ risico's en zekerheden)
- communicatiejaarplan 2021
- transitie en implementatie pensioenadministratie.

Aandachtspunten 2020

Het VO heeft voor 2020 de volgende aandachtspunten benoemd:

- de toekomst van het fonds
- communicatie met buitenlandse deelnemers
- bevordering “digitaal pensioenfonds”
- kostenbewustzijn

- duurzaam vermogensbeheer
- bemensing van het verantwoordingsorgaan op orde
- opleiding verantwoordingsorgaan.

Bevindingen, Conclusies en aandachtspunten van het Verantwoordingsorgaan

1. Communicatie

Voor deelname aan de klankbordgroep wordt deelgenomen door enkele leden van het VO. De planning is om dan twee maal per jaar bij elkaar te komen. Onze bevinding is dat het in goede orde is verlopen.

2. Toekomst pensioenfonds en representativiteit

De representativiteit is begin dit jaar vastgesteld op 44,75% wat niet voldoende is om de verplichtstelling te kunnen waarborgen. Hiervoor is een representativiteit nodig van 55%. In het overleg met sociale partners is het voorstel naar voren gekomen om een regisseur te zoeken die voldoende kennis heeft van de pensioensector en die gaat onderzoeken hoe een pensioentoezegging kan worden gecontinueerd na het eventueel vervallen van de verplichtstelling. De sociale partners vinden het van belang een pensioentoezegging te handhaven ook na het vervallen van de verplichtstelling. Dit kan ook een andere toezegging en andere uitvoerder zijn dan via het Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart.

3. Scholing

Ook dit jaar is er weer het nodige gedaan aan scholing om de noodzakelijke kennis en ervaring te onderhouden die nodig is om goed te kunnen functioneren in het VO. De studiedag in oktober 2020 is gebruikt om dieper in te gaan op het nieuwe pensioenakkoord. Op de heidag is er dieper ingegaan op de gevolgen van de mogelijke intrekking van de verplichtstelling en de voorbereiding hierop. Tevens is er stilgestaan bij de draagvlakmeting pensioenfonds en de herhalingstoets representativiteit.

4. Kosten pensioenuitvoering

De hoger beroep procedure welke het bestuur heeft aangespannen in de zaak met de voormalige pensioenuitvoeringsorganisatie Syntrus Achmea vanwege de extra gedeclareerde uren, loopt nog. Het VO volgt dit met grote belangstelling.

5. Overlegstructuur

In iedere vergadering is één of meerdere personen van het bestuur kort aanwezig om toelichting te geven op de besluiten van het bestuur en antwoorden te geven op vragen die er bij het VO leven. Het VO waardeert dit zeer.

6. Aanpassing premies en opbouwpercentage

Aan het einde van dit verslagjaar is door sociale partners besloten dat de premie ongewijzigd blijft op 22,5% voor het jaar 2021. Het opbouwpercentage is verlaagd van 0,97% in 2020 naar 0,96% voor het jaar 2021.

7. Samenwerking sociale partners en bestuur

De samenwerking tussen enerzijds de sociale partners en anderzijds het bestuur is verbeterd naar onze indruk. Het VO acht het van groot belang dat er een goede relatie is tussen beide partijen in het kader van de toekomst van het fonds.

8. VPL regeling

De sociale partners en bestuur hebben in overleg met elkaar besloten om de VPL regeling onvoorwaardelijk te maken waarbij de risico's en belangen van alle deelnemers zijn meegewogen. Eind 2020 is de tweede tranche afgerond.

9. Toeslagverlening

Voor 2021 wordt geen toeslag verleend.

10. Communicatie buitenlandse werknemers

Vanwege de problematiek rond de communicatie met de buitenlandse werknemers hebben wij veel aandacht besteed aan de bereikbaarheid van met name de nabestaanden van deze werknemers in geval van overlijden van de werknemer. Dit omdat de nabestaanden vaak niet bekend zijn met de opgebouwde rechten en hoe het pensioen aan te vragen. Wij gaan daar volgend jaar mee verder.

11. Beloningsbeleid

Het bestuur is na evaluatie van het beloningsbeleid in het derde kwartaal van 2019 van mening dat een verhoging van de beloning met een 2e tranche per 1 januari 2020 nodig is en daar is uitvoering aan gegeven.

Oordeel

Aan ons verzoek tot een beter overleg met en voorlichting door het bestuur is goed en structureel inhoud gegeven. Een open communicatie acht het VO van groot belang. Hierbij zijn ook het opzoeken van grote werkgevers en voorlichting aan administratiekantoren een gewaardeerde activiteit.

Naar ons oordeel maakte het bestuur werk van de zorgelijke toekomst van het pensioenfonds, zowel intern als in haar activiteiten richting sociale partners en ministerie(s).

Onze conclusie is dat het bestuur een zorgzaam, opbouwend en kostenbewust beleid heeft gevoerd, waarbij de belangen van alle betrokkenen evenwichtig zijn afgewogen.

Ook heeft het VO de rapportage over het jaar 2020 van de raad van toezicht ontvangen. Naar het oordeel van het VO geeft dit een goed overzicht van zijn gedane werkzaamheden en taken. Het VO is verheugd met de (pro)actieve houding van de raad en neemt een inhoudelijk sterke toezichthouder waar.

Rotterdam, 21 juni 2021

Namens het Verantwoordingsorgaan van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart,

De heer S. Lans (in memoriam)

Voorzitter

De heer M.W. van den Bogaard

Plaatsvervangend voorzitter

De heer J. van der Laan

Secretaris

9.1 Reactie bestuur

Wij hebben met verslagenheid kennis genomen van het overlijden van onze zeer gewaardeerde voorzitter van het verantwoordingsorgaan Stefan Lans. Met hem verliezen we niet alleen een kundig voorzitter, maar ook een aimabel en verbindend persoon.

Van het oordeel van het verantwoordingsorgaan hebben wij met waardering kennisgenomen. In 2020 zijn wij op regelmatige basis in contact geweest met het verantwoordingsorgaan. Deze contacten leveren in onze ogen een positieve bijdrage aan het besluitvormingsproces. Mede daarom zetten wij de contacten – waaronder de aanwezigheid bij de vergaderingen van het verantwoordingsorgaan – in 2021 graag op dezelfde wijze voort, zij het dan, noodgedwongen, in een andere samenstelling. Ook zullen wij het verantwoordingsorgaan nauw betrekken bij de ontwikkelingen rondom de toekomst van het fonds.

Wij zijn het verantwoordingsorgaan erkentelijk voor de manier waarop betrokkenheid wordt getoond bij de belangen van werknemers die buiten Nederland woonachtig zijn. Dit onderwerp krijgt mede als gevolg daarvan binnen het communicatieplan bijzondere aandacht.

Ook met het oog op de uitdagingen waar het pensioenfonds zich in de toekomst voor ziet gesteld, zullen wij de goede samenwerking met het verantwoordingsorgaan blijven nastreven.

10 Raad van toezicht

10.1 Rapportage aan het bestuur

De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De raad van toezicht is tenminste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag. De raad van toezicht staat daarnaast het bestuur met raad ter zijde.

De raad van toezicht heeft in 2020 acht maal vergaderd in eigen kring. Actualiteiten en bestuurlijke ontwikkelingen werden besproken met de directeur van het bestuursbureau en met individuele bestuursleden die aansloten bij de vergadering van de raad. Daarnaast zijn een of meerdere leden van de raad van toezicht aanwezig geweest bij bestuursvergaderingen, portefeuille-overleggen en een overleg met het verantwoordingsorgaan. De raad van toezicht was voorts aanwezig op de heidag, samen met het verantwoordingsorgaan, waar strategische vraagstukken werden besproken.

In 2020 heeft de raad van toezicht in het toezicht bijzondere aandacht geschonken aan de volgende onderwerpen:

1. De financiële ontwikkeling van het fonds

De financiële ontwikkeling in het jaar 2020 was bijzonder hectisch als gevolg van de coronacrisis, waarbij de actuele dekkingsgraad zelfs even onder de 100% kwam. De actuele dekkingsgraad is einde van het jaar uitgekomen op 119,4%. Het bestuur heeft eind 2020 het premiebeleid herijkt. De raad van toezicht constateert dat het bestuur deze herijking zorgvuldig doorlopen heeft, mede gelet op evenwichtigheid voor de verschillende groepen deelnemers. De jaarlijkse haalbaarheidstoets is in april 2020 in het bestuur besproken.

2. Governance en functioneren bestuur

In 2020 zijn duidelijke stappen gezet op het gebied van de bestuurlijke inrichting. Er is gekeken naar de effectiviteit en efficiency van besturing, en de onderliggende grondoorzaken. Daarbij is zowel gesproken over structuur als cultuur en gedrag. De raad van toezicht heeft geconstateerd dat daarbij alle bestuursleden betrokken waren en ook onderwerpen als onderlinge interactie bespreekbaar zijn gemaakt. In september is overeenstemming bereikt over de nieuwe bestuurlijke inrichting waarbij het portefeuillemodel wordt verlaten in ruil voor een commissiemodel.

Gelijktijdig met de evaluatie van de bestuurlijke inrichting is ook de successie planning besproken. Er is zowel gesproken over de bemensing van de nieuwe commissies als over de opvolging van de voorzitter van het bestuur. Drie bestuursleden zijn herbenoemd. Eén bestuurslid heeft besloten zijn termijn eind 2020 niet te verlengen, het aspirant bestuurslid maakt zich op om deze plek in 2021 in te vullen. Er is expliciet gekeken naar de benodigde deskundigheid, de onzekere jaren die gaan komen en de lange verbondenheid aan het fonds van een groot aantal bestuurders. De raad van toezicht is blij dat de drie ervaren bestuurders zich ook de komende jaren weer willen inzetten voor het fonds, maar dat tegelijkertijd goede afspraken zijn gemaakt over opvolging en zorgvuldige overdracht van taken de komende jaren.

De raad van toezicht heeft gedurende dit proces als klankbord kunnen functioneren en complimenteert het bestuur voor het open gesprek. De raad verwacht dat de keuzes voor de nieuwe inrichting en de afspraken die gemaakt zijn rond opvolging, bij zullen dragen aan het verbeteren van de balans tussen operationele en strategische aandacht van het bestuur en het effectiever en efficiënter besturen van het fonds.

3. Strategie pensioenfonds en toekomstvisie bestuur

In september 2020 is de uitkomst van de representativiteitstelling aan het ministerie van SZW toegestuurd. Met een vertegenwoordiging van 44,75% ligt de representativiteit onder het vereiste percentage voor het behoud van de verplichtstelling. Het fondsbestuur en de sociale partners trekken samen op richting het ministerie van SZW en DNB, om genoeg tijd te krijgen voor de overgang naar een alternatief pensioencontract. Daarbij wordt het pensioenakkoord in ogenschouw genomen. Ontwikkelingen in 2021 zullen bepalend zijn voor de toekomst van het fonds. Timing van een mogelijke intrekking van de verplichtstelling, het ontwerp van een alternatieve pensioenregeling en het draagvlak onder werkgevers voor een dergelijke regeling, zijn sterk van invloed op de koers. De raad van toezicht onderstreept dat in het proces om te komen tot een eventuele nieuwe regeling alle bestuursleden (en ook de raad en het verantwoordingsorgaan) goed meegenomen moeten worden.

4. Risicobeheersing

In 2020 was er sprake van verdere consolidatie van het integraal risicomanagement. In het kader van IORP II is het bestuurslid door DNB formeel goedgekeurd als sleutelfunctiehouder risicobeheer. Door hem en de externe sleutelfunctie vervuller wordt periodiek overlegd en gerapporteerd aan het bestuur. Voor diverse onderwerpen die ter besluitvorming voorliggen, worden risico-opinies geschreven. De raad van toezicht is van mening dat zowel de sleutelfunctiehouder risicobeheer als de sleutelfunctie vervuller op adequate wijze invulling geven aan hun rol in het kader van IORP II.

De raad van toezicht heeft geconstateerd dat in 2020 in het kader van IORP II het plan van aanpak Eigen Risicobeoordeling (ERB) en het ERB-beleid zijn vastgesteld; dat het Integraal Risicomanagement document is geactualiseerd; en dat het bestuur in 2020 de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) heeft besproken.

Ook de invulling van de derde lijn is onderdeel van de risicobeheersing door het fonds. In de zomer van 2020 is besloten de sleutelfunctie interne audit te insourcen. Hiervoor is een externe sleutelfunctiehouder aangetrokken die in het vierde kwartaal ook goedgekeurd is door de DNB. De weliswaar vertraagde opzet van een auditcharter en een auditplan, is na de voortvarende start van de nieuwe sleutelfunctiehouder ingelopen.

5. Vermogensbeheer

Nadat in december 2019 ook de toetsing door DNB van het tweede bestuurslid van de beleggingscommissie was rondgekomen, heeft de beleggingscommissie in 2020 het gehele jaar volledig conform opzet kunnen functioneren. De raad van toezicht is van mening dat de beleggingscommissie naar behoren functioneert.

De grootste uitdaging in 2020 was de coronacrisis die ook de financiële markten hard raakte. De raad van toezicht heeft kunnen constateren dat in alle hectiek niet alleen de juiste discussies zijn gevoerd maar ook de rust bewaard is gebleven. Er werd een crisisteam geformeerd en de frequentie van monitoring en overleg werd opgevoerd. De kritieke dekkingsgraad werd genaderd, maar niet onderschreden. Het strategisch beleggingsbeleid en het herbalanceringsbeleid zijn gehandhaafd met als belangrijke overweging de lange horizon van het pensioenfonds. De raad van toezicht uit zijn waardering voor hoe het pensioenfonds door deze bijzonder uitdagende situatie gelaveerd heeft.

In 2020 is na een ALM-studie besloten het strategische beleggingsbeleid te handhaven. De raad van toezicht is van mening dat daarbij een zorgvuldig proces is doorlopen, waarbij ook het effect van extreme scenario's en de mogelijke toekomstige situatie van een gesloten fonds weloverwogen zijn meegenomen.

In 2021 zal gestart worden met een onderzoek naar manieren om beter beschermd te zijn tegen verschillende klimaatscenario's. De raad van toezicht vindt het verstandig dat het bestuur een dergelijk onderzoek laat verrichten.

6. Uitbesteding aan AZL en Montae & Partners

Ondanks het vele thuiswerken door de coronamaatregelen heeft de dienstverlening van AZL en die van Montae & Partners er geen hinder van ondervonden. De raad van toezicht ziet een positieve ontwikkeling in de aansturing van de uitbesteding aan AZL. Met nieuwe beleidskaders en uitbreiding van de mandaten aan AZL, krijgt het bestuur meer ruimte voor beleidsontwikkeling en strategische vraagstukken. Eind 2020 is met AZL een intentieverklaring overeengekomen over voorwaardelijke verlenging van de uitbestedingsovereenkomst na 2021. Het bestuur streeft naar de nodige flexibiliteit, vanwege de verschillende toekomstscenario's

van het fonds, maar ook omdat er nog altijd behoefte is aan verbetering van de SLA en de rapportage. Aandachtspunt daarbij is de voorbereiding door AZL op het nieuwe pensioencontract.

In het bestuursbureau (en de uitbesteding van de bestuursondersteuning aan Montae & Partners) werden in 2020 belangrijke stappen gezet. Er werden een nieuwe directeur en een nieuwe pensioenexpert aangesteld, waarmee een professionaliseringsslag is gemaakt die het bestuur in staat stelt zich beter te richten op de grote uitdagingen die het fonds de komende jaren te wachten staan. Daarnaast werd met Montae & Partners overeenstemming bereikt over een nieuwe overeenkomst en een kaderstellende begroting.

7. Stakeholdermanagement

Het aantal e-mailadressen van deelnemers waarover het fonds beschikt stijgt, maar is nog altijd relatief beperkt. Dit blijft een aandachtspunt, zeker in de 2021 waarin het kennen van de voorkeuren van deelnemers belangrijker wordt.

Door de coronamaatregelen konden er in 2020 helaas geen fysieke bijeenkomsten worden georganiseerd voor werkgevers; wel werd in het vierde kwartaal een goedbezocht webinar georganiseerd. De relatie met sociale partners werd in 2020 verder verbeterd. Dat uitte zich in de afspraken over premie en opbouw, en zal van pas komen om in gezamenlijkheid te komen tot goede afspraken over een solide pensioenregeling, ook in de toekomst. De raad van toezicht zal dit met grote belangstelling volgen. Zowel de relatie tussen bestuur en verantwoordingsorgaan als tussen raad van toezicht en verantwoordingsorgaan is constructief. Het verantwoordingsorgaan opereert vanuit de kennis van de sector en is daarom van belangrijke waarde voor zowel bestuur als de raad.

In 2021 zal de RvT, naast zijn wettelijke en statutaire toezichtstaak, aan de volgende thema's in het bijzonder aandacht besteden:

- Toekomst fonds
- Governance
- Uitbesteding
- Duurzaamheid.

De raad van toezicht constateert dat het bestuur beoordeeld heeft waar het de normen Code Pensioenfondsen naleeft en toepast en waar niet. Het bestuur heeft daarbij voldoende beargumenteerd aangegeven waarom het niet aan bepaalde normen voldoet en onderneemt waar nodig en mogelijk actie. Het bestuur legt hierover verantwoording af in zijn bestuursverslag over het jaar 2020.

De raad van toezicht spreekt tot slot zijn waardering uit. 2020 is sterk gekleurd door de maatregelen rond de corona-pandemie die alle betrokkenen bij het fonds zowel privé als zakelijk hebben geraakt. Naast de mogelijk extra zorgen thuis voor de mensen om ons heen, is ook het gemis aan fysieke contacten en daardoor een andere manier van samenwerken, een uitdaging geweest. Ondanks corona heeft het fonds afgelopen jaar zijn bestuurlijke taak goed vormgegeven en een aantal belangrijke stappen (in gang) gezet richting de toekomst.

De raad van toezicht wil het bestuur, het verantwoordingsorgaan en het bestuursbureau danken voor de plezierige en open samenwerking het afgelopen jaar.

Rotterdam, 21 juni 2021

Mevrouw K. Bitter

De heer E.E. Hagen

Mevrouw C.M. Mulder-Volkers (voorzitter)

10.2 Reactie van het bestuur

Het bestuur dankt de raad van toezicht wederom voor zijn constructieve bijdrage in 2020. De bevindingen die de raad in zijn rapport heeft gedaan, zijn besproken tijdens de bestuursvergadering van 15 maart 2021 en waren herkenbaar voor het bestuur. Het is prettig te constateren dat de eerdere bevindingen van de raad van toezicht niet alleen zijn opgevolgd in het verslagjaar, maar ook hebben geleid tot zichtbare verbeteringen (zoals ook door de raad opgemerkt).

Mede daarom ook waardeert het bestuur de concrete aanbeveling van de raad van toezicht voor 2021 om bij het vormgeven van de toekomst van het fonds goed zicht te houden op de eigen rol en de eigen verantwoordelijkheid als fondsbestuur. Het is evident dat de toekomst van het pensioenfonds het belangrijkste speerpunt is voor 2021; het bestuur zal de stappen richting de toekomst zetten in nauwe samenwerking met de raad en met het verantwoordingsorgaan. Het bestuur stelt de samenwerking en de dialoog met de raad van toezicht in dit proces bijzonder op prijs. Ook ten aanzien van andere onderwerpen weet het bestuur zich gesteund door de inhoudelijke expertise van de leden van de raad.

11 Jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart statutair gevestigd te Rotterdam de jaarrekening over boekjaar 2020 eindigend op 31 december 2020. In hoofdstuk 12 volgen de verklaringen van de waarmede actuaire en van de certificerende accountant van het pensioenfonds.

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2020	2019
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Vastgoedbeleggingen	164.366	165.311
Aandelen	473.520	410.724
Vastrentende waarden	575.422	506.183
Derivaten	48.573	27.352
	1.261.881	1.109.570
Vorderingen en overlopende activa [2]	10.866	15.741
Liquide middelen [3]	28.397	14.925
Totaal activa	1.301.144	1.140.236

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2020	2019
Stichtingskapitaal en reserves [4]	204.187	159.095
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	1.050.659	950.166
Overige technische voorziening [6]	194	186
	1.050.853	950.352
Langlopende schulden (VPL) [7]	0	4.552
Kortlopende schulden en overlopende passiva [8]	46.104	26.237
Totaal passiva	1.301.144	1.140.236

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2020	2019
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [9]		
Directe beleggingsopbrengsten	16.408	18.490
Indirecte beleggingsopbrengsten	124.099	157.101
Directe kosten van vermogensbeheer	-1.184	-1.029
	139.323	174.562
Beleggingsopbrengsten u.h.v. overige regelingen (VPL) [10]		
Directe beleggingsopbrengsten	0	244
Indirecte beleggingsopbrengsten	0	3.045
	0	3.289
Rendementstoekenning VPL [11]	0	11
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	139.323	177.862
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [12]	28.687	50.024
Saldo van overdrachten van rechten [13]	-7	22
Pensioenuitkeringen [14]	-19.388	-18.043

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2020	2019
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [15]		
Wijziging rentecurve	-138.236	-138.340
Benodigde intresttoevoeging	3.108	1.906
Inkoop nieuwe pensioenaanspraken	-19.367	-36.728
Binnenkomende waardeoverdracht	-276	-360
Uitgaande waardeoverdracht	339	335
Toename voorziening toekomstige kosten	-638	-631
Vrijval excassokosten	678	637
Uitkeringen	19.355	18.195
Actuarieel resultaat op sterfte	1.565	252
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	-74	-244
Actuarieel resultaat op mutaties	223	77
Toeslagverlening	-27	-9.216
Wijziging sterftegrondslagen	36.551	0
Overige mutaties technische voorzieningen	-3.694	-2.776
	-100.493	-166.893
Mutatie overige technische voorzieningen [16]	-8	-24
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [17]	-3.066	-2.982
Overige baten en lasten [18]	44	124
Saldo van baten en lasten	45.092	40.090
Resultaatbestemming		
Algemene reserve	45.092	40.090

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2020	2019
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	24.809	22.722
Overgenomen pensioenverplichtingen	354	329
Overige ontvangsten	17	124
	25.180	23.175
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkopen	-19.191	-18.036
Overgedragen pensioenverplichtingen	-360	-307
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-3.069	-3.669
	-22.620	-22.012
Totaal pensioenactiviteiten	2.560	1.163
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	16.953	20.917
Verkopen en aflossingen beleggingen	236.398	353.514
	253.351	374.431
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-241.311	-365.500
Kosten van vermogensbeheer	-1.128	-1.007
	-242.439	-366.507
Totaal beleggingsactiviteiten	10.912	7.924
Mutatie liquide middelen	13.472	9.087
Saldo liquide middelen 1 januari	14.925	5.838
Saldo liquide middelen 31 december	28.397	14.925

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Inleiding

Het doel van het pensioenfonds, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41126757, statutair gevestigd te Rotterdam is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van het pensioenfonds. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in de branche Rijn- en Binnenvaart verplicht aangesloten werkgevers. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de in de branche verplicht gestelde pensioenregeling. Het vestigingsadres van het pensioenfonds is Akerstraat 92, 6411 HD Heerlen.

Toepassing richtlijnen voor de jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Waardering

Algemene grondslagen

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2020, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2020. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De gevolgen van de corona-pandemie brengen geen onzekerheden van materieel belang met zich mee die gereide twijfel kunnen doen ontstaan over het vermogen van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de stichting. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal. Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op reële waarde. De overige activa en passiva worden gewaardeerd volgens het kostprijsmodel. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de (geamortiseerde) kostprijs. In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien,

indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Stelselwijzigingen

In 2020 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingwijzigingen

In 2020 is de voorziening verlaagd met 36.551 als gevolg van de schattingswijziging door toepassing van de aangepaste prognosetafel AG2020 (26.763), voorheen AG2018, en aanpassing van de ervaringssterfte (9.788). In 2019 waren geen schattingswijzigingen van toepassing.

Opname van een actief, verplichting, bate of last

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld en indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een financieel actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta worden omgerekend naar Euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in buitenlandse valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in vastgoed beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

De ter beurse genoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden en aandelen in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor participaties in hypotheekfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Leningen op schuldbekentenis worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de contante waarde van de met vervroegde aflossing aangepaste kasstromen, verdisconteerd tegen de rente op staatsobligaties met vergelijkbare looptijden inclusief eventuele opslagen, behorende bij het risicoprofiel van de leningen.

Deposito's worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor deposito's is het verschil tussen marktwaarde en nominale waarde in het algemeen gering.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingsmodellen. In deze waarderingsmodellen wordt voor de contante waarde berekening gebruik gemaakt van waarneembare marktdata.

RJ 610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven. De derivaten met een negatieve waarde zijn opgenomen in de post "kortlopende schulden en overlopende passiva".

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde tenzij hieronder anders vermeld:

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid. Vorderingen en overlopende activa worden onderscheiden van vorderingen in verband met beleggingstransacties.

Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn opgenomen de banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor buitenlandse valuta. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Algemene reserve

Het jaarlijkse resultaat volgens de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan, of onttrokken uit de algemene reserve.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum

onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur per 31 december 2020. Bij de berekening van de voorziening voor pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de te bereiken pensioenaanspraken. Daarbij is in de vaststelling van de voorziening voor premievrije pensioenopbouw per 31 december 2020 rekening gehouden met de verlaging van het opbouwpercentage per 1 januari 2021. Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen en een fondsspecifieke correctie voor ervaringssterfte.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

De voorziening is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Intrest

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo jaar. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord in de mutatie "wijziging rentecurve". De gewogen gemiddelde rente ultimo 2020 bedraagt 0,26%.

Intresttoevoeging

Onder het FTK is de intresttoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente primo boekjaar. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur is deze rente gelijk aan 0,324% negatief (2019: 0,235% negatief).

Sterfte

Voor mannen en vrouwen zijn de overlevingskansen ontleend aan de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2020 waarop fondsspecifieke ervaringssterfte (op basis van het Willis Towers Watson ervaringssterftemodel 2020) wordt toegepast.

Gehuwdheid

Voor het latente partnerpensioen behorende bij niet-ingegaan ouderdomspensioen wordt het onbepaalde partnersysteem gehanteerd, uitgaande van gehuwdheidsfrequenties volgens de CBS-cijfers 2013. Op de pensioenleeftijd wordt een partnerfrequentie

van 100% gehanteerd in verband met de mogelijkheid tot uitruil. Na pensionering wordt de werkelijke burgerlijke staat aangehouden (bepaalde partnersysteem).

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

De leeftijden worden in maanden nauwkeurig bepaald.

Leeftijdsverschil

Uitgangspunt is dat de vrouw drie jaar jonger is dan de man.

Kosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een kostenvoorziening begrepen van 3,5% (2019: 3,5%) van de netto voorziening.

Overige technische voorzieningen

Naast de voorziening pensioenverplichtingen heeft Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart de Voorziening spaarfonds voor gemoedsbezwaarden opgenomen in de balans.

Dit betreft een spaarregeling voor deelnemers die niet verzekerd willen zijn. Op de pensioenleeftijd wordt het gespaarde bedrag in 15 jaar uitbetaald.

Langlopende schulden (uit hoofde van VPL)

De langlopende schulden uit hoofde van VPL betreft de gefactureerde premie VPL. Hieraan worden de beleggingsresultaten toegevoegd, de inkoopsum van de extra pensioenaanspraken wordt onttrokken aan deze schuld. De verwerking van de VPL regeling vindt op de hiervoor beschreven wijze plaats teneinde vermenging van pensioenvermogen met VPL- gelden tegen te gaan.

Vanaf 2017 is de premie voor de VPL-regeling stopgezet. De in 2019 en 2020 aan de langlopende schuld onttrokken VPL-premie heeft betrekking op premiecorrecties t/m 2016. Het toe te kennen rendement betreft het behaalde rendement op de langlopende obligaties onder beheer bij Florint tot en met 30 juni 2019. Per 1 juli 2019 zijn de specifieke VPL-beleggingen omgezet naar de reguliere beleggingsportefeuille van het fonds. De rendementtoekenning vanaf 1 juli 2019 volgt derhalve het fondsrendement.

In 2019 is een overeenkomst met sociale partners bereikt om de VPL-regeling af te wikkelen. De middelen in de langlopende schuld VPL zijn aangewend om met terugwerkende kracht naar 1 januari 2018 de voorwaardelijke VPL-aanspraken in te kopen bij het pensioenfonds als onvoorwaardelijke pensioenen. Het VPL-overschot is ingezet voor extra toeslagen per 1 januari 2019 en 1 januari 2020. In 2019 heeft het bestuur besloten over de eerste verhoging per 1 januari 2019. De opgebouwde pensioenen zijn verhoogd met 0,85% voor deelnemers en met 0,28% voor gewezen deelnemers en gepensioneerden. Hierbij geldt dat de toekenning van de verhoging plaatsvindt per 1 januari 2019, maar dat voor de hoogte van de verhoging is uitgegaan van de opgebouwde pensioenen en de status naar de stand per ultimo 2017 (inclusief de onvoorwaardelijk toegekende aanspraken uit de afwikkeling van de overgangsregeling VPL).

De tweede verhoging met 0,79% voor deelnemers en met 0,28% voor gewezen deelnemers en gepensioneerden per 1 januari 2020 is verwerkt in boekjaar 2020.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling. Directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kosten vermogensbeheer

Dit betreffen de vermogenskosten waarvoor het pensioenfonds facturen ontvangt. Kosten die ten laste van beleggingsfondsen worden gebracht, zijn niet afzonderlijk gepresenteerd.

Voorzover de transactiekosten niet zijn gefactureerd wordt gebruik gemaakt van inschattingen conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Inkoop nieuwe pensioenaanspraken

Inkoop nieuwe pensioenaanspraken betreft aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd op basis van de grondslagen primo jaar.

Benodigde intresttoevoeging

De benodigde intresttoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar.

Vrijval excassokosten en uitkeringen

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoerings- en administratiekosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze posten betreffen de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Bestemming van het saldo

Het saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Tot de aan het fonds verbonden partijen behoren de bestuurders van het fonds, de directeur van het bestuursbureau en de bij het fonds aangesloten ondernemingen (de aan de pensioenregeling betalende werkgevers).

Transacties met (voormalige) bestuurders en directeur bestuursbureau

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

De directeur van het bestuursbureau is aangemerkt als medebeleidsbepaler van het fonds, maar is niet in dienst van het fonds en ontvangt ook geen andere beloning vanuit het fonds. Hij ontvangt zijn beloning van zijn werkgever Montae & Partners B.V. waarmee het fonds een uitbestedingsovereenkomst heeft gesloten.

Transacties met de aangesloten ondernemingen

De aangesloten ondernemingen zijn gehouden tot meebetalen aan de pensioenregeling, en daarmee verbonden aan het fonds. In het uitvoeringsreglement c.q. de uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de aangesloten ondernemingen is met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling vastgelegd:

- de wijze waarop de premie wordt vastgesteld;
- de wijze waarop en de termijnen waarbinnen de premie moet worden voldaan;
- de procedures die van toepassing zijn bij het niet-nakomen van de verplichting tot premiebetaling;
- procedures die gelden bij het opstellen en wijzigen van het pensioenreglement;
- voorwaarden waaronder toeslagverlening plaatsvindt; en
- uitgangspunten en procedures die van toepassing zijn op besluitvorming over vermogensoverschotten en -tekorten.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

[1] Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Categorie	Stand ultimo 2019	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2020
Vastgoedbeleggingen						
Vastgoed beleggingsfondsen	165.311	8.718	-28	0	-9.635	164.366
Aandelen						
Aandelen beleggingsfondsen	410.724	61.061	-58.000	-38	59.773	473.520
Vastrentende waarden						
Vastrentende beleggingsfondsen	184.818	27.470	-4.795	4	2.643	210.140
Obligaties	321.365	144.181	-119.767	790	18.713	365.282
	506.183	171.651	-124.562	794	21.356	575.422
Derivaten						
Valutaderivaten	225	0	-18.361	18.361	2.906	3.131
Rentederivaten	10.158	0	0	0	30.619	40.777
	10.383	0	-18.361	18.361	33.525	43.908
Totaal beleggingen voor risico pensioenfondsen	1.092.601	241.430	-200.951	19.117	105.019	1.257.216
Derivaten met een negatieve waarde (passiva zijde)						
Valutaderivaten	0					200
Rentederivaten	16.969					4.465
Totaal beleggingen voor risico pensioenfondsen passiva zijde	16.969					4.665
Totaal beleggingen voor risico pensioenfondsen activa zijde	1.109.570					1.261.881

	Stand ultimo 2019	Stand ultimo 2020
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	1.109.570	1.261.881
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds passiva zijde	-16.969	-4.665
	1.092.601	1.257.216
Liquide middelen beschikbaar voor beleggingen	13.654	27.202
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds, incl. liquide middelen beschikbaar voor beleggingen	1.106.255	1.284.418

Methodiek bepaling marktwaarde

Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.

Niveau 2: De actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.

Niveau 3: De waarde wordt direct of indirect vastgesteld met de netto contante waarde berekening. Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingsmethode worden vastgesteld, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, onder deze categorie.

Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages (intrinsieke waarde). Voor alle fondsen zijn de gecertificeerde jaarverslagen ontvangen.

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2020
Vastgoedbeleggingen	64.892	0	0	99.474	164.366
Aandelen	473.520	0	0	0	473.520
Vastrentende waarden	457.727	0	0	117.695	575.422
Derivaten	0	0	43.908	0	43.908
Overige beleggingen	27.202	0	0	0	27.202
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	1.023.341	0	43.908	217.169	1.284.418

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2019
Vastgoedbeleggingen	76.850	0	0	88.461	165.311
Aandelen	410.724	0	0	0	410.724
Vastrentende waarden	402.793	0	0	103.390	506.183
Derivaten	0	0	10.383	0	10.383
Overige beleggingen	13.654	0	0	0	13.654
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	904.021	0	10.383	191.851	1.106.255

Bovenstaande niveau-indelingen zijn niet op basis van look-through. De beleggingsfondsen zijn naar niveau ingedeeld door aan te sluiten bij de producten waarin de betreffende beleggingsfondsen overwegend beleggen.

Aansluiting beleggingen balans en risicoparagraaf

Om een beter inzicht te geven in de beleggingen zijn de cijfers met betrekking tot de beleggingen opgesteld volgens het lookthroughprincipe. Onderstaande tabel geeft een inzicht in de aansluiting met de balans en de risicoparagraaf.

Categorie	Stand ultimo 2020	Liquide middelen	Verschuiving look- through	Stand risico paragraaf 2020	Stand risico paragraaf 2019
Vastgoedbeleggingen	164.366	0	11.216	175.582	177.957
Aandelen	473.520	0	-11.173	462.347	393.523
Vastrentende waarden	575.422	0	-14.483	560.939	499.462
Overige	0	27.202	8.740	35.942	21.906
Totaal exclusief derivaten	1.213.308	27.202	-5.700	1.234.810	1.092.848
Derivaten	43.908	0	5.700	49.608	13.407
Totaal inclusief derivaten	1.257.216	27.202	0	1.284.418	1.106.255

Collateral

Het pensioenfonds heeft eind 2020 40.200 aan onderpand ontvangen in de vorm van liquiditeiten als gevolg van positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking.

Securities lending

Het pensioenfonds stelt geen deel van de aandelen- en obligatiebeleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de risicoparagraaf op pagina 94.

	2020	2019
[2] Vorderingen en overlopende activa		
Premies		
Vorderingen op aangesloten ondernemingen	6.387	7.224
Voorziening dubieuze debiteuren	-681	-733
Subtotaal premies	5.706	6.491
Lopende intrest en nog te ontvangen dividend		
– Vastgoedbeleggingen	815	149
– Vastrentende waarden	3.338	3.347
– Derivaten	731	1.308
Subtotaal lopende intrest en nog te ontvangen dividend	4.884	4.804
Vorderingen uit hoofde van effectentransacties	0	3.555
Terugvorderbare dividendbelasting	226	849
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	16	15
Overige vorderingen	34	0
Vooruit betaalde bedragen volgend boekjaar	0	27
Totaal vorderingen en overlopende activa	10.866	15.741
Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
[3] Liquide middelen		
Depotbanken, beschikbaar voor beleggingen	27.202	13.654
ING Bank N.V. ¹⁾	1.195	1.271
	28.397	14.925
De liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking van het pensioenfonds.		

1) Met een kredietlimiet van 1.100

[4] Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal

0

0

Algemene reserve

Stand per 1 januari

159.095

119.005

Saldobestemming boekjaar

45.092

40.090

Stand per 31 december

204.187

159.095

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt

43.580

104,1%

39.582

104,2%

Het vereist eigen vermogen bedraagt

203.827

119,4%

180.697

119,0%

De beleidsdekkingsgraad is

110,0%

115,8%

De dekkingsgraad is

119,4%

116,7%

De dekkingsgraad wordt berekend door het pensioenvermogen te delen door de pensioenverplichtingen.

De berekening van de dekkingsgraad is als volgt:

$(204.187 + 1.050.853) / 1.050.853 = 119,4\%$

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad.

De vermogenpositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als onvoldoende. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2020 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een tekort verkeert. Het pensioenfonds heeft op 22 maart 2021 een herstelplan ingediend bij DNB waarin wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad binnen de gekozen hersteltermijn van 10 jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad.

	2020	2019
Technische voorzieningen		
[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	950.166	783.273
Wijziging rentecurve	138.236	138.340
Benodigde intresttoevoeging	-3.108	-1.906
Inkoop nieuwe pensioenaanspraken	19.367	36.728 ¹⁾
Binnenkomende waardeoverdracht	276	360
Uitgaande waardeoverdracht	-339	-335
Toename voorziening toekomstige kosten	638	631
Vrijval excassokosten	-678	-637
Uitkeringen	-19.355	-18.195
Actuarieel resultaat op sterfte	-1.565	-252
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	74	244
Actuarieel resultaat op mutaties	-223	-77
Toeslagverlening	27	9.216
Wijziging sterftegrondslagen	-36.551	0
Overige mutaties technische voorzieningen	3.694	2.776
Stand per 31 december	1.050.659	950.166
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd		
– Deelnemers	279.393	262.611
– Gewezen deelnemers	441.878	379.928
– Pensioengerechtigden	328.219	306.468
– Voorziening langdurig zieken	1.169	1.159
	1.050.659	950.166
[6] Overige technische voorzieningen		
Voorziening spaarfonds voor gemoedsbezwaarden		
Stand per 1 januari	186	162
Mutatie	8	24
Stand per 31 december	194	186
Totaal technische voorzieningen	1.050.853	950.352

1) De component "inkoop nieuwe pensioenaanspraken" is in 2019 aanzienlijk hoger. Dat komt omdat hieronder, naast de reguliere opbouw uit premie, tevens de inkoop van aanspraken uit de overgangsregeling VPL is verantwoord. In 2019 is de overgangsregeling VPL met terugwerkende kracht naar 1 januari 2018 afgewikkeld waarbij alle voorwaardelijke VPL-aanspraken als onvoorwaardelijke pensioenen zijn ingekocht. Door deze inkoop van VPL-aanspraken steeg de technische voorziening van het fonds met 17.536 in 2019.

[7] Langlopende schulden (VPL)

VPL-verplichting

	2020	2019
Stand per 1 januari	4.552	29.340
Premies	1	-43
Onttrekkingen i.v.m. inkoop rechten	-48	-20.692
Onttrekkingen i.v.m. toekenning VPL-toeslagen	-4.473	-3.983
Kosten	-38	-59
Rendement boekjaar	0	-11
Afboeking saldo	6	0
	0	4.552

[8] Kortlopende schulden en overlopende passiva

Derivaten	4.665	16.969
Verplichting uit hoofde van ontvangen collateral	40.221	8.292
Schulden uit hoofde van effectentransacties	120	0
Schulden aan aangesloten ondernemingen	46	149
Belastingen en sociale premies	353	334
Schulden inzake kosten van vermogensbeheer	140	85
Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten	349	341
Nog te betalen indexatie VPL	0	53
Overige schulden	12	0
Niet opgevraagd pensioen	181	0
Overlopende passiva beleggingsopbrengsten	17	14
	46.104	26.237

Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.

Niet in de balans opgenomen activa en passiva

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft meerjarige overeenkomsten afgesloten met AZL N.V. inzake de pensioen- en deelnemersadministratie en de financiële administratie en met CACEIS inzake de beleggingsadministratie. Deze overeenkomsten hebben een looptijd korter dan vijf jaar. Voor 2021 bedraagt de basisvergoeding inclusief omzetbelasting voor AZL € 1,5 miljoen en voor CACEIS € 0,2 miljoen.

Voorwaardelijke vorderingen

Per jaareinde loopt er een juridische procedure tegen het pensioenfonds vanuit de bestuurders van Argos Logistics B.V. nadat deze bij het fonds aangesloten onderneming premienota's onbetaald had gelaten en het fonds hiervoor de bestuurders uiteindelijk aansprakelijk had gehouden. De zaak wordt in 2021 mondeling behandeld. De kosten die met de procedure gepaard zijn gegaan, zijn ten laste van het resultaat gebracht. De premievorderingen zijn wel in de balans opgenomen.

Het fonds heeft daarnaast een geschil met de voormalige administrateur, Syntrus Achmea Pensioenbeheer (SAPB), over de in rekening gebrachte uren voor de dienstverlening in de jaren 2014, 2015 en 2016, waarvoor geen adequate verantwoording is afgelegd. De kosten zoals door SAPB in rekening gebracht, zijn in de betreffende jaren volledig ten laste van resultaat gebracht. Nu pogingen om in overleg tot een oplossing te komen zijn mislukt, is het fonds een procedure gestart om een correctie op de in rekening gebrachte bedragen te verkrijgen. Het fonds is in die procedure in eerste aanleg in het ongelijk gesteld en beraad zich nog op het doorzetten van de procedure in hoger beroep. De kosten die met de procedure gepaard zijn gegaan, zijn ten laste van het resultaat gebracht. Vanwege de onzekerheid van deze vorderingen zijn hiervoor geen bedragen in de balans opgenomen.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden, Raad van Toezicht en verantwoordingsorgaan

Gedurende het boekjaar 2020 zijn de volgende vergoedingen betaald.

	2020	2019
Bestuursvergoedingen	-241	-270
Vergoedingen Raad van Toezicht	-45	-40
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	-24	-21
Totaal	-310	-331

Personeel

Gedurende het boekjaar 2020 had Stichting Bedrijfspensioenfonds Rijn- en Binnenvaart geen personeelsleden in dienst.

	2020	2019
[9] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoedbeleggingen	2.771	2.830
Aandelen	6.061	6.600
Vastrentende waarden	6.585	7.457
Derivaten	1.241	1.873
Overige beleggingen	84	4
Subtotaal	16.742	18.764
Banken	-356	-305
Overige	22	31
Totaal directe beleggingsopbrengsten	16.408	18.490
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Vastgoedbeleggingen	0	379
Aandelen	-38	7.811
Vastrentende waarden	794	7.982
Derivaten	18.361	47.343
Valutaresultaat liquide middelen	-37	217
	19.080	63.732

	2020	2019
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Vastgoedbeleggingen	-9.635	15.771
Aandelen	59.773	67.054
Vastrentende waarden	21.356	26.990
Derivaten	33.525	-16.446
	105.019	93.369
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	124.099	157.101
In de indirecte beleggingsopbrengsten zijn de indirecte kosten vermogensbeheer opgenomen die via de beleggingsfondsen rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn verdisconteerd in de koersen van de betreffende beleggingsfondsen. De indirecte beleggingskosten bedroegen in totaal 2.664 (2019: 2.487). Voor meer informatie wordt verwezen naar de kostenparagraaf in het bestuursverslag.		
Directe kosten vermogensbeheer		
Beheerloon		
– Vastrentende waarden	-389	-342
– Currency overlay	-25	-22
Transactiekosten		
– Vastgoedbeleggingen	0	-58
– Aandelen	0	0
– Vastrentende waarden	-114	0
– Currency overlay	0	0
Collateral management kosten	-7	-8
Bewaarloon	-26	-22
Beleggingsadvies	-411	-367
Beleggingsadministratie	-199	-191
Bankkosten e.d.	-13	-19
Totaal kosten vermogensbeheer	-1.184	-1.029

De directe kosten vermogensbeheer omvatten de zichtbare ('directe') kosten die het fonds op factuurbasis betaalt. De kosten zijn, indien mogelijk, toegerekend aan de verschillende beleggingscategorieën. De transactiekosten zijn grotendeels gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De gesaldeerde transactiekosten kunnen niet betrouwbaar worden vastgesteld, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen.

De toelichting op de kosten vermogensbeheer inclusief de rechtstreeks ten laste van rendementen gebrachte kosten in overeenstemming met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie is opgenomen in de kostenparagraaf in het bestuursverslag.

Totaal beleggingsopbrengsten

[10] Beleggingsopbrengsten u.h.v. overige regelingen (VPL)

Directe beleggingsopbrengsten

Vastrentende waarden

Indirecte beleggingsopbrengsten

Ongerealiseerde resultaten

Vastrentende waarden

Totaal beleggingsopbrengsten u.h.v. overige regelingen (VPL)

[11] Rendementstoekenning VPL

Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

[12] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

Pensioenpremie werkgevers en werknemers

Pensioenpremie gemoedsbezwaarden

Inkoopsommen toekenning VPL-aanspraken

Inkoopsommen toekenning VPL-toeslagen

	2020	2019
Totaal beleggingsopbrengsten	139.323	174.562
[10] Beleggingsopbrengsten u.h.v. overige regelingen (VPL)		
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastrentende waarden	0	244
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Vastrentende waarden	0	3.045
Totaal beleggingsopbrengsten u.h.v. overige regelingen (VPL)	0	3.289
[11] Rendementstoekenning VPL	0	11
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	139.323	177.862
[12] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Pensioenpremie werkgevers en werknemers	24.164	25.328
Pensioenpremie gemoedsbezwaarden	2	21
	24.166	25.349
Inkoopsommen toekenning VPL-aanspraken	48	20.692
Inkoopsommen toekenning VPL-toeslagen	4.473	3.983
	28.687	50.024

	2020	2019
Feitelijke premie	24.164	25.328
Kostendekkende premie	26.138	26.073
Gedempte kostendekkende premie	12.394	14.852
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	18.573	18.988
– Opslag in stand houden vereist vermogen	3.046	3.608
– Opslag voor uitvoeringskosten	2.388	2.345
– Premiemarge	157	387
	24.164	25.328
De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	19.956	19.823
– Opslag in stand houden vereist vermogen	3.794	3.905
– Opslag voor uitvoeringskosten	2.388	2.345
	26.138	26.073
De gedempte premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	5.905	7.422
– Opslag in stand houden vereist vermogen	1.123	1.462
– Opslag voor uitvoeringskosten	2.388	2.345
– Voorwaardelijke componenten	2.978	3.623
	12.394	14.852
<i>Toelichting</i>		
De pensioenpremie werkgevers en werknemers bedraagt in totaal 22,5% (1/3 werknemer, 2/3 werkgever) van de pensioengrondslag (2019: 22,5%).		
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. Er is geen sprake van premiekortingen dan wel premieopslagen.		
In de Pensioenwet en het Besluit FTK is beschreven op welke wijze de zuivere kostendekkende premie en de gedempte kostendekkende premie moeten worden vastgesteld. Zoals beschreven in de ABTN, maakt het Pensioenfonds gebruik van de mogelijkheid de kostendekkende premie te dempen. Bij het vaststellen van de gedempte kostendekkende premie wordt gebruik gemaakt van een verwacht rendement. De zuivere kostendekkende premie is gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2019. De feitelijke premie is in 2020 hoger dan de gedempte premie.		

	2020	2019
[13] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	354	329
Overgedragen pensioenverplichtingen	-361	-307
	-7	22
[14] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-15.430	-14.245
Invaliditeitspensioen	-110	-122
Partnerpensioen	-3.463	-3.255
Wezenpensioen	-61	-57
Subtotaal	-19.064	-17.679
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-197	-310
Niet opgevraagd pensioen	-181	0
Overige	54	-54
Subtotaal	-324	-364
Totaal pensioenuitkeringen	-19.388	-18.043
[15] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds ¹⁾	-100.493	-166.893
[16] Mutatie overige technische voorzieningen	-8	-24
[17] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie		
– Regulier	-1.422	-1.444
– Eenmalig / implementatie / explementatie	-91	-116 ²⁾
Totaal administratie	-1.513	-1.560

1) Een verdere specificatie is opgenomen in de staat van baten en lasten.

2) Vergelijkend cijfer aangepast: kosten met betrekking tot actuariële advieskosten AZL ad 23 en communicatiekosten AZL ad 39 opgenomen onder "Advieskosten" (vorig jaar opgenomen onder "Administratie".

	2020	2019
Governance		
– Bestuursvergoedingen	-241	-270
– Vergoedingen Raad van Toezicht	-45	-40
– Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	-24	-21
– Kosten bestuursbureau	-729	-667
– Opleidingen	-29	-30
– Overige kosten governance	-32	-19
Totaal governance	-1.100	-1.047
Controlekosten		
– Accountant: Controle van de jaarrekening	-63	-64
– Accountant: Andere Controle opdrachten	0	0
– Accountant: Fiscale adviesdiensten	0	0
– Accountant: Andere niet-Controle diensten	0	0
	-63	-64
– Actuaris: Certificering en actuariële sleutelfunctie	-25	-27
Totaal controlekosten	-88	-91
Advieskosten		
– Actuariële advieskosten	-122	-108 ¹⁾
– Communicatie	-113	-39 ²⁾
– Overige advieskosten	-68	-108
Totaal advieskosten	-303	-255
Overige kosten		
– Bijdrage DNB	-54	-51
– AFM	-6	-6
– Contributie Pensioenfederatie	-16	-17
– Pensioenregister	-3	-3
– Overige kosten	-21	-11
– Kostentoekenning aan VPL	38	59
Totaal overige kosten	-62	-29
Totaal Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-3.066	-2.982

1) Vergelijkend cijfer aangepast: kosten met betrekking tot actuariële advieskosten AZL ad 23 opgenomen onder "Advieskosten" (vorig jaar opgenomen onder "Administratie").

2) Vergelijkend cijfer aangepast: kosten met betrekking tot communicatiekosten AZL ad 39 opgenomen onder "Advieskosten" (vorig jaar opgenomen onder "Administratie").

[18] Overige baten en lasten

Mutatie voorziening dubieuze debiteuren
Overige baten en lasten

2020	2019
158	181
-114	-57
44	124
45.092	40.090

Saldo van baten en lasten

Actuariële analyse van het saldo

Beleggingsopbrengsten
Wijziging RTS
Premies
Waardeoverdrachten
Kosten
Uitkeringen
Sterfte
Arbeidsongeschiktheid
Reguliere mutaties
Toeslagverlening
Overige (incidentele) mutaties technische voorzieningen
Andere oorzaken

2020	2019
142.430	179.765
-138.236	-138.340
1.815	3.160
56	-3
0	0
148	152
1.565	252
-74	-244
223	77
-27	-9.216
37.330	1.207
-138	3.280
45.092	40.090

Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2020 van 119,4% en 2019 van 119,0%.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat bij de procentuele buffers rekening gehouden wordt met de veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen renterisico, aandelen- en vastgoedrisico en kredietrisico. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie).

	2020		2019	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	12.287	0,6	22.049	1,2
Aandelen- en vastgoed risico (S2)	167.515	15,2	151.008	15,3
Valutarisico (S3)	19.219	0,2	18.020	0,2
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	45.761	2,9	27.921	1,8
Verzekeringstechnisch risico (S6)	33.283	0,5	29.751	0,5
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	0	0,0
Diversificatie-en correlatie-effect	-74.238		-68.052	
Totaal Vereist eigen vermogen	203.827	19,4	180.697	19,0
Dekkingsgraad		119,4		116,7
Beleidsdekkingsgraad		110,0		115,8
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,1		104,2
Strategisch vereiste dekkingsgraad		119,4		119,0
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		120,2		120,3

De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds is per 31 december 2020 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een tekort verkeert. In boekjaar 2020 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 110,0%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2019 van 115,8%, is de beleidsdekkingsgraad afgenomen met 5,8%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Door het gebruik van rentederivaten wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verlengd van 11,0 naar 23,8 jaar.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 23,8 (2019: 21,6)

Duratie van de pensioenverplichtingen 22,2 (2019: 21,5)

Het pensioenfonds dekt strategisch 50,0% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 50,0% op basis van de swapcurve is eind 2020 equivalent met een renteafdekking van 10,0% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 15,5% eind 2020.

Derivaten

Het renterisico is afgedekt door middel van renteswaps: dit betreft met CACEIS afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. De prijs is gebaseerd op de koers die de CACEIS in de markt ontvangt, plus of min de afgesproken opslag. De afloopdata variëren van 26-02-2024 tot 13-02-2063 met een contractwaarde van 521.000 (2019: 437.000) en een marktw waarde van 41.000 (2019: 10.000). Hiervoor zijn ISDA/CSA-overeenkomsten afgesloten met een aantal tegenpartijen. Er is onderpand (collateral) uitgewisseld om het tegenpartijrisico te reduceren. Als onderpand zijn liquiditeiten ontvangen met een waarde van 40.200 (2019: 8.300).

Met behulp van deze derivaten wordt het strategisch afdekkingspercentage vormgegeven. Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat 50% van het renterisico af.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december:

Type contract	Onder- liggende contract- omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
Renteswaps per 31-12-2020	521.136	45.459	-4.571	40.888
Renteswaps per 31-12-2019	436.548	27.133	-16.973	10.160

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk renterisico bedraagt 11.547 (0,5%) en voor het strategisch renterisico 12.287 (0,6%).

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en vastgoed in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen en vastgoed categorieën getoond.

	2020		2019	
	€	%	€	%
<i>Verdeling Aandelen en Vastgoed per categorie:</i>				
Beursgenoteerd vastgoed	76.009	11,9	89.361	15,6
Niet-beursgenoteerd vastgoed	99.573	15,6	88.596	15,5
Ontwikkelde markten	382.627	60,0	323.991	56,7
Opkomende markten	79.720	12,5	69.532	12,2
	637.929	100,0	571.480	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 179.391 (16,4%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 167.515 (15,2%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte

van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

	2020		2019	
	€	%	€	%
<i>Totaal beleggingen ¹⁾ naar valuta vóór afdekking met derivaten</i>				
Euro	754.576	59,3	587.120	53,2
Amerikaanse dollar	318.060	24,9	289.518	26,3
Britse pound sterling	25.837	2,0	34.825	3,2
Hongkongse dollar	28.248	2,2	30.790	2,8
Japanse yen	37.499	2,9	46.839	4,2
Overige valuta	111.490	8,7	113.923	10,3
Totaal beleggingen exclusief derivaten	1.275.710	100,0	1.103.015	100,0
Waarde derivaten	8.708		3.240	
Totaal beleggingen inclusief derivaten	1.284.418		1.106.255	
<i>Totaal beleggingen ¹⁾ naar valuta ná afdekking met derivaten</i>				
Euro	1.210.374	94,1	984.400	89,0
Amerikaanse dollar	-28.428	-2,2	-12.846	-1,1
Britse pound sterling	2.119	0,2	10.440	0,9
Hongkongse dollar	24.396	1,9	27.007	2,4
Japanse yen	7.102	0,6	18.720	1,7
Overige valuta	68.855	5,4	78.534	7,1
Totaal beleggingen inclusief derivaten	1.284.418	100,0	1.106.255	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. Dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum.

1) Inclusief liquide middelen beschikbaar voor beleggingen.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december:

Type contract	Onder- liggende contract- omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
fx forwards per 31-12-2020	1.135.066	9.472	-764	8.708
fx forwards per 31-12-2019	978.226	4.093	-853	3.240

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valutarisico bedraagt 26.147 (0,3%) en voor het strategisch valutarisico 19.219 (0,2%).

Grondstoffenrisico

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 35%. Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en hoeft daarom geen buffers hiervoor aan te houden.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentendewaardenportefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentendewaardenbelegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' of 'geen rating' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd.

	2020		2019	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	135.258	24,1	132.213	26,5
AA	272.752	48,6	201.780	40,4
A	35.017	6,2	59.214	11,9
BBB	36.286	6,5	40.086	8,0
Lager dan BBB	27.972	5,0	24.219	4,8
Geen rating ¹⁾	53.654	9,6	41.950	8,4
	560.939	100,0	499.462	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd minder dan 1 jaar	40.266	7,2	29.342	5,9
Resterende looptijd tussen 1 en 5 jaar	83.413	14,9	76.095	15,2
Resterende looptijd tussen 5 en 10 jaar	77.111	13,7	110.159	22,1
Resterende langer dan 10 jaar	360.149	64,2	283.866	56,8
	560.939	100,0	499.462	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naarmate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 41.037 (2,5%) en voor het strategisch kredietrisico van 45.761 (2,9%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnisch risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico). Tot het verzekeringstechnisch risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 33.283 (0,5%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 33.283 (0,5%).

¹⁾ Dit betreft met name private debt.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook ""grote posten"" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2020		2019	
	€	%	€	%
Vastgoedbeleggingen				
<i>Verdeling vastgoedbeleggingen per sector:</i>				
Kantoren	138	0,1	65	0,0
Winkels	0	0,0	0	0,0
Woningen	52.280	29,8	42.505	23,9
Overige	123.164	70,1	135.387	76,1
	175.582	100,0	177.957	100,0
<i>Verdeling vastgoedbeleggingen per regio:</i>				
Europa binnen Europese Unie	112.036	63,8	71.003	39,9
Europa buiten Europese Unie	988	0,6	6.927	3,9
Noord-Amerika	42.762	24,3	52.382	29,4
Midden- en Zuid-Amerika	10	0,0	284	0,2
Azië (excl. Japan)	990	0,6	12.257	6,9
Oceanië	18.461	10,5	31.934	17,9
Overige	335	0,2	3.170	1,8
	175.582	100,0	177.957	100,0
<i>Grote posten: vastgoedbeleggingen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal:</i>				
Northern Trust UCITS Common Contractual Fund Real Est	64.892	5,0	76.850	6,7
Altera Vastgoed Woningen	52.280	4,0	42.505	3,7
Fidelity International Real Estate Fund	47.056	3,6	45.891	4,0

	2020		2019	
	€	%	€	%
Aandelen				
<i>Verdeling aandelen per regio:</i>				
Europa binnen Europese Unie	66.959	14,5	59.800	15,2
Europa buiten Europese Unie	16.587	3,6	14.155	3,6
Noord-Amerika	250.565	54,2	208.048	52,9
Midden- en Zuid-Amerika	5.214	1,1	6.257	1,6
Azië (excl. Japan)	73.521	15,9	57.773	14,6
Oceanië	41.799	9,0	39.683	10,1
Overige	7.702	1,7	7.807	2,0
	462.347	100,0	393.523	100,0
<i>Verdeling aandelen per sector:</i>				
Basismaterialen	20.916	4,5	18.379	4,7
Communicatie diensten	46.002	9,9	38.847	9,9
Cyclische consumptiegoederen	65.325	14,1	47.469	12,1
Defensieve consumptiegoederen	30.597	6,6	28.978	7,4
Gezondheidszorg	55.093	11,9	45.530	11,6
Energie	13.066	2,8	19.690	5,0
Financiële dienstverlening	66.170	14,3	70.671	18,0
Industrie	37.606	8,1	33.071	8,4
Nutsbedrijven	12.941	2,8	12.635	3,2
Technologie	107.163	23,2	73.626	18,7
Diversen	7.468	1,6	4.627	1,2
	462.347	100,0	393.523	100,0
<i>Grote posten: aandelen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal:</i>				
NT NT World Custom ESG EUR HDG EQY Index Fd	378.479	29,1	327.617	28,7
NT EM Cutom ESG EQ Index fd Class C EUR	95.041	7,3	83.107	7,3

	2020		2019	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa binnen Europese Unie	479.733	85,6	416.663	83,4
Europa buiten Europese Unie	7.563	1,4	7.096	1,4
Noord-Amerika	29.283	5,2	38.654	7,7
Midden- en Zuid-Amerika	1.289	0,2	1.311	0,3
Azië (excl. Japan)	1.311	0,2	1.279	0,3
Oceanië	10.189	1,8	11.606	2,3
Overige	31.571	5,6	22.853	4,6
	560.939	100,0	499.462	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden per soort:</i>				
Staatsobligaties	286.701	51,1	271.039	54,2
Bedrijfsobligaties (Credit funds)	133.033	23,7	104.239	20,9
Hypotheke	92.732	16,6	73.845	14,8
Leningen	48.473	8,6	50.339	10,1
	560.939	100,0	499.462	100,0
<i>Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal:</i>				
Nederlandse (staats) obligaties	52.131	4,0	51.918	4,6
Particulier hypothekefonds	89.425	6,9	69.806	6,1
AXA World Funds - Euro Credit Plus	59.024	4,5	56.192	4,9
Duitse (staats) obligaties	32.153	2,5	36.707	3,2
Franse (staats) obligaties	65.650	5,0	30.078	2,6
Partners Group Private markets strategies	33.420	2,6	54.781	4,8
Oostenrijkse (staats) obligaties	26.711	2,1	2.629	0,2
European Investment bank	25.521	2,0	22.835	2,0
European Financial Stability Facility			22.704	2,0
Beleggingen in fondsen, die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaken zijn tevens in bovenstaand overzicht opgenomen. Echter, in de beleggingsfondsen is sprake van voldoende diversificatie.				

	2020		2019	
	€	%	€	%
Derivaten				
<i>Verdeling derivaten waarden per soort:</i>				
Aandelen derivaten	0	0,0	6	0,0
Rente derivaten	40.888	82,4	10.160	75,8
Valutaderivaten	8.708	17,6	3.241	24,2
Overige derivaten	12	0,0	0	0,0
	49.608	100,0	13.407	100,0

Securities lending binnen de beleggingsfondsen

Het pensioenfonds heeft ultimo 2020 zelf geen beleggingen in- en uitgeleend. De beheerder van het bedrijfsobligatiefonds AXA World Funds - Euro Credit Plus heeft eind 2020 17,1% van de beleggingen uitgeleend. Er is onderpand ontvangen. Het onderpand heeft een hogere waarde in vergelijking met de waarde van de uitgeleende stukken (102,5%). Er zijn geen beleggingen in de bij het pensioenfonds aangesloten ondernemingen.

Hoogte buffer

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het pensioenfonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico op nihil gesteld.

Het bestuur heeft geconcludeerd dat er geen sprake is van concentratie.

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Volgens de aanlevering van de vermogensbeheerder is de tracking error voor het pensioenfonds in 2020 lager dan 1% en wordt er dus geen actief beheer risico becijferd.

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de becijfering van het totale vereist eigen vermogen dient gebruikt gemaakt te worden van de wortelformule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortelformule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect. Bij het pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2020 -78.831 en voor de strategische beleggingsportefeuille -74.238.

Gebeurtenissen na balansdatum

De technische voorzieningen in de jaarrekening zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2020 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. Sinds 30 september 2012 wordt de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur bepaald met behulp van de Ultimate Forward Rate (UFR). Deze werd in eerste instantie gebaseerd op de door verzekeraars gehanteerde UFR van 4,2%, echter sinds juli 2015 op het (voortschrijdend) 120-maands gemiddelde van de 20-jaars forward rate. Naar aanleiding van het advies van de Commissie Parameters op 12 juni 2019, wordt deze methode aangepast. De belangrijkste wijziging is dat bij de toegroei naar de UFR meer gewicht wordt gegeven aan de marktrente. Daarnaast vindt toegroei naar de UFR vanaf een later moment plaats, pas vanaf looptijd 30 in plaats van looptijd 20. DNB heeft aangekondigd om de toegroei naar de nieuwe gewichten geleidelijk te implementeren vanaf 1 januari 2021. Deze toegroei wordt in vier gelijke stappen doorgevoerd. Het effect op de dekkingsgraden zal dus de komende jaren geleidelijk optreden. Ondanks dat de nieuwe UFR-methode formeel gezien nog niet van kracht is per einde 2020, zijn de effecten van de stapsgewijze invoering van de nieuwe UFR-parameters opgenomen in de volgende tabel.

		DNB RTS 75% UFR/ 25% nUFR Huidig (methodiek)	DNB RTS 100% nUFR (vanaf 2024)
Technische voorziening (risico fonds)	1.050.853	1.069.042	1.132.035
Dekkingsgraad (totaal fonds)	119,4%	117,4%	110,9%
Strategisch vereiste dekkingsgraad (totaal fonds)	119,4%	119,2%	118,8%

Resultaatbestemming

In de jaarrekening is het voorstel verwerkt om het positieve resultaat over 2020 ad 45.092 ten gunste te brengen van de algemene reserve.

Rotterdam, 21 juni 2021

Het bestuur van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart

De heer H.J.A.H. Hijlkema, voorzitter

De heer R. van Oostrom, vicevoorzitter

De heer C.H. Blokzijl

Mevrouw M.L.J. Braamkolk - van de Runstraat

De heer H.D. van der Knaap

De heer M.J.M. Koning

De heer M. Vos

12 Overige gegevens

12.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

12.2 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart te Rotterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 9.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 450.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendeekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen. Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen hoger is dan het vereist eigen vermogen. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, de vermogenspositie zou wijzigen.

Eindhoven, 21 juni 2021

drs. M.B.H. Ceelaert AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart per 31 december 2020 en van het saldo van baten en lasten over 2020, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart ('de Stichting' of 'het fonds') te Rotterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2020;
- 2 de staat van baten en lasten over 2020;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2020; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 9,0 miljoen
- Circa 0,7% van het pensioenvermogen

Kernpunten

- Waardering van beleggingen
- Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen

Oordeel

Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 9,0 miljoen (2019: EUR 9,0 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2020 (circa 0,7%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 450 duizend rapporteren aan het bestuur en de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners en groepscontrole

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan CACEIS Investor Services (Hierna: CACEIS). De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V. (Hierna: AZL). De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door CACEIS en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van CACEIS en AZL, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402 type II-)rapportages. Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en indien noodzakelijk geacht, het bespreken van de beheersingsomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij de in de ISAE 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2020 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan CACEIS en AZL.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en uitkeringen uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht. Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants.

Syntrus Achmea Real Estate & Finance B.V. heeft op grond van de overeenkomst met de Stichting aan een onafhankelijke accountant opdracht gegeven de informatie inzake de hypotheekportefeuille ten behoeve van de jaarrekening van de Stichting te controleren. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel bij de jaarrekening zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controlewerkzaamheden van deze accountant. In dit kader hebben wij de accountant schriftelijke instructies gegeven omtrent de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden. De accountant heeft, op onze instructie, de controle uitgevoerd met een materialiteit van EUR 9,0 miljoen en daarbij ook bijzondere aandacht besteed aan het hierna genoemde kernpunt van onze controle voor de waardering van beleggingen. De accountant heeft zijn bevindingen aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd en aanvullende eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd waaronder de aansluiting van de vermogensbeheerrapportage met de financiële administratie en de jaarrekening.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en de hypotheekportefeuille, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemersgegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

Onze focus op het risico van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze doelstellingen

De doelstellingen van onze controle op het gebied van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving zijn:

Met betrekking tot fraude:

- het identificeren en inschatten van risico's op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten die het gevolg is van fraude;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden ter verkrijging van voldoende en geschikte controle-informatie; en
- het op passende wijze inspelen op fraude of vermoede fraude die tijdens de controle wordt geïdentificeerd.

Met betrekking tot het niet-naleven van wet- en regelgeving:

- het identificeren en inschatten van risico's op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten als gevolg van het niet-naleven van wet- en regelgeving; en
- het verkrijgen van een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, rekening houdend met het toepasselijke wet- en regelgevingskader.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving berust bij het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht.

Onze risicobeoordeling

Als onderdeel van onze risico-inschattingswerkzaamheden hebben wij frauderisicofactoren met betrekking tot frauduleuze financiële verslaglegging, het oneigenlijk toe-eigenen van activa en het risico op omkoping en corruptie in acht genomen. Wij hebben de frauderisicofactoren geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Daarnaast hebben we werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is, hebben we het bestuur en de raad van toezicht verzocht om inlichtingen te verstrekken omtrent de naleving van dergelijke wet- en regelgeving en hebben we correspondentie met externe toezichthouders geïnspecteerd.

De potentiële impact van de geïdentificeerde wet- en regelgeving op de jaarrekening varieert aanzienlijk.

Ten eerste is de Stichting onderworpen aan wet- en regelgeving die direct van invloed is op de jaarrekening, inclusief de Pensioenwet en financiële verslaglegging (inclusief voor de Stichting specifieke wet- en regelgeving). Wij hebben de mate waarin aan deze wet- en regelgeving wordt voldaan vastgesteld als onderdeel van onze controlewerkzaamheden voor

de relevante elementen in de jaarrekening en derhalve zijn er geen aanvullende controlewerkzaamheden nodig.

Ten tweede is de Stichting onderhevig aan diverse wet- en regelgeving waarbij niet-voldoen aan deze wet- en regelgeving indirect van invloed kan zijn op de jaarrekening ten aanzien van elementen verantwoord of toegelicht in de jaarrekening, of beide, bijvoorbeeld als gevolg van het ontvangen van boetes of claims. Wij hebben de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (Wet Bpf 2000) en het Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds (Bftp) geïdentificeerd als wetgeving die indirect, redelijkerwijs een materiële impact op de jaarrekening zou kunnen hebben.

In overeenstemming met de controlestandaarden hebben wij het frauderisico met betrekking tot doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het bestuur (verondersteld risico) als enige frauderisico geïdentificeerd en geëvalueerd. We hebben het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording weerlegd, omdat de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

Het geïdentificeerde risico op het gebied van fraude is besproken binnen het controleteam en wij bleven alert op aanwijzingen voor fraude en/of het niet-voldoen aan wet- en of regelgeving gedurende de controle.

Bij al onze controles hebben we aandacht besteed aan het risico dat het bestuur de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, inclusief een onderzoek naar aanwijzingen van mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur, wat een risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude kan betekenen. We verwijzen naar de kernpunten van de controle, met hierin onze aanpak met betrekking tot gebieden met een hoger risico vanwege schattingen waarbij het bestuur zich baseert op significante oordeelsvorming.

We hebben onze risico-inschatting en controleaanpak gecommuniceerd aan het bestuur en de raad van toezicht. Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch fraudeonderzoek, dat vaak een meer diepgaand karakter heeft.

Onze controlewerkzaamheden

We hebben de volgende controlewerkzaamheden (niet uitputtend) uitgevoerd om in te spelen op de ingeschatte risico's:

- We hebben de opzet en het bestaan en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren.
In het geval van tekortkomingen in de fraudemitigerende interne beheersingsmaatregelen, hebben wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden verricht welke zijn ingericht aan de hand van onze risico-inschatting.
- Wij hebben mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur geëvalueerd en (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico geïdentificeerd. Indien wij journaalposten met een verhoogd frauderisico hebben geïdentificeerd, hebben wij deze door middel van validatie van brondocumentatie gecontroleerd.

- We hebben de uitkomst van andere controlewerkzaamheden in overweging genomen en geëvalueerd of bevindingen dan wel afwijkingen indicatief waren voor fraude of niet-naleving van wet- en regelgeving. Indien dit het geval was, hebben wij onze beoordeling van de relevante risico's en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.
- We hebben controle-informatie verkregen met betrekking tot de naleving van die bepalingen van de wet- en regelgeving waarvan algemeen wordt aangenomen dat ze een direct effect hebben op de bepaling van materiële bedragen en toelichtingen in de jaarrekening.
- We hebben rekening gehouden met het effect van feitelijke, vermoede of geïdentificeerde risico's van niet-naleving van wet- en regelgeving als onderdeel van onze procedures voor de daarmee samenhangende posten in de jaarrekening.
- In het licht van mogelijke risico's op het gebied van belangenverstrengeling hebben wij nevenfuncties van het bestuur geëvalueerd en hebben daarbij aandacht besteed aan de governance.

Onze procedures om in te spelen op het geïdentificeerde risico op het gebied van fraude hebben niet geleid tot een 'kernpunt van de controle'.

Verder merken we op dat onze controle niet primair is opgezet om fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving te detecteren en dat het bestuur verantwoordelijk is voor de opzet van een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude, waaronder het voldoen aan wet- en regelgeving.

Hoe minder direct de gevolgen voor de financiële overzichten van het niet-voldoen aan indirecte wet- en regelgeving (onregelmatigheden) van invloed zijn op gebeurtenissen en transacties die in de jaarrekening tot uitdrukking komen, hoe minder waarschijnlijk het ook is dat de inherent beperkte controlewerkzaamheden, zoals vereist door de controlestandaarden, dit zouden identificeren. Bovendien bestaat er, zoals bij elke controle, een hoger risico op het niet-detecteren van onregelmatigheden indien deze het gevolg zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, opzettelijke onjuistheden, verkeerde representaties of de doorbreking van interne beheersmaatregelen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. In onze controle en bij de bepaling en evaluatie van onze kernpunten hebben wij rekening gehouden met de potentiële effecten van COVID-19 op de Stichting en de jaarrekening. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing of uitbreiding van onze kernpunten.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de

individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Waardering van beleggingen

Omschrijving

De beleggingen vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen van de Stichting bedragen circa 97% van het balanstotaal. Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). Uit noot 1 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat voor EUR 1.023 miljoen (80%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op marktnoteringen en dat voor EUR 261 miljoen (20%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op modellen met waarneembare marktdata en andere methoden. Het bepalen van de marktwaarde voor deze laatste beleggingscategorie is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen. Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de (beleids)dekkingsgraad vormde de waardering van de beleggingen een kernpunt van onze controle.

In de toelichting 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' geeft de Stichting de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In noot 1 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor de waardering van deze beleggingscategorie uiteengezet. Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Wij maken gebruik van de beheersmaatregelen die zijn ingericht bij de vermogensbeheerder en die onderdeel zijn van de Standaard 3402 type II-rapportage (waarbij een goedkeurend assurancerapport van de accountant is afgegeven). Deze relevante beheersmaatregelen zijn gericht op de aanstelling van betrouwbare fondsmanagers enerzijds en de betrouwbare aanlevering en toereikende evaluatie van periodieke performancecijfers anderzijds. Daarnaast hebben wij de aansluiting vastgesteld tussen de financiële administratie en actuele financiële rapportages van fondsmanagers, indien nodig gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Vervolgens hebben wij de waardering van beleggingen gebaseerd op afgeleide marktnoteringen, netto contante waarde-berekeningen en andere geschikte waarderingsmodellen onderzocht.

De waardering van beleggingen met marktnoteringen en derivaten hebben wij onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderungen vergeleken met zelfstandig bepaalde waarderungen op basis van zelfstandig verkregen in de markt waarneembare prijzen.

De waardering van beleggingen gebaseerd op andere methoden hebben wij getoetst aan de hand van recente, door andere onafhankelijke accountants gecontroleerde jaarrekeningen, dan wel door een onafhankelijke accountant gecontroleerde vermogensbeheerrapportage ten aanzien van de hypotheekportefeuille. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant. Bovendien hebben wij ook de monitoring van de Stichting op recente financiële informatie van de beleggingen na balansdatum in onze werkzaamheden betrokken.

Tot aan de datum van onze controleverklaring hebben wij voor EUR 105 miljoen (8%), van de totale beleggingen gewaardeerd op andere methoden, niet kunnen toetsen aan een door een onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekening of een gecontroleerde vermogensbeheerrapportage. Wanneer niet tijdig een jaarrekening, voorzien van een goedkeurende controleverklaring, beschikbaar is, zijn wij uitgegaan van de marktwaardering van de fondsmanager. Om de betrouwbaarheid van de marktwaardering zoals door de fondsmanager is afgegeven vast te stellen hebben wij de inschatting van de fondsmanager uit voorgaande jaren getoetst aan de hand van de later in het jaar beschikbaar gekomen gecontroleerde jaarrekeningen.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen geschikt zijn om de marktwaarde van de beleggingen te bepalen en dat deze in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels.

Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In de risicoparagraaf is de gevoeligheid van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaire die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaire over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaire. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de van de certificerend actuaire geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaire. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze ongedeelde verantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de onderdelen of activiteiten binnen de groep. In dat kader zijn wij ook verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 21 juni 2021

KPMG Accountants N.V.

A.R.B. de Bruin RA

Bijlage 1: Fondsorganen en uitbestedingspartijen

Fondsorganen

De bezetting van de verschillende fondsorganen is per 31 december 2020 als volgt:

Bestuurssamenstelling

<i>Leden werkgevers</i>	<i>Geboortejaar</i>	<i>Voorgedragen door</i>	<i>Herbenoemingsdatum</i>
De heer M.J.M. Koning, vice-voorzitter	1953	Centraal Bureau voor de Rijn- en Binnenvaart	1 januari 2021
De heer C.H. Blokzijl	1963	Centraal Bureau voor de Rijn- en Binnenvaart	1 januari 2021
De heer M. Vos	1959	Centraal Bureau voor de Rijn- en Binnenvaart	1 januari 2024
Mevrouw M.L.J. Braamkolk - Van de Runstraat	1970	Koninklijke BLN-Schuttevaer	1 januari 2024
<i>Leden werknemers</i>			
De heer H.J.A.H. Hijlkema, voorzitter	1949	Nautilus International	1 januari 2021
De heer R. van Oostrom	1977	CNV Vakmensen	1 juli 2024
De heer J.L.A.M. d'Hooghe	1967	Nautilus International	t/m 31 december 2020
<i>Lid pensioengerechtigden</i>			
De heer H.D. van der Knaap	1945	Pensioengerechtigden	1 juli 2022

De heren Blokzijl, Hijlkema en Koning zijn per 1 januari 2021 herbenoemd voor een periode van 4 jaar. Dat is voor alle drie de laatste termijn. De heer Hijlkema heeft aangegeven per 31 december 2022 als bestuurslid te zullen bedanken. Met de heer Koning is afgesproken dat hij in het kader van successieplanning en bestuurlijke continuïteit per 31 december 2022 terug zal treden als bestuurslid. De slottermijn van de heer Blokzijl loopt af op 1 januari 2025.

Vanaf 1 januari 2021 neemt de heer Van Oostrom het vicevoorzitterschap over van de heer Koning en per 1 juli 2021 wisselen de heren Hijlkema en Van Oostrom het voorzitterschap en het vicevoorzitterschap.

Aspirant bestuurslid de heer M. Steketee treedt in 2021 toe tot het bestuur, op voordracht van Nautilus International.

Portefeuilles

De bemensing van de beleggingscommissie en portefeuilles was per 31 december 2020 als volgt:

Commissie/Portefeuille

Beleggingscommissie	De heren C.H. Blokzijl, H.D. van der Knaap en J. Engel
Financiën	De heer M. Vos
Pensioenuitvoering	De heren J.L.A.M. d'Hooghe en H.A.J.H. Hijlkema
Pensioenbeleid	De heren M.J.M. Koning en R. van Oostrom
Communicatie	De heer R. van Oostrom
Geschillencommissie	De heren A.Th.M. van Hulst, D.A.J. Kamp en A.W. van Vliet

Commissies per 1 januari 2021

Commissie

Beleggingscommissie	De heren C.H. Blokzijl, H.D. van der Knaap en J. Engel
Financiecommissie	De heer M. Vos en mevrouw M.L.J. Braamkolk - Van de Runstraat
Pensioen- en communicatiecommissie	De heer M.J.M. Koning en mevrouw M.L.J. Braamkolk - Van de Runstraat
Governance- en regiecommissie	De heren R. van Oostrom en H.A.J.H. Hijlkema
Geschillencommissie	De heren A.Th.M. van Hulst, D.A.J. Kamp en A.W. van Vliet

Verantwoordingsorgaan

<i>Leden namens de werkgevers</i>	<i>Geboortjaar</i>
De heer S. Lans † (voorzitter) in memoriam	1962
Mevrouw C. Talen (tot 1 september 2020)	1970
De heer E. Schelhaas (vanaf 1 oktober 2020)	1965

Plaatsvervangend lid namens de werkgevers

Mevrouw I. Blom (vanaf 1 maart 2020)	1967
--------------------------------------	------

Leden namens de deelnemers

De heer G. Schenk (plv. secretaris)	1949
De heer J. van der Laan (secretaris)	1952
De heer A. Hermes	1974

Lid namens de pensioengerechtigden

De heer M.W. van den Bogaard (plv. voorzitter)	1946
--	------

Raad van toezicht

Mw. C.M. Mulder-Volkers (voorzitter)	1966
Mw. K. Bitter	1962
Dhr. E.E. Hagen	1970

Sleutelfunctiehouders en -vervullers

<i>Sleutelfunctie:</i>	<i>Actuariel</i>	<i>Interne audit</i>	<i>Risicobeheer</i>
<i>Houder:</i>	M.B.H. Ceelaert	S.J.H. Borghouts	M. Vos
<i>Vervuller:</i>	M.B.H. Ceelaert	S.J.H. Borghouts	R. Grobbe

Uitbestedingspartijen

Bestuursbureau

Het bestuur heeft de uitvoerende taken gedelegeerd aan het bestuursbureau van het pensioenfonds, ondergebracht bij Montae & Partners B.V. De heer E.B.F. Ploeger is de directeur van het bestuursbureau.

Pensioenadministratie

De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V. te Heerlen. Het betreft naast de werkgevers-, deelnemers- en uitkeringsadministratie ook verslaglegging en uitvoering van de communicatie.

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer was in het verslagjaar ondergebracht bij de volgende dienstverleners:

- Altera Vastgoed
- AXA Investment Managers
- BNP Paribas
- Fidelity International
- Northern Trust
- Partners Group
- Syntrus Achmea Real Estate & Finance

Als custodian is CACEIS N.V. aangesteld, die tevens uitvoerder is van het beheer van de valutahedge. De uitvoering van het beheer van de valutahedge is in januari 2021 overgebracht naar BNP Paribas. The Index People is de beleggingsadviseur van het fonds.

In de overeenkomsten met de vermogensbeheerders zijn afspraken en richtlijnen opgenomen op grond waarvan de beleggingscommissie en het bestuur de uitvoering kunnen monitoren. Ook met de custodian en de beleggingsadviseur zijn Service Level Agreements afgesloten.

Compliance officer

De compliance officer heeft tot taak toe te zien op de naleving van de gedragscode van het pensioenfonds en heeft toegang tot alle geledingen binnen het pensioenfonds. De heer R. Mersch van GBA Accountants & Adviseurs vervulde in het verslagjaar de rol van compliance officer. Het onderwerp compliance komt gedurende het jaar in bestuursvergaderingen en portefeuilles aan bod, desgewenst in aanwezigheid van de compliance officer. De compliance officer ziet erop toe dat alle bestuursleden jaarlijks de gedragscode ondertekenen.

De compliance officer geeft in het rapport over 2020 aan dat de gedragscode is nageleefd en dat ook de andere relevante onderwerpen geen aanleiding geven tot het maken van opmerkingen.

Privacy officer

Het fonds heeft het belang onderkend van een privacy officer die toeziet op de naleving van wetgeving uit hoofde van de Algemene Verordening Persoonsgegevens. De privacy officer kan bijdragen aan een informatiebeveiligingsbeleid en adviseren bij uitbestedingen en eventuele datalekken. De heer R. Grobbe MBA RC heeft in het verslagjaar de rol van privacy officer vervuld.

Overige dienstverleners

Het pensioenfonds maakte in het verslagjaar voorts gebruik van de volgende dienstverleners:

Adviserend actuaris

Drs. F. van Rijn AAG
Towers Watson Netherlands B.V.
Postbus 780
1440 AT Purmerend

Waarmerkend actuaris & actuariële sleutelfunctiehouder

M.B.H. Ceelaert AAG
Towers Watson Netherlands B.V.
Schimmelt 26
5611 ZX Eindhoven

Accountant

A.R.B. de Bruin RA
KPMG Accountants N.V.
Papendorpseweg 83
3528 BJ Utrecht

Bijlage 2: Pensioenregeling

De pensioenregeling is een uitkeringsovereenkomst. De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling worden hieronder weergegeven.

Ouderdomspensioen

Het ouderdomspensioen is gebaseerd op een opbouwregeling (middelloonregeling). De regeling staat toe om binnen bepaalde grenzen zelf het tijdstip van uittreden te bepalen. De basis van de opbouwregeling is de pensioengrondslag. De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris inclusief alle vaste en variabele loonbestanddelen minus de franchise. De franchise voor 2021 is vastgesteld op € 19.304. In 2020 was de franchise € 19.090.

Het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen bedroeg in 2020 0,97%. Sinds 1 januari 2013 wordt pensioen opgebouwd tot 67 jaar. Het pensioengevend loon is sinds 1 januari 2015 gemaximeerd. In 2021 op € 112.189 (2020: € 110.111).

Partnerpensioen

Het partnerpensioen is op opbouwbasis. Gedurende het actieve dienstverband wordt 70% van het jaarlijks opgebouwde ouderdomspensioen opgebouwd als partnerpensioen. Het is mogelijk het opgebouwde partnerpensioen uit te ruilen voor extra ouderdomspensioen. Deze herschikking of uitruil is mogelijk bij beëindiging van het dienstverband of bij pensionering. Binnen het pensioenfonds is er sprake geweest van een periode waarin het partnerpensioen op risicobasis was verzekerd. Hierdoor kan het partnerpensioen lager zijn dan 70% van het ouderdomspensioen. De hoogte van het uiteindelijke partnerpensioen hangt af van de historie van de opbouw van het partnerpensioen en de gemaakte keuzes op de pensioeningangsdatum en uitdiensttreding voor uitruil tussen ouderdomspensioen en partnerpensioen. Partnerpensioen wordt toegekend vanaf de eerste dag van de maand van overlijden van de (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde en wordt uitgekeerd tot het einde van de maand van overlijden van de partner.

Wezenpensioen

Als een (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde overlijdt, bestaat er voor de kinderen recht op wezenpensioen. Gedurende het actieve dienstverband is een wezenpensioen verzekerd van 14% van het ouderdomspensioen. Het wezenpensioen wordt toegekend vanaf de eerste dag van de maand van overlijden van de deelnemer tot einde van de maand waarin de 18e (voor studerende kinderen uiterlijk tot de 27e) verjaardag van het kind valt. Het wezenpensioen eindigt voorts op de laatste dag van de maand, waarin het kind overlijdt.

Garantieregeling partnerpensioen

De pensioenregeling kent nog een overgangsregeling voor partnerpensioen voor de deelnemers die al deelnamen op 31 december 2001 én 1 januari 2002. Als die deelnemers overlijden voor de pensioendatum (leeftijd 67 jaar), heeft hun partner recht op een aanvullend tijdelijk partnerpensioen. In dat geval krijgt de partner van de deelnemer een aanvullend tijdelijk partnerpensioen tot de eerste dag van de maand waarin de partner 65 jaar wordt, waarbij het partnerpensioen wordt aangevuld tot 100% van het ouderdomspensioen zoals vastgesteld op 1 januari 2002.

Premie

Jaarlijks wordt de premie vastgesteld in overleg met de adviserend actuaire en de sociale partners. De meerjarige afspraak over de hoogte van de premie liep eind 2020 af. Sociale partners hebben voor 2021 een nieuwe afspraak gemaakt over de premie en deze gesteld op 22,5% van de pensioengrondslag. Twee derde daarvan, dus 15%, wordt betaald door de werkgever.

Bijlage 3: Code pensioenfondsen

Het bestuur geeft een toelichting op de normen waaraan niet (volledig) invulling wordt gegeven. De overige normen worden zonder meer gerespecteerd.

Rapportagenorm	Toelichting
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Het fonds heeft invulling gegeven aan de diversiteitsdoelstelling door in elk fondsorgaan te voldoen aan de genderdiversiteit: bestuur, VO en RvT hebben alle minimaal één vrouw en één man. De fondsorganen kennen echter geen leden onder 40 jaar. Het fonds hanteert geen specifiek stappenplan aangaande de bevordering van diversiteit in het bestuur. Vanwege het paritaire karakter van het fonds zijn bestuur en VO kandidaten in de regel afkomstig uit de sector, die voor ruim 90% uit mannen bestaat, om zo binding te houden met de sector. Overige geschiktheidskenmerken prevaleren dan boven diversiteit.
Norm 39 Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het vo. Een lid van het VO wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het VO zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.	De procedures van benoeming en ontslag van bestuursleden en leden van de raad van toezicht zijn conform de norm. De benoeming van VO-leden verloopt anders. Het bestuur hanteert een (naar zijn mening) striktere procedure voor benoeming van een lid van het Verantwoordingsorgaan dan de procedure die is opgenomen in de norm: een lid van het VO wordt benoemd door werknemers- resp. werkgeversgeledingen na goedkeuring door het bestuur op basis van geschiktheid. Het bestuur ziet toe op deze procedure. Dit is een bewuste afwijking van de norm.

Daarnaast geeft het bestuur toelichting op enkele specifieke normen waaraan invulling wordt gegeven.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja	Op verschillende aspecten van beleid wordt in dit jaarverslag gerapporteerd in het hoofdstuk Governance, paragraaf Organisatie. Het bestuur betreft de evenwichtige belangenafweging continu in haar besluitvorming. Besluitvorming wordt indien nodig voorbereid door de verschillende portefeuilles en de beleggingscommissie.
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja	Het bestuur heeft een geschiktheidsbeleid geformuleerd en stelt jaarlijks een geschiktheidsplan vast. Het fonds heeft ook beleid rondom diversiteit geformuleerd. In het hoofdstuk Governance, paragraaf Organisatie van het jaarverslag wordt op deze onderdelen ingegaan.
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Nee	Het fonds heeft invulling gegeven aan de diversiteitsdoelstelling door in elk fondsorgaan te voldoen aan de genderdiversiteit: bestuur, VO en RvT hebben alle minimaal één vrouw en één man. De fondsorganen kennen echter geen leden onder 40 jaar. Het fonds hanteert geen specifiek stappenplan aangaande de bevordering van diversiteit in het bestuur. Voor toekomstige benoemingen neemt het bestuur de diversiteitseisen als aandachtspunt mee.
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	Jaarlijks wordt aan de raad van toezicht rapport uitgebracht over de mate waarin het fonds de code heeft nageleefd.
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	In de inleiding van het bestuursverslag wordt is ingegaan op de missie, visie en strategie van het fonds.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Dit is toegelicht in het hoofdstuk Vermogensbeheer. De Verklaring Beleggingsbeginselen en het beleid rondom verantwoord beleggen zijn gepubliceerd op de website.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In het hoofdstuk Governance is gerapporteerd over de naleving van de gedragscode door alle verbonden personen. Daarnaast wordt gerapporteerd over de zelfevaluatie van het bestuur.
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	Het bestuur heeft een adequate klachten- en geschillenprocedure die beide gepubliceerd zijn op de website. In het jaarverslag is hierover gerapporteerd in het hoofdstuk Governance, paragraaf Organisatie.

Bijlage 4: Nevenfuncties

Bestuur

<u>De heer C.H. Blokzijl (bestuurslid)</u>	Koninklijke Vopak NV IBP Vopak België Kring pensioenfondsdirecteuren Pensioenfederatie	Director pensions Voorzitter en compliance officer Lid
<u>De heer J.L.A.M. d'Hooghe</u> (bestuurslid t/m 31-12-2020)	d'Hooghe Pensioen Consultancy	Pensioenconsultant
<u>De heer H.J.A.H. Hijlkema (voorzitter)</u>	Nautilus International Bpf. Koopvaardij Vereniging Zee-Risico 1967 Stichting Scheepvaart Stichting Sociaal Maritieme Voorzieningen Scheepvaart Rotterdam Port Welfare Committee Stichting Flag of Convenience Office the Netherlands Stichting De Zee O&O fonds Zeescheepvaart OWM Zeerisico 1996 U.A. Vereniging Zeerisico 1967 OWM AZVZ	Onbezoldigd beleidsadviseur Plaatsvervangend voorzitter Werknemersvoorzitter Werknemersvoorzitter Werknemersvoorzitter Bestuurslid Bestuurslid Bestuurslid Lid beleggingscommissie ¹⁾ Lid beleggingscommissie ¹⁾ Lid beleggingscommissie ¹⁾ Lid beleggingscommissie ¹⁾
<u>Mevrouw M. Braamkolk - van de Runstraat</u> (bestuurslid)	Peters & Van Sandijk BV	Directeur/salaris-administrateur
<u>De heer H.D. van der Knaap (bestuurslid)</u>	-	-
<u>De heer M.J.M. Koning</u> (vicevoorzitter t/m 31-12-2020, daarna bestuurslid)	-	-

¹⁾ De betreffende beleggingscommissies ressorteren onder Stichting Scheepvaart, zijn qua samenstelling gelijk en vergaderen op hetzelfde moment

De heer R. van Oostrom
(bestuurslid t/m 31-12-2020.
Daarna vicevoorzitter)

CNV
 Bpf SAG
 Stichting Pensioenfonds SPW
 Geschillencommissie Openbaar vervoer,
 CAO pp. Openbaar Vervoer
 Geschillencommissie besloten Busvervoer,
 CAO pp. Besloten Busvervoer
 Karate-Do bond Nederland

Pensioenfondsbestuurder en jurist
 Bestuurslid
 Bestuurslid
 Lid
 Plv Lid
 Bestuurslid

De heer M. Vos (bestuurslid)

-

-

Raad van toezicht

Mevrouw C.M. Mulder-Volkers
(voorzitter raad van toezicht)

Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
 Pensioenfonds PME

Bestuurslid
 Sleutelfunctiehouder interne audit

Mevrouw K. Bitter
(lid raad van toezicht)

Pensioenfonds Zorg & Welzijn
 Het nederlandse pensioenfonds

Manager Pensioenbeleid
 Lid Klachten- en geschillencommissie

De heer E.E. Hagen
(lid raad van toezicht)

VBA
 Bpf Koopvaardij
 Pensioenfonds PostNL
 Pensioenfonds Openbare Bibliotheken
 Pensioenfonds Pon
 Pensioenfonds KLM Cabinepersoneel
 Pensioenfonds Equens (i.l.)

Lid redactie journaal (t/m 30-06-2020)
 Lid raad van toezicht
 Lid raad van toezicht
 Pensioenfonds PostNL
 Lid auditcommissie (t/m 29-02-2020)
 Lid auditcommissie
 Bestuurslid en
 vz beleggingsadviescommissie,
 resp. Vereffenaar (t/m 31-12-2020)
 Bestuurslid en
 vz beleggingsadviescommissie
 Extern beleggingsadviseur
 (vanaf 01-04-2020)
 Lid visitatiecommissie

Pensioenfonds Yara Nederland

Pensioenfonds DSM Nederland

Pensioenfonds Capgemini Nederland